

KUNTA LIITTO

KUNNAN OSOITE- JÄRJESTELMÄ

Ohjeet ja suositus

Päivitetty 2025

kuntaliitto.fi/kayttoehdot

Tekijä: Kuntaliitto
ISBN 978-952-293-982-1 (pdf)
2. uud. painos
© Suomen Kuntaliitto
Helsinki 2025

Suomen Kuntaliitto
Toinen linja 14
PL 200, 00101 Helsinki
Puhelin 09 7711
www.kuntaliitto.fi

Sisältö

Sanasto	5
Johdanto	9
Ohjeen päivitys 2025	11
1 Osoitejärjestelmä	12
1.1 Osoitteiden antaminen	12
1.2 Kunnan osoiteinfrastruktuuri ja osoitetietojen käyttäminen	13
1.3 Kunnan osoiterekisteri on osoitteen ensisijainen tallennuspaikka	14
1.4 Ei-kunnalliset osoitetietoja keräävät tietojärjestelmät	14
1.4.1 Digi ja väestötietoviraston väestötietojärjestelmä	15
1.4.2 Osoitteet Hätäkeskuslaitoksen toiminnassa	15
1.4.3 Osoitteet Maanmittauslaitoksen Maastotietokannassa	16
1.4.4 Postin osoiterekisteri	16
1.5 Kunnan osoiteinfrastruktuurin kehittämistarpeet	17
1.5.1 Nimistötyö	17
1.5.2 Osoitteet kulmatontilla sekä kävely- ja pyörätien tai aukion varrella	17
1.5.3 Osoitenimistön ja osoitenumeroilpien maastoon merkintä	17
1.5.4 Osoitteiston kattavuus	18
1.5.5 Ajantasaisuuden puute	18
1.5.6 Osoitetiedon muutosten ylläpito ja tietojen välittäminen valtakunnallisiin rekistereihin	19
1.5.7 Kuntaliitokset	19
1.5.8 Kuntarajat ylittävä yhteistyö osoiteasioissa	20
1.5.9 Liikehuoneistojen tunnistet	20
1.5.10 Haja-asutusalueiden ja saareissa olevien rakennusten osoitteet	20
1.5.11 Paikantaminen ulkoilu- ja vaellusreiteillä	21
1.5.12 Osoitteiden paikantaminen ja koordinaatit	21
1.5.13 Osoitteiden laatu käyttäjien karttapalveluissa ja navigointijärjestelmissä	22
1.5.14 Rakentamisluvasta vapautettujen rakennusten osoitteet	22
1.5.15 Infraakohteiden osoitteet	23
2 Kunnan osoitejärjestelmän ylläpito ja kehittäminen	24
2.1 Kunnan tehtävät osoitejärjestelmän ylläpitäjänä	24
2.2 Osoitejärjestelmän ylläpito	24
2.3 Nimistöyhteistyö	25
2.4 Osoitejärjestelmän laajuus	25
2.5 Osoitejärjestelmien yhteensovittaminen kuntaliitoksissa	26
2.6 Osoitetieto kunnan tietojärjestelmissä ja yhteydet valtakunnallisiin osoitetietojärjestelmiin	28
2.7 Osoitejärjestelmän merkitseminen maastoon	29
2.7.1 Maanteiden viitoitusjärjestelmä	30
2.7.2 Nimikilven tarkoitus	30
2.7.3 Vastuut ja oikeudet nimikilpien sijoittamisessa	31
2.7.4 Nimikilpien sijoittaminen	31
2.7.5 Nimikilpien sijoittaminen maantien läheisyydessä	32
2.7.6 Kilpien suunnittelu ja muotoilu	32
2.7.7 Tiennimikilven teksti	33
2.7.8 Tiennimikilven koko ja tekstin sijoittaminen	33
2.7.9 Kilpien valmistustapa	34
2.7.10 Yksitysteiden nimikilvet	34

2.8	Rakennusten osoitenumerokilvet ja niiden sijoittaminen	34
2.8.1	Osoitenumeromerkinnän tarkoitus	34
2.8.2	Osoitumeron merkitseminen	35
2.8.3	Opastaulu	36
2.8.4	Sijaintitietojen merkitseminen lomarakennuksissa ja retkeilykohteissa	37
2.9	Tiedottaminen osoiteasioista	38
2.9.1	Tiedottaminen kiinteistönomistajille ja -haltijoille	38
2.9.2	Muu tiedottaminen	38
3	Osoitteen ja osoitejärjestelmän rakenne	39
3.1	Osoitteiden antamista koskevat säädökset	39
3.2	Osoitekohteet	39
3.3	Osoitteen rakenne	39
3.4	Osoitteelle asetettavat vaatimukset	41
3.5	Osoitteen nimiosa	42
3.5.1	Lähtökohtana perinnäinen paikannimistö	42
3.5.2	Hyvän osoitenimen ominaisuudet	42
3.5.3	Tieverkon rakenteen huomioiminen	43
3.5.4	Osoitenimen kieli	44
3.5.5	Muistonimet	44
3.5.6	Osoitenimen muuttaminen	45
3.6	Osoitteen numero-osa	45
3.6.1	Juoksevaan numerointiin perustuva osoitenumerointijärjestelmä	45
3.6.2	Etäisyyteen perustuva osoitenumerointijärjestelmä	45
3.6.3	Osoitenumeroinnin kasvusuunta	46
3.6.4	Osoitenumeroiden määrä tonttia tai rakennuspaikkaa kohti	46
3.7	Rakennus- ja huoneistokohtaiset osoitteet	47
3.7.1	Osoitteet suurten kiinteistöjen rakennuksille	47
3.7.2	Rivi- ja paritalojen sekä erillispientalojen lähiosoitteet	48
3.7.3	Asuinhuoneistojen ja toimitilojen numerointi	49
3.7.4	Kulmatalojen osoitenumerointi	50
3.8	Aukionnimi osoitenimenä	52
3.9	Monimutkaiset osoitteet tiiviissä rakentamisessa	54
3.9.1	Hybridirakentaminen ja monimutkaiset rakennuskokonaisuudet	54
3.9.2	Kiinteistön sisäiset osoitteet	55
3.10	Haja-asutusalueiden osoitteet	57
3.10.1	Osoitejärjestelmän täydentäminen	57
3.10.2	Osoitenumerointijärjestelmän valinta haja-asutusalueella	57
3.11	Saarten ja tieverkon ulkopuolisten alueiden osoitteet	61
3.11.1	Lähiosoite saarella	62
3.11.2	Osoitteen merkitseminen saarissa	63
3.11.3	Postin jakelupaikan ja mantereella olevan kulkupaikan osoite saarella olevaan kohteeseen	63
3.11.4	Muut tieverkon ulkopuolella sijaitsevat rakennetut ranta-alueet	64
3.12	Infrakohteiden osoitteet	65
4	Paikannuspistemerkin käyttö maastossa, moottorikelkka- väylästä ja ulkoilureiteillä	68
4.1	Ohjeistus merkin käyttöön	69
4.1.1	Merkin sisältö	69
4.1.2	Merkin yksilöiminen paikannimellä	69
4.1.3	Merkin sijoituspaikka	69
4.1.4	Merkin ulkonäkö	70
4.2	Merkin paikkatiedon vieminen kunnan osoitetietojärjestelmään	72
	Liite 1. Suosituksia katujen ja teiden nimikilvistä sekä rakennusten numerokilvistä	73

Sanasto

Ensisijainen osoite

Kohteelle ensisijaisesti käytettäväksi valittu osoite. Jos kohteelle on annettu useampi osoite, ensisijainen osoite määräytyy pääsääntöisesti sen kadun puolelta, mistä pääasiallisesti kuljetaan. Jos kohteella on vain yksi osoite, se on samalla ensisijainen.

Etäisyyteen perustuva osoitenumerointi

Haja-asutusalueilla käytössä oleva osoitenumerointijärjestelmä, jossa osoitenumero perustuu kiinteistölle johtavan tien tai rakennuksen etäisyyteen numeroinnin alkupisteestä. Ks. 10-jakojärjestelmä, 100-jakojärjestelmä.

Geokoodaus

Osoitteen, paikantavan tunnuksen tai muulla tavalla epäsuorasti ilmaistun sijainnin muuntaminen koordinaatein ilmaistuksi sijainniksi.

Huoneistotunnuksen jakokirjain

Jakokirjain, joka voidaan tarvittaessa lisätä huoneistotunnuksen numero-osaan, mikäli alkuperäinen huoneisto jaetaan kahdeksi tai useammaksi erilliseksi huoneistoksi.

Huoneistotunnus

Osoitteen osana käytettävä, yksilöivä huoneistotunnus, johon voi sisältyä kirjain-osa, numero-osa ja huoneistotunnuksen jakokirjain.

Hybridirakennus

Hybridirakennuksella tarkoitetaan rakennusta, jolla on useita erilaisia käyttötarkoituksia. Samassa rakennuksessa voi olla esimerkiksi liiketiloja ja asuinhuoneistoja tai julkisia palveluja, kuten päiväkotia, kirjasto tai koulu.

Jakeluosoite

Jakeluosoite on yleensä sama kuin lähiosoite, mutta voi olla siitä poiketen myös esim. sanomalehtien jakelussa haja-asutusalueella käytettävän heittolaatikon osoite. Ks. lähiosoite.

Juokseva osoitenumerointi

Asemakaava-alueella käytettävä tonttijakoon liittyvä osoitenumerointijärjestelmä, jossa jokaiselle tontille annetaan juokseva osoitenumero.

Kadunnimi

Nimi, jonka kunta antaa kadulle. Kadunnimi annetaan pääsääntöisesti asemakaavassa. Vrt. Tiennimi.

Kakkososoite

Ks. rinnakkaisosoite.

Katuosoite

Ks. lähiosoite.

Kompleksinen rakennus

Rakennus, jossa on monimuotoinen pohjaratkaisu ja kerroksia, ulokkeita tai muita tavanomaisesta poikkeavia rakenteita.

Kulkupiste

Kulkupiste on koordinaattipiste, joka osoittaa kadun varressa paikan, josta kiinteistölle kuljetaan. Kulkupisteillä voidaan täydentää osoitetietoja ja ohjata reititystä kohteeseen. Kulkupiste voi koskea koko osoitetta tai vain osaa osoitteessa sijaitsevista rakennuksista tai osoitteen sisäänkäynneistä.

Kulkuoikeus

Laillinen oikeus kulkea toisen omistaman maa-alueen läpi.

Käyntiosoite

Lähiosoitteesta ja muusta kulkua ohjaavasta tiedosta koostuva osoite, jonka ilmaisemasta paikasta henkilön, organisaation tai muun yksilöidyn kohteen voi tavoittaa fyysisesti.

Lähiosoite

Osoite, johon sisältyvät kadunnimi tai muu osoitenimi, osoitenumero ja mahdollinen huoneistotunnus.

Muistonimi

Nimi, joka on tietoisesti annettu jollekin paikalle henkilön, tapahtuman tai muun seikan muistoksi.

Nimikilpi

Kadun, tien, rakennuksen, kiinteistön tai muun kohteen nimen kertova kyltti.

Nimistösuunnittelu

Paikkojen ja muiden kohteiden virallisten nimien suunnittelu.

Nimistötoimikunta

Joissain kunnissa toimikunta, jonka tehtävänä on valmistella kaavoitukseen sekä eri alueisiin ja kohteisiin liittyviä nimistöasioita.

Osoite

Sijainnin ilmoittavien tietojen määrämuotoinen yhdistelmä. Osoite koostuu nimestä tai nimistä ja mahdollisista numero- ja kirjaintunnuksista.

Osoitejärjestelmä

Kunnan tai muun alueen kattava osoitteiden kokonaisuus. Kunnan osoitejärjestelmässä annetaan osoitteet kaikille rakennuspaikkojen rakennuksille ja kiinteistöille ja tarpeen mukaan muillekin kohteille.

Osoitenimi

Kadunnimi, tiennimi tai muu paikannimi, joka sisältyy osoitteeseen.

Osoitenumero

Kadunnimeen tai muuhun osoitenimeen liitettävä numero-osa. Osoitenumeroon voi sisältyä myös osoitenumeron jakokirjain.

Osoitenumerointijärjestelmä

Osoitenumerointi voi perustua etäisyyteen tai juoksevaan numerointiin. Ks. 10-jakojärjestelmä ja 100-jakojärjestelmä sekä juokseva osoitenumerointi.

Osoitenumerokilpi

Osoitenumeron kertova kyltti. Rakennuksen omistajan tulee asettaa rakennuksen osoitenumero kadulta, muulta liikenneväylältä ja tontin sisäiseltä liikennealueelta näkyvään paikkaan. Osoitemerkinnän tulee opastaa myös hälytys- ja huoltoajoa sekä muuta liikennöimistä kiinteistölle.

Osoitenumeron jakokirjain

Kirjain, joka lisätään osoitenumeroon esimerkiksi silloin, kun alkuperäinen kiinteistö jaetaan kahdeksi tai useammaksi erilliseksi kiinteistöksi. Jakokirjain kirjoitetaan pienaakkosin ja liitetään numeroon ilman sanaväliä.

Osoiterekisteri

Kuntien rakennetun ympäristön tietojärjestelmiin sisältyvä osoitetietojen tietokokonaisuus. Osoiterekisteriä hallitaan kokonaisuutena, jossa tiedot kytkeytyvät yhteen muodostaen yhtenäisen tietomallin. Osoitetieto tallennetaan rekisteriin vain kerran ja sitä pidetään yllä sen mukaan kuin muutoksia tapahtuu.

Osoitetietojärjestelmä

Osoitejärjestelmän ja osoitetietovarannon ylläpidossa ja jakelussa käytettävä tietojärjestelmä. Kunnan osoitetietojärjestelmässä osoitetieto on noudettavissa kunnan tietojärjestelmien sisäiseen käyttöön ja julkaistavissa rajapintapalveluna ulkoiseen käyttöön.

Paikannuspistemerkki

Maastoreiteillä käytettävä liikennemerkki, jonka tarkoitus on helpottaa avun ohjaamista oikeaan paikkaan hätätilanteissa.

Perinnäinen paikannimi

Spontaanisti kansan suussa syntynyt, ei suunniteltu nimi.

Postiosoite

Osoite, johon postilähetys toimitetaan. Postiosoite sisältää lähiosoitteen, postinumeron ja postitoimipaikan nimen.

Rakennuspaikka

Kiinteistö tai muu määritelty alue, joka rakennusluvan yhteydessä osoitetaan rakennuksen sijaintipaikaksi.

Rinnakkaisosoite

Ensisijaisen osoitteen ohella käytettävä osoite tai osoitteet, kuten samalle rakennukselle annettu toinen osoite.

Tiekunta

Yksityislain mukaisesti (esim. tietöimituksessa) perustettu tieosakkaiden muodostama elin, joka vastaa yksityistien tienpidosta; ks. tietöimitus, tieosakas, yksityistie.

Tiennimi

Nimi, jonka kunta antaa tielle. Vrt. kadunnimi.

Tieosakas

Henkilö, jonka omistamalla kiinteistöllä on tieoikeus, eli oikeus tien käyttöön tai tienpitoon toisen kiinteistön alueella, yksityistiehen tai elinkeinonharjoittaja, jolle on myönnetty tienkäyttöoikeus.

Tietöimitus

Toimitusinsinöörin joko yksin tai kahden toimitusmiehen kanssa tekemä toimitus, jossa päätetään mm. tieoikeuden myöntämisestä kiinteistölle.

Väestötietojärjestelmä

Digi- ja väestötietoviraston ylläpitämä valtakunnallinen sähköinen rekisteri, jossa on perustiedot Suomen kansalaisista ja Suomessa vakinaisesti asuvista ulkomaalaisista sekä rakennuksista, rakennushankkeista, huoneistoista ja kiinteistöistä.

Yksityistie

Tie, jonka ylläpidosta vastaavat tietä tarvitsevien kiinteistöjen omistajat. Kunta antaa osoitteet myös yksityisteiden varsilla sijaitseville kohteille.

10-jakojärjestelmä

Etäisyyteen perustuva osoitenumerointi, jossa osoitenumero osoittaa kohteen etäisyyden numeroinnin alkupisteestä kymmeninä metreinä. Alkupisteinä on tien alkupää tai esimerkiksi saaren pohjoiskärki.

100-jakojärjestelmä

Osoitenumerointi, jossa osoitenumero osoittaa kohteen etäisyyden numeroinnin alkupisteestä satoina metreinä. 100-jakojärjestelmä on käytössä joissakin kunnissa lähinnä erittäin harvaan asutuilla alueilla. Suositeltavampi järjestelmä on kuitenkin 10-jakojärjestelmä.

Johdanto

Osoitteiden antaminen rakennuksille ja muille rakennetun ympäristön merkittävälle kohteille on kuntien tehtävä osana rakennetun ympäristön suunnittelua ja toteuttamista. Rakennusten osoitteet annetaan osana kaavoitus- ja rakennusvalvontatehtäviä tai kunnan erillisen päätöksen mukaan. Rakennuksen osoitteen tulee olla merkitty maastoon ennen rakennuksen käyttöönottoa. Tämän ohjeen tavoitteena on auttaa kuntia osoitteiden antamista koskevissa käytännön kysymyksissä sekä yhtenäistää kuntien osoitteiden antamiseen liittyviä käytäntöjä. Osoitteiden ajantasaisuuden lisäksi on tärkeää, että osoitteet toimivat käytännön elämässä niin maastossa kuin sähköisissä palveluissa osoitetietoa käytettäessä.

Digitaalinen tieto on nyky-yhteiskunnassa keskeinen resurssi, jonka ajantasaisuus ja käyttökelpoisuus takaa yhteiskunnan toimivuutta. Julkishallinnon ylläpitämät osoitteet ovat digitaalisen yhteiskunnan keskeinen tietovaranto, jota tarvitaan päivittäin sekä julkisen että yksityisen sektorin toiminnassa ja palveluissa.

Julkishallinnon lakisääteisissä tehtävissä syntyvän osoitetiedon käyttöä sekä omistamista ja hallintaa koskevia oikeuksia ja velvollisuuksia ohjataan EU:n PSI-, Inspire- ja GDPR-direktiivien sekä kansallisesti 1.1.2020 voimaan tulleen tiedonhallintalain kautta. Tämä ohje ei ota kantaa em. säädösten soveltamiseen.

Kunnat ovat perustaneet osoitejärjestelmiä hyödyntäen Suomen Kaupunkiliiton, Suomen Kunnallisliiton sekä sittemmin Suomen Kuntaliiton johdolla valmisteltuja ohjeita. Kuntaliitto julkaisi 2006 ohjeen Kunnan osoitejärjestelmä. Ohjeistusta on uudistettu ennen 2026 julkaistavaa päivitystä vuonna 2020 vastaamaan mahdollisimman hyvin osoitejärjestelmään liittyviä tarpeita ja voimassa olevaa muuta lainsäädäntöä. Sähköisenä julkaistua ohjeistusta päivitetään jatkossa tarpeen mukaan yhteistyössä kuntien ja muiden sidosryhmien kanssa.

Kuntien osoiteohjeistus on suositus, joka on laadittu helpottamaan kuntien osoiteasioihin liittyvää työtä. Osoiteasioista voidaan sopia kunnassa myös ohjeista poiketen, kunhan noudatetaan aina voimassa olevan lainsäädännön määräyksiä.

Tämän ohjeistuksen 18.6.2020 päivättyä versiota olivat laatimassa seuraavat henkilöt ja tahot:

Leila Kivistö, Digi- ja väestötietovirasto
Tommi Niemi, Digi- ja väestötietovirasto
Annamari Räty, Espoon kaupunki
Sami Suviranta, Espoon kaupunki
Sami Suomalainen, Hätäkeskuslaitos
Ulla Onkamo, Kotimaisten kielten keskus
Lea Eskelinen, Kuopion kaupunki
Tuija Helminen, Kuopion kaupunki
Tuula Vornanen, Kuopion kaupunki
Aija Holopainen, Lahden kaupunki
Anne Kuokkanen, Lahden kaupunki
Sini Kestilä, Lapin ammattikorkeakoulu
Eija Raasakka, Lapin ammattikorkeakoulu
Paula Ahonen-Rainio, Maanmittauslaitos
Tomi Nurmi, Posti
Hanna Heikkilä, Salon kaupunki
Ari-Pekka Dag, Sisäministeriö
Rami Ruuska, Sisäministeriö
Tiina Vesanta, Tampereen kaupunki
Laura Suurjärvi, Turun kaupunki
Matti Holopainen, Suomen Kuntaliitto
Hanne Lindqvist, Suomen Kuntaliitto

Ohjeen päivitys 2025

Osoiteohjetta on päivitetty ja täydennetty vuoden 2025 aikana niiden kysymysten ja toiveiden perusteella, joita ohjeesta on saatu vuosien 2020–2025 aikana. Myös lainsäädännön ja valtakunnallisen tiedonhallinnan kehittyminen aiheuttaa muutoksia osoitteiden tiedonhallintaan.

Uusin päivitys sisältää seuraavat asiat:

- Ohjeessa havaittujen kirjoitus- ja muiden virheiden korjaaminen.
- Sanaston täydentäminen ja tarkentaminen.
- Valtakunnallisen tiedonhallinnan muutosten aiheuttamat päivitystarpeet.
- Porrastarkkuudella annetut osoitteet rivi- ja paritaloille sekä saman kiinteistön useille rakennuksille annetut osoitteet.
- Nimistöön liittyvät täydennykset ja tarkennukset.
- Saarten osoitteiden periaatteiden tarkentaminen.
- Infrakohteiden osoitteista.
- Täydennystä osoitemuutoksista.
- Häätäkeskuslaitoksen esiin tuomat asiat
- Maanmittauslaitoksen esiin tuomat asiat

Ohjeen 15.12.2025 päivitettyä versiota ovat olleet laatimassa seuraavat henkilöt ja tahot:

Sami Suviranta, Espoon kaupunki
Reija Karhunen, Helsingin kaupunki
Sirpa Pirinen-Stürmer, Helsingin kaupunki
Sami Suomalainen, Häätäkeskuslaitos
Marita Laihonon, Häätäkeskuslaitos
Suvi Heittola, Maanmittauslaitos
Jaakko Uusitalo, Maanmittauslaitos
Tiina Vesanta, Tampereen kaupunki
Jouni Ruotsi, Turun kaupunki
Päivi Tiihonen, Kuntaliitto

Helsingissä 15.12.2025

1 Osoitejärjestelmä

1.1 Osoitteiden antaminen

Osoitteet ovat merkittävä osa yhteiskunnan sujuvaa toimintaa ja edellytys muun muassa pelastustoimen ja logistiikan päivittäiselle toiminnalle. Yhteiskunta tarvitsee valtakunnallisesti yhdenmukaisesti toimivan osoitejärjestelmän. Kussakin kunnassa osoitejärjestelmän tulee olla kokonaisuutena looginen ja myös naapurikuntien kanssa yhteen sopiva. Samassa kunnassa jokaisen osoitteen on oltava yksilöllinen.

Osoitteesta päättäminen ja osoitejärjestelmästä huolehtiminen katsotaan kunnan tehtäväksi, vaikka laissa osoitejärjestelmän laatimisesta ja ylläpidosta ei olekaan kattavasti säädetty. Osoitteiden antaminen nivoutuu kiinteästi kunnan muihin rakennetun ympäristön tehtäviin, kuten alueiden kehittämiseen, kaavoitukseen, kiinteistönmuodostukseen, rakennusvalvontaan ja infran ylläpitoon ja hoitoon.

Osoitteen perusta on osoitenimi. Nimistönsuunnittelusta on säädetty seuraavaa alueidenkäyttölain (132/1999) 55 §:ssä: ”Asemakaavassa määrätään kadun ja muun yleisen alueen nimi samoin kuin kunnanosan ja korttelien numerot.”

Osoitetietoja pidetään yllä kunnan rakennusvalvonnan, kaavoituksen, kiinteistö- ja mittaustoimen sekä kunnan osoiteasiantuntijoiden yhteistyönä. Kunnissa suunnitellaan nimistöä maankäytön suunnittelun yhteydessä. Suuri osa uudesta nimistöstä, kuten kadunnimi, syntyy kaavoituksen yhteydessä. Siksi kaavanimistön suunnittelu kuuluu monessa kunnassa kaavoittajan tehtäviin. Joissakin kunnissa toimii nimistötoimikunta, ja muutamassa kaupungissa nimistöasioita hoitaa kielitieteellisen koulutuksen saanut nimistönsuunnittelija. Asemakaava-alueen osoitenumerointi muodostuu puolestaan pääosin tonttijaon yhteydessä. Jokaiselle luvanvaraiselle rakennukselle annetaan osoite viimeistään rakennusluvan yhteydessä. Osoite voidaan antaa myös erillisellä päätöksellä tarpeen mukaan.

Myös asemakaavoittamattomalla alueella kunnan tulee suunnitella ja vahvistaa osoitenimet, jotta osoitenimistö muodostaa tarkoituksenmukaisen kokonaisuuden. Jos haja-asutusalueen rakentamattomalle rakennuspaikalle, jolla ei vielä ole osoitetta, haetaan rakentamislupaa, kunta antaa osoitteen luvan käsittelyn yhteydessä.

Kunnan ja valtion ylläpitämien teiden lisäksi kunnissa on yksityisteitä, joiden ylläpitäjiä ovat tiekunnat. Vaikka tiekunnan jäsenet voivat itse päättää omis-

tamansa yksityistien nimestä, kunnalla on oikeus ja velvollisuus antaa myös yksityisteille osoitenimet, jotka ovat yhteensopivia osoitejärjestelmän muiden nimien kanssa. Joissakin tapauksissa yksityistien osoitenimi saattaa siis olla eri kuin tiekunnan siitä käyttämä nimi.

Nimikilpi ja pylväk tai pelkkä nimikilpi voidaan tarvittaessa sijoittaa kiinteistölle tai kiinnittää rakennukseen rakentamislain 131 §:n ja 133–134 §:n mukaisesti sopimalla kiinteistön omistajan ja haltijan kanssa. Tämän ohjeen päivityshetkellä edelleen voimassa olevan maankäyttö- ja rakennusasetuksen (895/1999) 84 §:ssä on säädetty osoitemerkinnästä seuraavaa:

”Rakennuksen omistajan tulee asettaa kadulta, muulta liikenneväylältä ja tontin sisäiseltä liikennealueelta näkyvään paikkaan rakennuksen ja porrashuoneen tunnusta ilmaiseva numero tai kirjain sen mukaan kuin kunta on asiasta päättänyt. Osoitemerkinnän tulee opastaa myös hälytys- ja huoltoajoa sekä muuta liikennöimistä kiinteistölle.”

1.2 Kunnan osoiteinfrastruktuuri ja osoitetietojen käyttäminen

Kunnan osoiteinfrastruktuuri koostuu osoitejärjestelmästä, osoitetietovarannosta sekä niiden ylläpidossa ja jakelussa käytettävästä osoitetietojärjestelmästä.

Kunta valitsee, mitä osoitenumeroitijärjestelmää tai -järjestelmiä se käyttää. Usein haja-asutusalueella on käytössä etäisyyteen perustuva numerointi ja taa-
jamassa tonttijaon mukainen juokseva numerointi (osoitenumeroitijärjestelmästä tarkemmin luvussa 3.6).

Annetut osoitteet muodostavat osoitetietovarannon, jota hallinnoidaan kunnan osoitetietojärjestelmällä. Osoitetietojärjestelmä on osa kunnan teknisen sektorin tietojärjestelmäkokonaisuutta. Osoiterekisterin osoitteet linkittyvät kunnan muissa rekistereissä ylläpidettäviin rakennetun ympäristön kohteisiin, kuten kaavayksiköihin, tontteihin, rakennuksiin ja infrakohteisiin. DVV puolestaan päivittää väestörekisterissä olevia henkilöiden osoitetietoja kunnissa ylläpidettävien rakennusten osoitteiden perusteella.

Kunnan osoitekäytäntö, toimintatapa osoitetta annettaessa sekä paikalliset toimintaohjeet ovat muotoutuneet vähitellen käytännössä ja kunnallisten keskusjärjestöjen aiempiin suosituksiin perustuen. Kunnissa tulee olla vahvistetut ohjeet menettelystä osoitteen antamiseksi. Useissa kunnissa kuntien rakennusvalvontaviranomaiset ovat antaneet osoitenumeroiluvusta yksityiskohtaisia teknisiä ohjeita.

Suomessa käytetään rakennusten ja asuntojen osoitetietoa päivittäin kymmeniä miljoonia kertoja; käyttö on siis osa jokapäiväistä toimintaa. Suurimpia osoitetie-

tojen käyttäjäryhmiä ovat viranomaiset, kuljetusyritykset, kansalaiset sekä Posti. Kunnat luovuttavat rakennusten ja kiinteistöjen osoitetietoja omista tietojärjestelmistään Digi- ja väestötietoviraston, kuntalaisten ja yritysten käyttöön.

Yksi keskeisimmistä osoitetiedon käyttäjäryhmistä on pelastustoimi. Osoiteinfrastruktuurin puutteet tai sen toimimattomuus heikentää merkittävästi pelastustoimintaa hätätilanteessa. Hätäkeskukset tarvitsevat oikeat ja tarkat osoitetiedot, jotta apua antavat viranomaiset voidaan ohjata kohteeseen nopeasti ja varmasti. Jotta apu löytää perille, on lisäksi tärkeää, että osoite on merkitty maastoon selkeästi. Myös toimiva jakelu liikenne, palvelu- ja muun liiketoiminnan tarpeet sekä matkailu ja vapaa-ajan liikkuminen edellyttävät kattavaa, ajantasaista ja jatkuvasti saatavilla olevaa rakennusten osoitetietoa ja yhtenäistä osoitetietojärjestelmää.

1.3 Kunnan osoiterekisteri on osoitteen ensisijainen tallennuspaikka

Kunnat vastaavat osoitetietojen jatkuvasta ylläpidosta ja osoitetietojen muutoksista. Kaikki uudet osoitteet tulee perustaa ja kaikki osoitetietoihin tulevat muutokset tulee tehdä osoitetiedon alkuperäiseen tallennuspaikkaan, kunnan osoiterekisteriin. Kunnan osoiterekisteri linkittyy muihin kuntarekisterin osiin, kuten kaavarekisteriin, rakennusrekisteriin ja kiinteistörekisteriin. Tietoja ylläpidetään vain yhdessä paikassa.

Jos kunnalla ei ole osoiterekisteriä, vaan pelkkä rakennusrekisteri, voi kunta ylläpitää ainoastaan rakennusten osoitteita osana rakennusrekisterin ylläpitoa.

Jos osoitteissa havaitaan virheitä, on tärkeää, että virhe korjataan aina tiedon alkuperäiseen tallennuspaikkaan. Mikäli osoitetiedon virhe korjataan johonkin muuhun rekisteriin, esimerkiksi valtakunnalliseen rakennusrekisteriin tai Maanmittauslaitoksen tietovarantoon, jää osoitteen virhe 'elämään' eri rekistereihin.

1.4 Ei-kunnalliset osoitetietoja keräävät tietojärjestelmät

Myös ei-kunnalliset tietojärjestelmät perustuvat kunnan antamiin rakennusten ja kiinteistöjen osoitteisiin. Merkittävimpiä ei-kunnallisia, osoitteita kerääviä tietojärjestelmiä ovat Digi- ja väestötietovirastolla, Hätäkeskuslaitoksella, Maanmittauslaitoksella sekä Postilla ja muilla jakeluyrityksillä.

Rakennusten valtakunnallisena tietovarantona toimii tulevaisuudessa DVV:n VTJ:n rakennusrekisterisin sijaan Suomen ympäristökeskuksen ylläpitämän Ryhti-järjestelmän rakennustietovaranto. Sen jälkeen kuin kunnista on luotu yhteydet Ryhti-järjestelmän rakennustietovarantoon ja kun kunnat ovat siirty-

neet käyttämään Ryhti-järjestelmää, rakennusrekisterin tiedot kulkevat kunnista Ryhti-järjestelmään ja sieltä edelleen DVV:lle. Myös pysyvä rakennustunnus (PRT) haetaan Ryhti-järjestelmästä. DVV säilyttää nykyiset rekisterinsä tarvittavin osin, esimerkiksi väestön osoitteiden ja rakennusten osoitteiden vertailua varten.

1.4.1 Digi- ja väestötietoviraston väestötietojärjestelmä

Digi- ja väestötietoviraston ylläpitämä väestötietojärjestelmä (VTJ) sisältää koko maan viralliset tiedot Suomen kansalaisista ja Suomessa vakinaisesti asuvista ulkomaalaisista sekä heidän osoitteistaan. Lisäksi DVV:n rekisterissä on tietoja koko maan rakennuksista, huoneistoista ja toimitiloista osoitetietoineen. Väestötietojärjestelmässä rakennukselle ja huoneistolle rekisteröity osoite rekisteröidään rakennuksessa asuvalle henkilölle. Digi- ja väestötietovirasto luovuttaa osoitetietoja viranomaisille, julkisyhteisöille, elinkeinoelämälle ja yksityisille kansalaisille hyväksyttävää tarkoitusta varten. Yksittäisiä osoitetietoja tarjotaan valtakunnallisesta osoitepalvelupuhelimesta. Digi- ja väestötietovirasto toimittaa väestön muuttuneet tai uudet osoitteet säännöllisesti julkisen sektorin asiakaille.

1.4.2 Osoitteet Hätäkeskuslaitoksen toiminnassa

Hätäkeskuslaitoksen tehtävänä on ottaa vastaan pelastus-, poliisi-, rajavartiolaitoksen sekä sosiaali- ja terveystoimen toimialaan kuuluvia hätäilmoituksia sekä muita ihmisten, ympäristön ja omaisuuden turvallisuuteen liittyviä ilmoituksia ja välittää ne eri auttaville viranomaisille ja yhteistyökumppaneille. Hätäkeskuslaitos tuottaa hätäkeskuspalvelut koko Suomessa Ahvenanmaata lukuun ottamatta.

Hätäilmoituksen käsittelyn alussa selvitetään hätäilmoitukseen liittyvän tapahtuman sijaintia. Hätäilmoituksen tekijän sijainnin selvittämiseen on hätäkeskuspäivystäjällä käytettävissään teknisiä apukeinoja. Näistä paikannuksen apukeinoista huolimatta hätäkeskuspäivystäjän tulee kuitenkin aina selvittää tapahtumapaikan osoite hätäilmoituksen tekijältä ja kirjata se hätäkeskustietojärjestelmään.

Viranomaiselle lähtee tehtävänannon yhteydessä tapahtumapaikan koordinaatit sekä kirjoitettu osoitetieto. Tarvittaessa apu voidaan hälyttää matkaan kesken hätäpuhelun epätarkemmalla tiedolla ja täydentää osoitetieto viranomaiselle hätäilmoituksen käsittelyn edetessä. Tästä huolimatta tärkeintä on, että hätäkeskuspäivystäjä löytää helposti tapahtumapaikalle todellisuutta vastaavan osoitteen, jolloin mahdollinen avun hälytys voidaan tehdä viiveettä eikä päivystäjän tarvitse käyttää turhaa aikaa tapahtuman sijainnin etsimiseen. Mikäli oikeaa osoitetta ei suoraan löydy hätäkeskustietojärjestelmästä, päivystäjän työ hankaloituu ja avunsaanti voi viivästyä. Huonoimmillaan se voi olla kohtalokasta avuntarvitsijalle hengen tai omaisuuden suhteen.

Hätäkeskustietojärjestelmän paikkatietoaineistot koostuvat karttakuva-, geokoodaus- ja reititysaineistoista. Geokoodausaineiston avulla päivystäjä hakee osoitetta tai paikkaa hätäilmoituksen käsittelyn yhteydessä. Geokoodausaineisto muodostetaan Digi- ja väestötietoviraston rakennusten osoitetiedoista (Ryhti-järjestelmästä 2027 alkaen) sekä Maanmittauslaitoksen maastotietokannan tieo-soitteista ja paikannimirekisterin tiedoista.

Havaittaessa ristiriitoja hätäkeskustietojärjestelmän paikkatietoaineistojen rakennusten osoitetiedoissa, ottaa Hätäkeskuslaitos tarvittaessa suoraan yhteyttä kuntaan ja pyytää tarkistamaan osoitetiedon oikeellisuuden kunnan järjestelmässä. Hätäkeskuslaitos pyytää kuntaa myös varmistamaan, että kyseinen osoitetieto on oikein välittyneenä valtakunnalliseen rakennus- ja huoneistorekisteriin sekä Maanmittauslaitoksen valtakunnallisiin tietovarantoihin, kuten maastotietokantaan.

1.4.3 Osoitteet Maanmittauslaitoksen Maastotietokannassa

Maanmittauslaitoksen Maastotietokanta sisältää tiestötiedot koko Suomesta. Tiestö tallennetaan keskilinjageometrioina, jotka muodostavat topologisesti eheän verkoston. Tieverkkoa ylläpidetään jatkuvasti Maanmittauslaitoksen omassa ylläpidossa sekä sovitusti yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa, heidän toimittamiensa tietojen perusteella.

Kuntien antamat viralliset osoitetiedot tallennetaan tien keskilinjageometrioihin yhtenä tieviivan perusominaisuustiedoista. Ominaisuustiedot sisältävät kunnan antaman virallisen tiennimitiedon kieliversioineen sekä tieviivan alku- ja loppupäiden muodostaman osoitenumarovälin, joka tallennetaan tieviivalle sen vasemmalle ja oikealle puolelle. Maastotietokannan osoitetiedot perustuvat useimmiten rakennus- ja huoneistorekisterin (RHR) tietoihin (tulevaisuudessa Ryhti-järjestelmän tietoihin) tai kuntien osoitepäätöksiin.

Maastotietokannan teiden keskilinjageometriaa ja niihin tallennettuja perusominaisuustietoja (ml. osoitetietoja) hyödynnetään esimerkiksi kansallisessa tie- ja katuverkon tietojärjestelmässä Digiroadissa.

1.4.4 Postin osoiterekisteri

Postilla on kaikki Suomen postinsaajat kattava osoiterekisteri. Posti vastaa postinumeroiden ylläpidosta ja muutoksista. Posti ilmoittaa muutoksista kunnille, jotka päivittävät muuttuneet postinumerot ja postitoimipaikat osoiterekistereihinsä, joista tiedot välittyvät myös DVV:n rakennusrekisteriin (jatkossa Ryhtiin).

1.5 Kunnan osoiteinfrastruktuurin kehittämistarpeet

Osoiteinfrastruktuurin katsotaan lähtökohtaisesti toimivan hyvin. On kuitenkin tunnistettu kehittämistarpeita liittyen mm. osoitetietojen kattavuuteen, osoitetietojen välittämiseen eri viranomaisille sekä osoitetietojen virheisiin liittyvän palautteen kohdentamiseen oikealle taholle.

1.5.1 Nimistötyö

Vain harvoissa kunnissa on kielitieteellisen koulutuksen saanut nimistösuunnittelija. Niinpä paikannimien muodostamista ja kirjoitusasua koskevia suosituksia ei aina tunneta. Virallisissa nimissä on suosituksista poikkeavia muotoja esimerkiksi kaavoissa, kartoissa ja kilvissä ja muussa käytössä. Kuntien on hyvä käyttää tarvittaessa esim. Kotimaisten kielten keskuksen ohjeita ja neuvontaa apuna.

Nimistöön voi liittyä haasteita myös asemakaavan muutoksissa tai silloin kun asemakaava toteutuu osissa. Jos esimerkiksi pitkän kadun molemmat päät rakennetaan ennen välisuutta, voi syntyä vuosienkin ajaksi kaksi erillistä, saman-nimistä kadunpätkää. Tällaisessa tilanteessa on harkittava, onko toiselle päälle annettava eri nimi.

Kotimaisten kielten keskuksen [Hyvän nimistön opas](#) sisältää ohjeita nimien suunnitteluun.

1.5.2 Osoitteet kulmatontilla sekä kävely- ja pyörätien tai aukion varrella

Kiinteistö voi rajoittua useampaankin katuun tai tiehen, kävely- tai pyörätiehen tai aukioon. Kiinteistölle saattaa olla myös useita liittymiä. Tällaisissa tapauksissa kiinteistölle voidaan kunnan osoitejärjestelmässä määrittää useampia osoitteita. Niihin liittyvät käytännöt on osoitteita määrittäessä ratkaistu kunnissa vaihtelevin tavoin. Tämä voi aiheuttaa epäselvyyksiä osoitetiedoissa. Esimerkiksi joissakin ei-kunnallisissa osoitetietojärjestelmissä on varattu tila ainoastaan yhdelle osoitteelle, ei ”rinnakkaisosoitteelle”.

1.5.3 Osoitenimistön ja osoitenumeroilpien maastoon merkintä

Kadun- ja tien nimikilpien asentamisesta vastaa kunta. Ongelmana voi olla kilven heikko näkyvyys, jos kilpi on asennettu esimerkiksi liian kauas kulkuväylältä tai paikoin kilven puuttuminen. Nimikilvissä on myös kirjoitusvirheitä.

Maankäyttö- ja rakennusasetuksen (84 §) mukaan osoitenumeron ja mahdollisen kirjaintunnuksen asentaminen maastoon on rakennuksen omistajan vastuulla. Omistajat ovat merkinneet osoitetunnukset maastoon ja rakennuksiin paikoin puutteellisesti etenkin haja-asutusalueilla, mutta myös asemakaava-alueilla.

Puutteena voi olla, että rakennuksen osoitenumero ja kirjaintunnuksia on sijoitettu huonosti näkyvään kohtaan. Joissain tapauksissa asunto-osakeyhtiön nimikirja muistuttaa sekaannuttavasti kadunnimikirja.

Alueilla, joilla rakennetaan uusia katuja tai jäsenellään katuverkkoa uudelleen, osoitteiden käyttöön ottaminen aiheuttaa siirtymävaiheessa aina jonkin verran hankaluuksia. Keskenäisessä tilanteessa voi olla vaikea löytää perille ja ymmärtää osoitteiden tulevaa toimivuutta ja opastavuutta.

Tiekunnan nimeä ei suositella merkittäväksi lainkaan maastoon, koska se voi muistuttaa muualla kunnassa tai naapurikunnassa sijaitsevaa osoitenimeä ja hankaloittaa esimerkiksi hälytysajoneuvojen löytämistä kohteeseen.

1.5.4 Osoitteiston kattavuus

Valtaosalla kunnista on kuntarekisterikonaisuuteen kuuluva osoiterekisterisovellus, jolla jokainen uusi osoite luodaan ja johon jokainen osoitemuutos kirjataan. Kunnan osoiterekisteri integroituu kunnan muihin rekistereihin, kuten rakennusrekisteriin.

Osoitteita on annettu erityisesti rakennuksille. Jokainen luvanvarainen rakennus saa osoitteen viimeistään rakennuslupavaiheessa. Jokaisessa manner-Suomen kunnassa on käytössä rakennusrekisteri, joten rakennusten osoitteiston voidaan todeta olevan valtakunnallisesti katsottuna hyvin kattava. Rakennusten osoitteita on annettu melko kattavasti sekä asemakaava-alueilla että haja-asutusalueilla. Rakennusten osalta kattavuudessa on eniten puutteita vapaa-ajan asumuksilla, erityisesti saarissa.

Joissakin kaupungeissa ja kunnissa osoitteita on liitetty myös infrakohteille, kuten puistoille sekä kunnan ylläpitämille rakennelmille. Infrakohteiden osoitteiston ei kuitenkaan vielä voida sanoa olevan valtakunnallisesti kattava.

1.5.5 Ajantasaisuuden puute

Rakennusten osoitetietojen ajantasaisuudessa on ongelmia, jotka voivat aiheutua esimerkiksi osoitetietojen välitysmenettelyjen hitaudesta eri järjestelmien välillä. Osoitetietojen ajantasaisuus on tärkeää etenkin pelastustoimelle, kuljetus- ja jakelutoiminnalle ja kunnan palveluille. Toimialueet ovat niin laajoja, että kohteen löytyminen ei voi jäädä paikallistuntemuksen varaan. Myös kunnan julkaisemien tietopalvelujen ja karttajulkaisujen ajantasaisuudessa voi olla puutteita, jos muutokset eivät päivitty eri palveluihin ja julkaisuihin automaattisin menetelmin.

1.5.6 Osoitetiedon muutosten ylläpito ja tietojen välittäminen valtakunnallisiin rekistereihin

Osoitetietoja ylläpidetään kunnan osoiterekisterisovelluksella. Jos kunnalla ei ole omaa osoiterekisterisovellusta, kunta ylläpitää vain rakennusten osoitteita rakennusrekisterissä rakennusten ominaisuustietoina. Tällöin osoitteen antaminen muille kuin rakennuksille ei ole mahdollista.

Tiedon laadun kannalta on tärkeää, että tietojen ylläpito tehdään aina oikeassa paikassa. Mikäli muutos tehdään väärään rekisteriin, jäävät väärät tiedot 'elämään' ja virheet ilmenevät myöhemmin eri tilanteissa. Mikäli tietoja ylläpidetään päällekkäisesti kunnan ja valtion eri rekistereissä eri viranomaisten toimesta, tiedot ei pysy ajan tasalla ja tietojen korjaamiseen käytetään uudelleen ja uudelleen turhaa työtä. Uuden osoitteen luominen ja jokainen osoitemuutos tulee aina tehdä tiedon alkuperäiseen tallennuspaikkaan, kunnan osoiterekisteriin.

Kunta välittää rakennusten ja kiinteistöjen osoitteiden muutokset valtakunnallisiin järjestelmiin pääsääntöisesti sähköisten ylläpitomenetelmien avulla. Tämän ohjeen päivityksentekohetkellä kunnan rekisterissä luotu tai muuttunut rakennuksen osoite välitetään valtakunnalliseen DVV:n rakennustietovarantoon, jonka jälkeen kyseisessä rakennuksessa kirjoilla olevien ihmisten osoitteet päivitetään Digi- ja väestötietoviraston väestötietokantaan DVV:n toimesta.

Tulevaisuudessa Suomen ympäristökeskuksen Ryhti-järjestelmän rakennustietovaranto toimii valtakunnallisena rakennustietovarantona DVV:n VTJ-rakennustietovarannon sijaan. Kun kunta alkaa välittämään rakennustietoja Ryhtiin, ei kunta tämän jälkeen ylläpidä DVV:n rakennustietovarannon tietoja, vaan kunnan rakennusrekisterissä olevat rakennustiedot (rakennusten osoitteineen) päivitetään kunnasta Ryhti-järjestelmään ja sieltä edelleen DVV:lle. DVV puolestaan päivittää rakennusten osoitetietojen perusteella DVV:n väestötietokantaa.

Taajama-alueiden kiinteistöjen osoitteet päivittyvät kunnan rekisterijärjestelmästä Maanmittauslaitoksen KTJ-järjestelmään. Maanmittauslaitos vastaa haja-asutusalueiden kiinteistötietojen ylläpidosta. Haja-asutusalueen kiinteistötietojen osalta ei ylläpidetä osoitetta.

1.5.7 Kuntaliitokset

Kunnissa, joita liitokset koskevat, tulee hyvissä ajoin etukäteen selvittää mahdollisten päällekkäisten osoitenimien olemassaolo, sekä toteuttaa muutokset päällekkäisten osoitteiden poistamiseksi. Tämä helpottaa merkittävästi viranomaistyötä kunnissa ja valtiolla kuntaliitoksen astuessa voimaan.

Digi- ja väestötietovirastosta on saatavilla maksutta taulukkomuotoinen aineisto päällekkäisistä osoitenimistä kuntaliitoskunnissa. Taulukossa on lueteltu liitok-

sessä mukana olevien kuntien osoitenimet sekä kunkin tien kohdalla tieto siitä, mikäli tietyn nimisellä tiellä on useammassa kuntaliitosta koskevassa kunnassa rakennuksia. Taulukosta nähdään myös mainitulla tiellä olevien rakennusten lukumäärä kussakin kunnassa. On kuitenkin huomattava, että aineistossa ei tehdä eroa eri rakennustyyppien välillä, eikä sitä voida sellaisenaan käyttää perusteenä sille, minkä tien nimen muuttaminen aiheuttaa eniten työtä ja kustannuksia viranomaisille, asukkaille ja muille käyttäjille.

Kuntaliitostilanteessa toisiinsa liittyneiden kuntien muodostama uusi kunta hankkii uuden osoiterekisteriohjelmiston, johon näiden kuntien rekisterien tietosisällöt yhdistetään. Tässä yhteydessä tulee varmistaa, ettei uuteen kuntaan jää samannimisiä katuja tai osoitenimiä. Jotta tiedot päivittyvät valtakunnallisiin tietovarantoihin, uuden kuntaliitoskunnan rekisterit liitetään rajapinnan kautta valtakunnallisiin rekistereihin.

1.5.8 Kuntarajat ylittävä yhteistyö osoiteasioissa

Palvelujen ja toimintojen järjestämisessä tarvitaan seudullista yhteistyötä. Seudullinen toiminta edellyttää yhtenäistä ja toimivaa koko seudun kattavaa osoitejärjestelmää. Naapurikunnissa käytössä olevat samat osoitenimet vaativat tarkkuutta hälytysajoissa. Myös esimerkiksi navigaattoria käytettäessä saattaa kohteeksi valikoitua erehdyksessä väärässä kunnassa oleva osoite.

Ongelmien vähentämiseksi nimistönsuunnittelussa on syytä huomioida naapurikuntien osoitenimistö ja välttää sekaannusvaaraa aiheuttavien nimien antamista. Jos katu tai tie jatkuu samalla nimellä kunnanrajan yli, myös osoitenumeroinnin tulee jatkua saumattomasti. Jos saari on kahden tai useamman kunnan alueella, on huolehdittava saaren osoitenumeroiden jatkumisesta loogisesti yli kuntarajan.

1.5.9 Liikehuoneistojen tunnistetiedot

Huoneistonumeroinnin ja mahdollisen jakokirjainosan tiedot valmistelee yleensä rakennuksen suunnittelija yhdessä rakennushankkeen tilaajan kanssa. Kunnan rakennusvalvonta välittää asuinhuoneistojen huoneistotunnistetiedot yhdessä rakennushankkeen muiden tietojen kanssa Digi- ja väestötietovirastoon. Sen sijaan liikehuoneistojen tunnistetta kunnat eivät välitä Digi- ja väestötietovirastoon. Digi- ja väestötietovirastolla on kuitenkin tekninen valmius ottaa vastaan myös liikehuoneistojen tunnistetiedot.

1.5.10 Haja-asutusalueiden ja saareissa olevien rakennusten osoitteet

Rakennus- ja huoneistorekisteristä puuttuu erityisesti haja-asutusalueella sijaitsevia vapaa-ajan käytössä olevia rakennuksia, jolloin niiden osoitteet eivät vält-

tämättä ole kunnan osoitejärjestelmässä, eivätkä näin ollen esimerkiksi hätäkeskuksen käytössä.

Haja-asutusalueilla vierekkäisille kiinteistöille on voitu antaa kulkuoikeus eri teiltä, jolloin niillä on eri osoitenimet siitä huolimatta, että viimeiset metrit kuljetaan samaa tietä. Rakennus voi myös sijaita kaukana nimetystä tiestä, jolloin kiinteistön omistajalle voi syntyä virheellinen kuva osoitenumeron muodostumisesta. Jos saman haaran varrella on useampi rakennus, eriaikaisen rakentamisen takia niiden numerot voivat olla epäloogisessa järjestyksessä; esim. 24a, 24c ja 24b, jos 24c rakennettiin jälkikäteen.

Matkan erilaisten määritysmuotojen takia osoitenumeroissa voi olla varsin suuria mittausvirheitä. Jos kiinteistön kulkuoikeus on jossakin maanmittaustoimituksessa muuttunut, osoite on saattanut jäädä lakkautetun kulun mukaiseksi.

Tiestön ulkopuolisten kohteiden, erityisesti saarten ja joidenkin vapaa-ajan asumusten osalta, osoitejärjestelmät ovat vielä osin puutteellisia. Tiettömien saarten rakennusten osoitteet ovat paikoin antamatta.

1.5.11 Paikantaminen ulkoilu- ja vaellusreiteillä

Hätäilmoituksen kohteen paikantaminen retkeily- ja moottorikelkkareiteillä on ongelmallista. Kun esimerkiksi eksyksissä oleva tai sairaskohtauksen saanut ei osaa ilmoittaa tarkkaa sijaintiaan, hätäkeskuksen on vaikeaa opastaa apua antavat viranomaiset paikalle. Ongelmaan on yritetty löytää ratkaisuja kehittämällä pelastuspaikannusjärjestelmiä.

1.5.12 Osoitteiden paikantaminen ja koordinaatit

Rakennusten osoitteiden koordinaatein tapahtuva kohdentaminen perustuu rakennuksen keskipisteiden koordinaatteihin, jotka määritellään kunnan rakennusvalvontaprosessin aikana ja tallennetaan kunnan rakennus- ja huoneistorekisteriin. Haja-asutusalueella rakennusluvan hakemisen yhteydessä ei pystytä aina määrittelemään rakennuksen sijaintia karttapohjalla riittävän tarkasti oikeiden koordinaattien määrittämiseksi. Kuntien rakennusvalvonnalla ei myöskään ole käytössään riittävästi paikannusvälineitä haja-asutusalueella tarvittavaan rakennuksen keskipisteen koordinaattien määrittämiseen. Samat rakennuksen keskipisteen koordinaatit sekä rakennusten osoitteet toimitetaan kunnasta Digi- ja väestötietovirastolle muiden rakennustietojen kanssa.

Rakennusten koordinaattitietojen puutteet ja virheellisyydet aiheuttavat ongelmia osoitteisiin perustuvien paikannuspalveluiden kattavuuteen ja luotettavuuteen. Virheitä on vanhemmissa rakennus- ja osoitetiedoissa, joissa koordinaattien määrittely on tehty käsin. Kunnat ovat tehneet rakennusten ja osoitetietojen tarkistusta vertaamalla kuntien alkuperäisiä ja Digi- ja väestötietovirastolle

toimitettuja aineistoja keskenään virheiden paikallistamiseksi ja korjaamiseksi. Korjaustieto toimitetaan päivityksenä Digi- ja väestötietovirastolle osana rakennustietoja.

Kuljetusten ja palvelujen tehostamisen näkökulmasta on tuotu esille tarve kiinteistöjen, rakennusten, toimipisteiden ja jopa asuinhuoneistojen tarkkaan sekä ajantasaiseen paikantamiseen osoitteen ja sen koordinaattien avulla. Järjestelmätoimittajien kunnille suunnittelemissa osoitetietojärjestelmissä on jo pääsääntöisesti valmistauduttu osoitteen kulkupisteen tallettamiseen. Toiminnallisuuden käyttöönotto ja osoitetietojen vastaava täydentäminen on kuitenkin vasta alkanut kunnissa.

1.5.13 Osoitteiden laatu käyttäjien karttapalveluissa ja navigointijärjestelmissä

Kunnan itse julkaisemissa osoitetietoja sisältävissä tietopalveluissa käytetään alkuperäistä kunnan tuottamaa ja julkaisemaa osoitetietoa, jolloin laatu on paras mahdollinen.

Koordinaattipaikannus- ja navigointijärjestelmät tarvitsevat paikannettavan kohteen sijainnin maantieteellisinä ETRS89(WGS84) -järjestelmän mukaisina koordinaatteina. Kansalaisille navigointijärjestelmät ovat käytettävissä älypuhelimissa ja muissa tietoverkkoon kytketyissä tietokoneissa sekä lähes kaikissa autoissa. Navigointijärjestelmien toimittajat eivät yleensä halua ottaa käyttöönsä alkuperäistä osoitetietoa suoraan eri kunnista, vaan haluaisivat hankkia osoitetiedot kokoavasta valtakunnallisesta palvelusta. Valtakunnallista, kaikki osoitteet kattavaa ja jatkuvasti päivittyvää, osoiterekisteriä ei ole tarjolla, mutta rakennusten osoitteet ovat valtakunnallisesti saatavilla DVV:n (ja tulevaisuudessa Ryhti-järjestelmän) rakennustietovarannosta.

Navigointijärjestelmässä havaittava virhe on vain harvoin lähtöisin kunnan osoitetietoaineistosta. Tyypillisempää on, että virhe on palveluntarjoajan aineistossa. Yksi yleinen syy navigaattorien osoiteongelmiin on loppukäyttäjällä laitteessa oleva vanhentunut karttapohja. Se, minkä toimijan karttapohja on käytössä, voi vaihdella sovelluksen, navigaattorin tai ajoneuvon mukaan.

Kunnat eivät vastaa yksityisen sektorin navigointijärjestelmien oikeellisuudesta, eikä kunnilla ole resursseja ilmoitella jokaisesta virheestä erikseen kaikille eri toimijoille, mutta jos virhe on lähtöisin kunnan osoitetiedosta, kannattaa havaittu virhe korjata kunnan osoiterekisteriin aina kun virhe havaitaan.

1.5.14 Rakentamisluvasta vapautettujen rakennusten osoitteet

1.1.2025 voimaan tulleen rakentamislain myötä uudet, kooltaan alle 30-neliömetriset muut kuin asuinrakennukset, on pääsääntöisesti vapautettu lupame-

nettelystä, joten jatkossa ne saattavat puuttua rakennusrekistereistä. Kunta ei välttämättä saa enää tietoonsa kaikkia rakennettavia rakennuksia. Tämän vuoksi kyseisille rakennuksille ei voida antaa osoitteita. Pelastustoimen kannalta olisi tärkeää, että asuinrakennusten lisäksi ainakin majoitusrakennuksille sekä rakennuksille, joissa on jokin turvallisuuden kannalta oleellinen ominaisuus, annettaisiin osoite. Myös useiden pienten rakennusten ryhmille voi olla syytä antaa osoitteet.

Kunta voi antaa uuden osoitteen tarpeen mukaan, jos esimerkiksi kuntalainen osoitetta pyytää. Valtakunnalliseen rakennustietovarantoon uusi rakennus osoitteineen kulkeutuu vain siinä tapauksessa, että sille haetaan pysyvä rakennustunnus (PRT) valtakunnallisesta rakennustietovarannosta. Mikäli kunta ei hae pysyvää rakennustunnusta luvasta vapautetulle rakennukselle, jää tämän kohteen osoitetieto vain kunnan rekisteriin ja kunnan tuottamiin karttoihin ja tietopalveluihin.

Ryhti-järjestelmästä on teknisesti mahdollista hakea pysyvä rakennustunnus myös luvasta vapautetulle rakennukselle. Rakentamislain mukaan kunnat eivät kuitenkaan ole velvoitettuja ylläpitämään luvasta vapautettujen rakennusten tietoja. Tilanne on ristiriitainen. Rakentamislain tavoitteena on ollut keventää lupamenettelyä, mutta käytännössä se tuo samalla uusia haasteita osoitetietojen ylläpitoon ja tätä kautta mahdollisesti myös joidenkin kohteiden löydettävyyteen.

1.5.15 Infrakohteiden osoitteet

Infrakohteille ei vielä ole annettu kattavasti osoitteita, ja siksi infran osoitteisto onkin potentiaalinen kehittämiskohde lähes jokaisessa kunnassa. Joissakin kunnissa merkittäville infraan liittyville kohteille, kuten puistoille ja kunnan ulkoliikuntapaikoille on annettu osoitteita. Infrakohteiden osoitteiston kattava kehittäminen vaatisi valtakunnallista määrittelytyötä, kuntien tietovarantojen ja rajapintojen yhdenmukaista kehittämistä sekä resursseja infrakohteiden osoitetietojen jatkuvaan ylläpitoon.

Jotta infrakohteiden osoitteet kulkeutuisivat myös muille viranomaisille, tarvittaisiin valtakunnallinen palvelu näiden tietojen kokoamiseen ja välittämiseen eri viranomaisille. Ohjeen päivityshetkellä vain rakennuksiin liittyvät osoitteet välittyvät valtakunnallisiin tietovarantoihin.

Huomioitavaa on, että kunnan ei ole tarkoituksenmukaista ylläpitää osoitetietoja kaikille vähäisille infrakohteille (vaikka esimerkiksi Traficomien liikenteenohjauslaitteiden tietosisältömäärittelyssä mm. liikennemerkien ominaisuustiedoksi on määriteltä osoite). Useimmilla kunnilla on hyvin rajatut resurssit osoitetietojen ylläpitoon, joten vähäiset resurssit tulee kohdistaa merkittävien kohteiden osoitteiden ylläpitoon.

(Ks. myös 3.12 Infrakohteiden osoitteistaminen.)

2 Kunnan osoitejärjestelmän ylläpito ja kehittäminen

2.1 Kunnan tehtävät osoitejärjestelmän ylläpitäjänä

Osoitejärjestelmä on käytössä kaikissa kunnissa ja sitä ylläpidetään yleensä kunnan osoiterekisterisovelluksessa. Kunnan osoiterekisteri on osa kunnan rakennetun ympäristön tietovarantoja. Myös osoiterekisterisovellus on jo käytössä lähes kaikissa kunnissa.

Osoitejärjestelmän valmistelu, toteuttamisen ohjaaminen ja pääosin myös toteuttaminen on kunnan tehtävä. Kunta päättää käytettävästä osoitejärjestelmästä. Kunta ei vastaa osoitejärjestelmän tai yksittäisen osoitteen muuttamisen yrityksille tai asukkaille aiheuttamista kustannuksista.

Osoitejärjestelmän hyväksyy kunnanvaltuusto tai muu valtuuston tähän tehtävään määräämä kunnan toimielin. Osoitejärjestelmän ylläpitoon liittyvän päätöksenteon osalta vastuuviranomainen voi olla kunnanhallitus, tähän tehtävään määrätty lautakunta tai virkamies.

Kunnassa tulee olla voimassa olevat päätökset ja ohjeet osoitejärjestelmän ylläpidon hallinnollisesta ja teknisestä menettelystä.

2.2 Osoitejärjestelmän ylläpito

Osoitteiston laatiminen ja ylläpito soveltuvat luontevasti kunnan teknisen toimialan tehtäväksi. Nimiosan suunnittelussa on tarvittaessa käytettävä apuna nimistön asiantuntijoiden tietämystä. Yleensä osoitteiden antamisesta huolehtivat yhteistyössä kaavoitus-, mittaus- ja rakennusvalvontaviranomaiset. Kunnan hallintosäännöissä tulee olla nimettynä osoiteasioista vastaava lautakunta tai jonkin lautakunnan alainen virkamies. Osoitejärjestelmän ylläpitoa ja kehittämistä varten lautakunta nimeää tarpeen mukaan työryhmän. Osoiteasioiden vastuut ja tehtävät tulee yksilöidä ja määritellä kunnan eri toimijoiden kesken sekä osoitejärjestelmän ylläpitoa että kehittämistä koskien. Osoiteasioille tulee nimetä päävastuuhenkilö.

SUOSITUS:

Kunnassa tulee olla voimassa olevat päätökset ja ohjeet osoitejärjestelmän ylläpidon ja kehittämisen hallinnollisesta ja teknisestä menettelystä sekä vastuista.

2.3 Nimistöyhteistyö

Kunnan nimistöyhtiö kattaa kunnan alueen nimistön tuntemuksen, siihen liittyvän mahdollisen tutkimustoiminnan ja kunnan virallisen nimistön yhtenäisyydestä huolehtimisen (alueennimet, osoitenimet, muiden erilliskohteiden kuten puistojen, torien, siltojen jne. nimet, ja palvelujen kuten koulujen, päiväkotien ja bussipysäkkien nimet).

Nimistönsuunnittelussa käytetään hyväksi nimistöalan asiantuntemusta, paikallisten olojen tuntemusta sekä kielellistä asiantuntemusta. Apua voi pyytää Kotimaisten kielten kesuksesta. Osoitejärjestelmän nimistö on keskeinen osa kunnan nimistöyhtiön alaa. Asemakaava-alueilla katujen ja alueiden nimet vahvistuvat asemakaavan yhteydessä.

Tarpeen vaatiessa asemakaava-alueen nimistöä on mahdollista muuttaa myös kunnan erillisellä päätöksellä alueidenkäyttölain 55 §:n mukaisesti. Menettely on hallinnollisesti kevyempi kuin asemakaavanmuutos.

Alueilla, joilla yksityiskohtaisen kaavan laadinta on vireillä, on nimistö sovitettava yhteen kunnan kaavoitustoimen ja osoiteasioista vastaavien yhteistyönä. Haja-asutusalueilla teiden nimistöstä päätetään osana osoitejärjestelmän ylläpitoa yhteistyössä kunnan osoite- ja nimistöasioista vastaavien toimijoiden kesken.

Uusien osoitenimien laatimisessa voidaan nimistönsuunnittelutyön pohjatietoina käyttää [Maanmittauslaitoksen peruskartan nimistöä](#) tai kunnan [kansanomaisen paikannimistön kokoelmia](#). Lisätietoja kokoelmista saa Kotimaisten kielten kesuksesta.

2.4 Osoitejärjestelmän laajuus

Osoitejärjestelmän tulee kattaa sekä taajamat että haja-asutusalueet. Koko haja-asutusalueella tulisi olla samaan numerointijärjestelmään (esim. 10-jakojärjestelmä) perustuva osoitteisto. Haja-asutusalueella myös loma-asutusalueet ja rakennetut saaret tulee saattaa kunnan osoitejärjestelmän piiriin.

Tavoitteena on, että jokaisella tontilla ja muulla rakennuspaikalla, käyttötarkoituksesta riippumatta, on lähiosoite, joka muodostuu kadunnimestä, tiennimestä tai muusta osoitenimestä sekä osoitenumerosta.

Osoite merkitään myös maastoon. Kunta asentaa teiden risteyksiin osoitenimikilvet. Kiinteistönomistaja asentaa osoitenumeron osoittavan kilven rakennuspaikan kohdalle tarkoituksenmukaiseen paikkaan, tilanteen mukaan rakennuspaikan liittymään tai rakennuksen seinään.

SUOSITUS:

Kunnan osoitejärjestelmän tulee kattaa rakennetut rakennuspaikat ja tarpeen mukaan yleiset kokoontumis- ja virkistyspaikat.

2.5 Osoitejärjestelmien yhteensovittaminen kuntaliitoksissa

Kuntaliitoksissa tulee huolehtia kuntien osoitejärjestelmien yhteensovittamisesta niin, ettei tulevan kunnan alueella ole samoja nimiä eri puolilla kuntaa. Yhteensovittamistarpeet on yleensä tunnistettu jo aiemmin pelastuslaitoksen, hätäkeskuksen ja kuntien yhteistyötä järjestettäessä. Kuntaliitosneuvottelujen yhteydessä ja liitossopimuksessa tulee ottaa kantaa osoitejärjestelmien yhtenäistämiseen ja nimetä vastuullinen taho muutosten valmistelemiseksi ja toimeenpanemiseksi. Päällekkäisten teiden ja katujen nimet voidaan muuttaa hyvissä ajoin ennen kuntaliitosta. Osoitejärjestelmän muutoksista ja voimaantulosta kuntaliitoksissa tulee tiedottaa riittävän aikaisessa vaiheessa vastaavilla periaatteilla kuin osoitejärjestelmän muutostilanteissa yleensäkin.

Viranomaistaho, esimerkiksi yhdistymishallitus, tekee päätökset nimien muuttamisen kriteereistä. Muutostyön valmistelu ja ehdotus muutoksista tehdään virkamiestyönä. Päätökset muutoksista tehdään liittyvän kunnan hallintosäännöstä riippuen esimerkiksi viranhaltijapäätöksenä tai kunnanhallituksen päätöksenä.

Osoitejärjestelmän yhteensovittamisen valmistelu kannattaa aloittaa mahdollisimman aikaisessa vaiheessa, useita kuukausia tai jopa joitakin vuosia, ennen kuntaliitoksen tapahtumista. Kuntaliitoksen tullessa voimaan on tarpeen olla käytössä sekä paikkatietoaineisto että osoitekartta, johon muutokset on jo päivitetty. Tien- ja kadunnimikilvet pitää myös vaihtaa, kun päätökset on tehty.

Osoitenimien muutoskriteerit kannattaa listata ja priorisoida selkeästi sekä tiedottaa niistä kuntalaisille ja yrityksille. Yleensä vakinaisen asutuksen määrä on tärkein vertailuperuste päätettäessä, mikä nimi muuttuu ja mikä jää. Muutoskriteerit ja niiden priorisointijärjestys voi olla esimerkiksi:

1. Kadun tai tien varrella oleva asutus
 - a. rakennuspaikkojen määrä
 - b. asukkaiden määrä
 - c. erityisesti pysyvä asutus

2. Yritysten tai muiden merkittävien kohteiden määrä
3. Kadun tai tien, alueen ja nimen merkittävyys
 - a. kadun tai tien merkitys liikenneverkossa
 - b. alueen tunnettavuus
 - c. nimen historiallinen merkittävyys

Asukkaille ja yrityksille on tärkeää tiedottaa muutostyöstä sen eri vaiheissa. Mahdollisuuksien mukaan kannattaa antaa asianomaisille tilaisuus ottaa kantaa eri vaihtoehtoihin, tai osallistua uuden nimen suunnitteluun. Kun muutettavat ja uudet nimet on päätetty, pitää päätöksestä ilmoittaa rakennusten ja kiinteistöjen omistajille ja haltijoille sekä yrityksille.

Kokonaan päällekkäisten nimien lisäksi on syytä listata lähellä toisiaan olevat nimet ja muuttaa myös näistä toinen. Esimerkkinä liikaa toisiaan muistuttavista nimistä ovat Riekkotie ja Riekontie. Jos esimerkiksi kaksi Koivutietä on nimettävä uudelleen, on yleensä parempi antaa toiselle tielle kokonaan uusi nimi (esim. Peurakiventie). Täsmentävän paikannimimäärittelyn, kuten kylännimen käyttöä tiennimissä ei suositella (esim. Peuralan Koivutie). Vaarana täsmentävien määrittelyiden käytössä on, että asukkaat hätätilanteessa tiputtavat kylännimen pois osoitenimestä ja hälyttävät apua Koivutielle.

Muutostyössä pitää huomioida myös ne tiet, joiden rakennukset ovat naapurikunnan puolella (tulevan liitetyn kunnan ulkorajan ulkopuolella). Jos digi- ja väestötietovirastolta tilataan vain liittyvien kuntien rakennusaineisto, nämä rakennukset osoitteineen eivät ole mukana aineistossa. Jokaisella tiellä, jolla on ollut ennen kuntaliitosta oma nimi, on oltava oma nimi myös liitoksen jälkeen. Esimerkiksi isomman tien osoitenimeä ei siis jatketa haaralle, jonka nimi pitää päällekkäisyyden takia muuttaa. Uusia nimiä mietittäessä tulee ottaa huomioon naapurikunnissa käytössä oleva nimistö. Käytössä ollutta tiennimeä ei pidä siirtää toiselle tielle.

Tulevan kunnan alueella voi olla käytössä vain yksi haja-asutusalueen osoitenumerointijärjestelmä (10- tai 100-jakojärjestelmä). Jos liittyvillä kunnilla on erilaisia osoitenumerointijärjestelmiä, pitää valita toinen ja tehdä tarpeelliset muutokset numeroointeihin. Tulevan kunnan alueella voi myös olla tilanne, jossa maastossa oleva tie on kahden kunnan alueella samanniminen, mutta numerointi kasvaa molemmissa kunnissa rajalle. Näissä tilanteissa ei välttämättä tarvitse muuttaa tien nimeä, vaan numeroida toisen liittyvän kunnan alueella tie uudelleen siten, että numerointi jatkuu loogisesti poistuvan kuntarajan yli. Sama ongelma voi koskea myös liitettävän kunnan ulkorajaa, joten tuleva ulkoraja kannattaa käydä läpi ja varmistaa, että osoitenumerointi jatkuu loogisena myös kuntaliitoksen jälkeen.

Osoitemuutoksiin saattaa liittyä tarve muuttaa postinumeroita, mikä tulee selvittää yhteistyössä Postin kanssa. Kunta tiedottaa tiennimen ja osoitteiden muutoksista asianmukaisesti (ks. 2.9.1, 2.9.2).

2.6 Osoitetieto kunnan tietojärjestelmissä ja yhteydet valtakunnallisiin osoitetietojärjestelmiin

Rakennusten ja kiinteistöjen osoitetiedot sekä nimistötiedot ovat tärkeä osa kunnan teknisen hallinnon rekisteri- ja paikkatietojärjestelmän kokonaisuutta. Kunnan osoitejärjestelmän toimivuudelle on tärkeää, että kunnan eri viranomaiset ottavat heti käyttöön uudet ja muutetut osoitteet.

Tavoitteena on, että rakennusten ja kiinteistöjen osoitetiedot ja nimistötiedot ovat ajantasaisina jatkuvasti kunnan eri hallintokuntien käytössä kunnassa käytettävän paikkatietojärjestelmän sovellusten kautta. Osoite- ja nimistötiedot tulisi tallettaa kunnan tietojärjestelmään vain kertaalleen, jotta voitaisiin varmistaa tiedon tehokas ylläpito sekä tiedon jatkuva ongelmaton ajantasaisuus eri karttatuotteissa, kuten opaskartoissa.

Nimistöä koskevat päätökset tulee dokumentoida, kohdistaa osoitekohteisiin ja tallettaa osaksi kunnan osoite- ja nimistötietojärjestelmää.

Kunnan paikkatietojärjestelmissä rakennuksen osoitteen sijainti on esitetty rakennuksen keskipisteen tai tonttiliittymän koordinaatteina. Tarvittaessa tarkempaa osoitteen sijaintia voidaan liikkumista opastavissa tietojärjestelmissä esittää rakennuksen sisäänkäynnin koordinaattien, eli kulkupisteen avulla.

Kunta toimittaa rakennusten osoitteita ja niiden muutoksia väestötietojärjestelmään (VTJ). Kunnan rakennusvalvonta toimittaa Digi- ja väestötietovirastoon rakennuksen osoitetiedot muiden rakennuslupatietojen mukana sekä osoitteiden muuttuessa erillisinä osoitepäivityksinä sähköisiä ylläpitomenetelmiä käyttäen. Kunnat toimittavat kiinteistöjen osoitteita valtakunnalliseen kiinteistötietojärjestelmään (KTJ) kiinteistöjen rekisteröinnin yhteydessä tai erillisinä kiinteistöjen osoitepäivityksinä. KTJ:ssä kiinteistön tietoja voidaan hakea osoitteen avulla.

Väestötietojärjestelmän väestötietoja siirretään VTJ:stä kuntien ja kuntayhtymien tietojärjestelmiin kunnan asukasluetteloksi. VTJ:stä voidaan myös etsiä osoitteita suoraan erillisellä sovelluksella (VTJ-kysely) tai rajapintapalvelun avulla (VTJ-kyselyrajapinta).

Osoiterekisteri on henkilörekisteri ja sitä koskevat tietosuojalain (1050/2018) säännökset, jotka mm. rajoittavat osoitetietojen käyttöä ja luovuttamista.

SUOSITUS:

Osoite- ja nimistötiedot tulee toteuttaa kiinteäksi osaksi kunnassa käytössä olevaa teknisen hallinnon rekisteri- ja paikkatietojärjestelmäkokoaisuutta, mikä mahdollistaa osoitetietojen tehokkaan päivityksen, jake-
lun ja saatavuuden.

Kunnan osoitejärjestelmää kehitettäessä tulee varautua useiden osoiteiden tallentamiseen samalle osoitekohteelle sekä osoitekohteen paikantamiseen rakennuksen sisäänkäynnin sijainnin avulla. Rakentamislaki asetuksineen tuo lisävaatimuksia rakentamisluvan yhteydessä toimitettaville tiedoille, joten näiden vaatimusten huomioiminen kuntien rekisterien kehittämisessä on tärkeää.

Valtakunnallista tiedonhallintaa tulee kehittää niin, että osoitetiedot siirtyvät ja päivittyvät Hätäkeskuslaitoksen järjestelmiin nykyistä nopeammin.

Nimistöä koskevat päätökset tulee dokumentoida, kohdistaa osoitekohteisiin ja tallettaa osaksi kunnan osoite- ja nimistötietojärjestelmää.

2.7 Osoitejärjestelmän merkitseminen maastoon

Maastossa ja liikenneväylillä toimiva ohjauskokonaisuus muodostuu useasta eri osakokonaisuudesta. Väylävirasto suunnittelee, sijoittaa ja ylläpitää maanteiden viitoitusta, opastusta ja laitteita. Kunnat suunnittelevat, sijoittavat ja ylläpitävät teiden, katujen, yms. väylien opastusta ja laitteita sekä niiden nimikilpiä. Kunnat toivovat, että tiekunnat eivät merkitse maastoon virallisista osoitenimistä poikkeavia yksityisteiden nimikilpiä. Kiinteistöjen omistajat sijoittavat ja ylläpitävät osoitejärjestelmän mukaisia numerokilpiä.

Kaikkien osoitemerkintöjen näkyvyys ja havaittavuus mahdollisuuksien mukaan myös pimeällä on tärkeää erityisesti pelastusviranomaisen näkökulmasta.

2.7.1 Maanteiden viitoitusjärjestelmä

Väyläviraston vastuulla olevalla maanteiden viitoitusjärjestelmällä autetaan tienkäyttäjiä löytämään paikkakunnalta toiselle suunnistustauluilla ja tienviitoilla osoitettuja reittejä pitkin. Suunnistustauluissa ja tienviitoissa osoitetaan maanteiden viitoituskohteet.

Kuva 1. Maanteiden viitoitusjärjestelmä opastaa kohteeseen.

2.7.2 Nimikilven tarkoitus

Kadun ja tien nimikilven tarkoitus on kertoa kadun- ja tienkäyttäjille kyseisen kadun tai tien nimi. Nimikilvet valmistetaan, sijoitetaan ja tarvittaessa huolletaan siten, että ne ovat hyvin havaittavissa ja luettavissa niin jalkakäytävältä kuin ajoradaltakin. Kadun ja tien nimikilpien tekstien luettavuus toteutuu valitsemalla tekstikorkeus suosituksen mukaisesti kyseisen liikenneväylän ja kadun sallitun ajonopeuden mukaisesti. Luettavuutta parantaa, kun tekstin värin ja kilven pohjaväriin välillä on riittävän suuri kontrasti. Kilpeen ei tule sijoittaa muita viestejä, kuten nuolia ja mainoksia, koska liiat merkit vaikeuttavat havaitsemista. Asemakaava-alueen ulkopuolella sekä asemakaava-alueella alueidenkäyttölain 83 §:n 4 momentin mukaisella liikennealueella on kielletty maantien käyttäjille tarkoitettujen ulkomainosten asettaminen (maantielaki).

2.7.3 Vastuut ja oikeudet nimikilpien sijoittamisessa

Kunnan osoitejärjestelmän mukaisten katujen ja teiden nimikilpien pystyttämisestä vastaa kunta. Nimikilven tarkoituksena on kertoa, mikä on kunnan tielle antama osoitenimi. Nimikilpi ja pylväs tai pelkkä nimikilpi sijoitetaan joko kunnan maalle, tai se voidaan sijoittaa kiinteistölle tai kiinnittää rakennukseen voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti sopimalla kiinteistön omistajan ja haltijan kanssa.

Kadun tai muun liikenneväylän risteykseen tai liittymään ei ilman kunnan viranomaisen lupaa saa asettaa liikenneväylän nimeä tai liikenneväylän varrella olevaa kohdetta osoittavaa kilpeä.

Maanteiden varrella noudatetaan kunnan ja yksityisteiden nimikilpien sijoittamisessa Väyläviraston ohjeita (luku 2.7.5). Maantiehen kohdistuvaan kertaluontoiseen työhön tarvitaan Väyläviraston lupa. Lupa voidaan sisällyttää Väyläviraston (paikallinen ELY-keskus) kanssa tehtävään sopimukseen.

2.7.4 Nimikilpien sijoittaminen

Yleensä katujen nimikilvet sijoitetaan heti jalkakäytävän taakse. Ellei jalkakäytävää ole ja kilpi kiinnitetään pylvääseen, sijoitetaan se niin, ettei mikään osa siitä ulotu ajoradalle. Kun rakennus tai aita sijaitsee sopivalla etäisyydellä tontilla, kiinnitetään kilpi näihin yleensä vähintään 10 cm:n päähän kulmasta.

Kuva 2. Katujen ja teiden nimikilpiä ja tienviittoja.

Rakennuksiin sijoitettaessa tulee ottaa huomioon, että kadulle pysähtyneet tai kadun varrelle pysäköidyt ajoneuvot eivät estä nimikilven havaitsemista.

Nimikilven tulee olla yleensä kahteen suuntaan näkyvä ja nimikilvissä kaksikieliset nimet sijoitetaan päällekkäin. Yksipuolisesti tekstitetty nimikilpi kiinnitetään yleensä seinään, aitaan tai vastaavaan rakenteeseen. Nimikilven näkyminen myös toisesta ajosuunnasta edellyttää tietyissä tilanteissa nimikilven sijoittamista myös liittyvän tien toiselle puolelle.

2.7.5 Nimikilpien sijoittaminen maantien läheisyydessä

Väylävirastolla on ohjeet nimikilpien ja pylväiden sijoittamisesta maantien läheisyydessä (Yleisohjeet liikennemerkkien käytöstä TIEL 2000006 - 03). Nimikilpi ja pylväs tulee sijoittaa siten, että pylvään etäisyys maantien pientareen ulkoreunasta on noin 4 metriä. Kilven etäisyys yksityisen tien reunasta on vähintään 1,0 metriä ja enintään 3,5 metriä. Maantien varrelle asetettava nimikilpi kiinnitetään erilliseen noin 60 mm:n paksuiseen pylvääseen.

Maantien läheisyydessä nimikilpi ja pylväs sijoitetaan liittymän välittömään läheisyyteen kilvessä osoitetun tien puolelle ja sen suuntaiseksi. Nimikilpi on sijoitettava siten, ettei se estä olemassa olevien tienviittojen ja muiden liikennemerkkien näkyvyyttä eikä haittaa teiden kunnossapitoa. Nimikilpi kiinnitetään yleensä erilliseen pylvääseen, mutta se voidaan kiinnittää myös seinään, aitaan tai vastaavaan rakenteeseen. Maantien liittymissä nimikilpeä ei saa kiinnittää samasta suunnasta luettaviksi tarkoitettujen maantien liikennemerkkien ja viittojen pylväisiin. Nimikilpi suositellaan kiinnitettäväksi muiden viittojen yläpuolelle. Huomioitavaa on, että Väyläviraston ylläpitämillä maanteilla ja toisaalta kuntien hoitamilla kaduilla ja teillä nimikilven sijoittamisperiaatteet liikennemerkkipylvääseen poikkeavat toisistaan.

Nimikilpi sijoitetaan sellaiselle korkeudelle, että se on helposti havaittavissa. Nimikilven alimman reunan korkeus tien, pyörätien tai jalkakäytävän pinnasta on vähintään 2,0 metriä, normaalisti kuitenkin 2,5 metriä.

2.7.6 Kilpien suunnittelu ja muotoilu

Nimikilpien korkeudet, tekstikorkeudet ja sijoituspaikat suositellaan toteutettavaksi tämän suosituksen ja piirrosliitteissä (liite 1) esitettyjä periaatteita noudattaen.

Kadun ja tien nimikilvet voidaan kunnan päätöksellä myös suunnitella ja muotoilla paikallisiin oloihin sopiviksi ja näin tukea alueiden ominaispiirteitä. Tällöin kilvet ja niiden rakenteet voidaan valita korkeatasoisen tuotesuunnittelun avulla ympäristön muihin ominaispiirteisiin sopiviksi ja ympäristön korkeiden laatutavoitteiden mukaisiksi.

2.7.7 Tiennimikilven teksti

Kadun ja tien nimikilpiä suunniteltaessa ja valmistettaessa tulee varmistaa nimikilpiin merkittävän tekstin virheettömyys ja oikeakielisuus. Nimikilpiä valmistettaessa tulisi hyödyntää sähköisessä muodossa olevia nimiaineistoja kirjoitusvirheiden välttämiseksi.

Risteyksessä kadun ja tien nimikilpeen voidaan merkitä näkyviin osoitenumeroiden vaihteluväli risteyksen eri puolilla.

Kadun ja tien nimikilvissä käytetään Helvetica Medium -kirjaintyyppin mukaista tekstiä. Nimikilven teksti kirjoitetaan pienaakkosina (gemenä) lukuun ottamatta suuria alkukirjaimia (versaali).

Kilvessä käytettävän tekstikorkeuden lähtökohtana on ajoväylällä sallittu suurin ajonopeus. Katujen nimikilpien suositeltava isojen kirjainten tekstikoko on 60–80 mm ja pienten kirjainten tekstikoko 45–60 mm. Taajaman ulkopuolella suositellaan käytettäväksi maantieltä luettaviksi tarkoitetuissa tien nimikilvissä isojen kirjainten tekstikokoa 80–100 mm ja pienten kirjainten tekstikokoa 60–80 mm.

Esimerkiksi jos matalan pienen kirjaimen korkeus on 45 mm, niin ison alkukirjaimen korkeus on noin 61 mm. Edellä mainitussa kirjaintyyppissä on kirjaimille annettu hieman vaihtelevat korkeudet ja edellä mainittu korkeusmitta viittaa esimerkiksi s-kirjaimen korkeuteen. Tekstissä kirjainten väli vaihtelee yleensä 4–9 mm:n välillä siten, että kirjainvälit näyttävät yhtä suurilta. Välejä voidaan hieman suurentaa, jos tilan käyttö sitä vaatii. Pienintä väliä käytetään silloin, kun vierekkäisistä kirjaimista vain vähäiset osat ovat lähekkäin kuten esimerkiksi kirjainyhdistelmissä po ja od. Suurinta väliä käytetään, kun sitä rajoittavat vierekkäisten kirjainten yhdensuuntaiset osat kuten esimerkiksi mn ja lk. Sanojen väli on vastaavasti 20–35 mm.

2.7.8 Tiennimikilven koko ja tekstin sijoittaminen

Nimikilven korkeus on 90 mm, kun teksti tulee yhdelle riville. Kun tekstiä tulee kahdelle riville, on korkeus 180 mm. Tekstin sijoittamista helpottava apuviiva on 18 mm:n etäisyydellä kilven alareunasta. Kun tekstiä on kahdella rivillä, ylemmän tekstirivin vastaava apuviiva sijoitetaan 108 mm:n etäisyydelle kilven alareunasta.

Nimi sijoitetaan kilven pituussuunnassa joko ns. vasensuorana tai kilven keskelle. Samaan kilpeen ei tule sijoittaa tekstiä kahta riviä enempää. Kilven päihin jätetään vapaata tilaa vähintään noin 20 mm.

Nimikilpien tavalliset pituudet ovat 550, 650 ja 800 mm. Erityisistä syistä voidaan käyttää myös muita pituuksia. Edellä mainittuihin pituuksiin tulee pylvää-

seen näiden yleisohjeiden mukaisesti ilman alustaa kiinnitettävän kilven osalta lisätä kiinnitysvara 45 mm.

2.7.9 Kilpien valmistustapa

Nimikilven tulee olla valmistettu liikennemerkkikäyttöön hyväksytystä materiaalista liikennemerkkejä koskevan standardin SFS-EN 12899-1: 2001 mukaisesti. Liikennemerkit valmistetaan tarkoitukseen soveltuvasta levyateriaalista, jonka toimiva osa on heijastavaa kalvomateriaalia. Kadun ja tien nimikilven teksti on musta ja kilven pohja heijastava valkoinen.

2.7.10 Yksityisteiden nimikilvet

Kunnan antama osoitenimi ja tiekunnan antama yksityistien nimi voi joissakin tapauksissa olla sama nimi. Jo pelkkä tiekunnan nimikilpi voisi sekoittaa osoite-tieltä annetun osoitenumeroinnin tulkinnan, jos merkinnät ovat samassa ris-teyksessä maastossa. Osoitenumeroitten määrityksessä mitattuja matkoja nime-tyn tien alusta ei myöskään pidä sekoittaa tienpidon kustannusten jakamiseksi mitattuihin matkoihin. Sekaantumisvaaran vuoksi onkin suositeltavaa, että tie-kunnat eivät laita yksityisteiden nimikilpiä maastoon. Mikäli yksityistiekunta kui-tenkin päättää hankkia nimikilven, se vastaa itse kilven sijoittamisesta ja ylläpi-dosta. Yksityistien nimikilvet sijoitetaan noudattaen samoja ohjeita kuin kunnan ylläpitämällä kaduilla ja teillä.

2.8 Rakennusten osoitenumorokilvet ja niiden sijoittaminen

2.8.1 Osoitenumoromerkinnän tarkoitus

Osoitenumorokilvellä osoitetaan rakennuksen tai sen sisäänkäynnin osoitenu-mero kunnan osoitejärjestelmässä ja opastetaan liikennettä sekä hälytysajoa. Rakennuksen omistajan velvollisuus on asettaa ja ylläpitää kadulta, muulta liikenneväylältä ja tontin sisäiseltä liikennealueelta näkyvään paikkaan raken-nuksen ja porrashuoneen tunnusta ilmaiseva numero tai kirjain sen mukaan kuin kunta on osoitteesta päättänyt. Rakennuksen osoitenumeroita valvovat kuntien rakennusvalvonta- ja pelastusviranomaiset.

Kuva 3. Rakennuksen omistaja asettaa osoitenumeron näkyvään paikkaan.

2.8.2 Osoitenumeron merkitseminen

Osoitenumerokilven kiinnittää kiinteistön omistaja. Osoitenumerokilpi voidaan kiinnittää rakennuksen seinään, ovilamppuun, porttiin, postilaatikkoon, aitaan tai vastaavaan rakenteeseen. Osoitenumerokilven tulee olla luettavissa kadulta ja tieltä käsin. Pimeänä aikana kilven tulee olla heijastava tai valaistu.

Rakennuksen osoitenumero merkitään kilpeen pääsääntöisesti numerolla. Tiettyissä tapauksissa on opastuksen helpottamiseksi ja parantamiseksi perusteltua käyttää rakennuksen osoitenumeron yhdistettyä kadunnimeä + osoitenumeroa eli niminumerokilpeä (kuva 4). Niminumerokilpeen osoite kirjoitetaan suuraakkosin erotukseksi kunnan ylläpitämästä kadunnimikilvestä. Niminumerokilpi sijoitetaan väärinkäsitysten välttämiseksi ensisijaisesti kyseisen kadun puolella rakennuksen seinään. Tunnuksia tai suuntanuolia ei merkitä nimi- ja numerokilpiin.

Jos rakennukseen on kulku sisäpihan kautta, tulee kiinteistönomistajien huolehtia siitä, että sisäpihaan kiinnitetyt kilvet opastavat kulkijaa selkeästi. Esimerkiksi, jos sisäpihalla on useampi A-porras, tulee kilven kertoa sekä osoitenimi että osoitenumero (niminumerokilpi).

Kuva 4. Rakennuksen osoitemerkintä kadun nimi ja -numero -mallin mukaisesti (nimenumerokilpi).

Kuva 5. Haja-asutusalueen osoitenumero maastossa.

Kiinnitettäessä osoitenumerokilpi esimerkiksi haja-asutusalueella erilliseen pylvääseen, se asetetaan noin 2 metrin korkeuteen (kuva 5). Haja-asutusalueella kiinteistön omistajan tulee kiinnittää huomiota siihen, että osoitenumerokilpi on kaikissa risteyksissä nimetyltä kulkuväylältä alkaen. Rakennuspaikkojen osoitenumerokilpien pystyttämiseen maantien varrelle tarvitaan Väyläviraston lupa.

2.8.3 Opastaulu

Tarvittaessa on käytettävä opastaulua, jossa on esitetty rakennusten sijainti, porrashuoneet, katuosoitteet, pihatiet alueella ja ”olet tässä” -paikka sekä ajoväylät, jotka soveltuvat hälytysajoneuvoille (pelastustie) (kuva 6).

Kuva 6. Opastaulu.

Erityisen tarpeellista opastaulun käyttö on useita rakennuksia käsittävillä kiinteistöillä, mikäli rakennuspaikalle kuljetaan usealta sitä sivuavalta kadulta. Opastaulut sijoitetaan parkkipaikalle tai sisään tuloteiden varteen. Opastaulun tulee olla riittävän suuri, jotta keskeiset asiat nähdään nousematta autosta. Tarvittaessa opastaulu on valaistava.

2.8.4 Sijaintitietojen merkitseminen lomarakennuksissa ja retkeilykohteissa

Lomarakennukseen sekä erilliseen rantasaunaan suositellaan kiinnitettäväksi sijaintitiedot näkyvälle paikalle, esimerkiksi pääoven sisäpuolelle. [Sijaintitietolomakkeen](#) (kuva 7) voi tulostaa Hätäkeskuslaitoksen verkkosivuilta. Sijaintitietolomakkeeseen täytetään selkeästi esimerkiksi 112 Suomi -mobiilisovelluksen avulla haetut koordinaatit. Tuloste tulisi käsitellä säänkestäväksi (esim. laminointi).

Autiotupien ja -kämppien sekä muiden taukopaikkojen ylläpitäjien tulisi vastavasti huolehtia em. sijaintitietojen kiinnittämisestä ao. kohteisiin.

Kiireellisessä hätätilanteessa
soita 112

FI

Kiireellinen hätätilanne on, kun tiedät tai epäilet hengen, terveyden, omaisuuden tai ympäristön olevan vaarassa tai tarvitset kiireellisesti viranomaisapua paikalle.

1.

2.

3.

Kiireellinen hätätilanne?

Soita 112

Vastaa kysymyksiin

Tämän paikan osoite ja / tai karttakoordinaatit:

Ajo-ohje tai muita kohteen tietoja:

 HÄTÄKESKUSLAITOS
NÖDCENTRALSVERKET

112.fi

Kuva 7. Sijaintitietolomake.

2.9 Tiedottaminen osoiteasioista

Tiedottaminen on olennainen osa kunnan osoitejärjestelmän ylläpitoa. Asukkaiden kuuleminen tulee järjestää sopivalla tavalla osoitejärjestelmän muutosten yhteydessä. On tärkeää, että asukkaat ovat tietoisia osoitteen ja osoitemerkinnän merkityksestä esimerkiksi hätätilanteen sattuessa.

2.9.1 Tiedottaminen kiinteistönomistajille ja -haltijoille

Osoitenumeron maastoon merkitsemistä tulisi neuvoa ja valvoa rakennusluvan myöntämisen ja rakentamisen valvonnan yhteydessä. Velvoitettaessa numerokilpien kiinnittämiseen tulisi kiinteistönomistajille korostaa heidän omaa etuaan asiassa mm. siten, että vain asianmukaisen ja riittävän hyvin näkyvän numeroinnin avulla paloautot, ambulanssi, poliisi ja posti löytävät perille. Kilpikustannus on vähäinen verrattuna asiasta kiinteistölle aiheutuvaan hyötyyn.

On suositeltavaa, että informoitaessa asiasta kiinteistönomistajia samalla mainitaan, mistä numerokilpiä voi ostaa. Asiasta voi olla syytä sopia paikallisten yrittäjien tai liikkeiden kanssa.

Uudesta ja muutetusta osoitteesta on tiedotettava ensisijaisesti kiinteistön omistajalle ja -haltijalle heti, kun päätös osoitteen muuttamisesta on tehty.

Kiinteistönomistajien ja -haltijoiden sekä liikehuoneistojen yritysten tehtäväksi luonnollisesti jää uuden osoitteensa tiedottaminen asukkaille, tuttaville ja muille tahoille, joihin heillä on yhteyksiä.

2.9.2 Muu tiedottaminen

Uudesta osoitejärjestelmästä, kohteiden uusista osoitteista sekä osoitenimisessä tapahtuvista muutoksista tulee tiedottaa ainakin seuraaville toimijoille ja viranomaisille:

- pelastustoimi
- Posti
- Maanmittauslaitos
- Digi- ja väestötietovirasto (tiedotteella tai VTJ-ylläpitokäyttöliittymän kautta)

Suositeltavaa on tiedottaa myös muille kunnan ja kuntalaisten kannalta keskeisille toimijoille, kuten sähköverkosta vastaavalle toimijalle ja paikalliselle vesilaitokselle.

3 Osoitteen ja osoitejärjestelmän rakenne

3.1 Osoitteiden antamista koskevat säädökset

Kunnan osoitejärjestelmästä ei ole olemassa laki- tai asetustasoisia säädöksiä eikä julkishallinnon suositusta (JHS). Kadunnimien ja muiden nimien antamisesta asemakaavassa säädetään alueidenkäyttölain (132/1999) 55 §:ssä. Nimikilpi ja pylväk tai nimikilpi voidaan tarvittaessa sijoittaa kiinteistölle tai kiinnittää rakennukseen rakentamislain 131, 133 ja 134 §:n mukaisesti sopimalla kiinteistön omistajan ja haltijan kanssa. Rakennuksen osoitenumeron antamisesta ja maastoon merkitsemisestä säädetään yleispiirteisesti maankäyttö- ja rakennusasetuksen 84 §:ssä. Posti- ja jakeluosoitteen rakenne on aiemmin määritelty julkisen hallinnon postiosoitetta koskevassa JHS 106-suosituksessa, jota voidaan soveltaa edelleen.

3.2 Osoitekohteet

Osoitteita annetaan pääsääntöisesti rakennuspaikkoina käytettäville kiinteistöille sekä rakennuksille. Kunta voi tarpeen mukaan antaa osoitteita muillekin kohteille, joita voivat olla esim. venevalkamot, laiturit tai muut yksilöivät paikat.

3.3 Osoitteen rakenne

Osoitetietojen rakenne on aikanaan määritelty julkishallinnon suosituksessa (JHS 106). Tätä suositusta noudatetaan edelleen.

Lähiosoite on kiinteistön tai rakennuksen sijaintiosoite huoneistotunnisteineen. Lähiosoitetiedoista kunta antaa osoitenimen ja osoitenumeron. Rakennushankkeeseen ryhtyvän/luvanhakijan velvollisuus on tehdä asuinhuoneistojen huoneistotunnisteet Digi- ja väestötietoviraston ohjeen mukaan ja ilmoittaa ne hakemuksen yhteydessä kunnan rakennusvalvontaan. Rakennuksella, esimerkiksi katujen kulmassa sijaitsevalla talolla, voi olla useita lähiosoitteita.

Taulukko 1. Lähiosoitteen sisältö ja tietorakenne.

Tietoyksikkö	Enimmäispituus	Merkkivalikoima
Osoitenimi	50 merkkiä xx)	UTF-8-merkistökoodauksen mukainen
Osoitenumero xxx)	13 merkkiä	numeerinen, pienaakkoset
Huoneiston tunniste xxxx) kirjainosa (yleensä porras)	1 merkki	suuraakkoset
numero-osa (huoneistnumero)	3 merkkiä	numeerinen
jakokirjainosa (esiintyy, jos alkuperäinen huoneisto on jaettu kahdeksi tai useammaksi huoneistoksi)	1 merkki	pienaakkoset

xx) Kaksikielisessä kunnassa erikieliset osoitenimet merkitään omiin kenttiinsä.

xxx) Osoitenumero on yleensä numero. Kirjainta käytetään vain, jos useammalla rakennuksella on sama numero.

xxxx) Huoneistotieto eriteltynä voimassa olevan väestötietojärjestelmän asetuksen 26a pykälän mukaisesti. Joissakin kunnissa saattaa vielä olla jonkin verran nelinumeroisia huoneistotunnuksia.

Taulukko 2. Esimerkkejä osoitteista taajama- ja haja-asutusalueella.

Kotimaiset osoitteet taajama-alueella	
Matti Manninen Mäkelänkatu 25 B 13 00550 HELSINKI	nimi perusmuodossa lähiosoite, huoneistotunniste on B 13
Yritys Oy Kehittämisosasto PL 55 85501 NIVALA	yritysposti jakeluosoitteena postilokero
Matti A. Manninen c/o Mikko Manninen Mannerheimintie 97a A 52	toinen etunimi lyhennetty jaettu kiinteistö (97a)
Marja-L. Manninen Kauppakatu 25-27 40100 JYVÄSKYLÄ	etunimi lyhennetty yhdistetty kiinteistö (25-27)
Kotimaiset osoitteet haja-asutusalueella	
M. A. Manninen Metsäpellontie 598 60550 NURMO	etunimet lyhennetty 5 980 metriä tien alkupäästä (10 metrin tarkkuudella)

3.4 Osoitteelle asetettavat vaatimukset

Osoitteen ensisijainen tehtävä on osoitekohteensa yksilöiminen siten, että kohde voidaan paikantaa yleisesti ymmärrettävällä tavalla ja tarvittaessa löytää nopeasti.

Osoitteen tulee lisäksi olla käyttöön otettavissa yhteensopivasti erilaisissa järjestelmissä. Osoitteelle ja osoitenimelle asetettavat vaatimukset ovat:

Yksiselitteisyys

- kunnan alueella on vain yksi samanlainen osoitenimi
- tulee mahdollisuuksien mukaan välttää naapurikunnissa käytössä olevia osoitenimiä
- kunnanrajan ylittävä katu tai tie voi jatkua samannimisenä

Postiosoite on pääsääntöisesti sama kuin käyntiosoite (lähiosoite)

- posti- ja käyntiosoitteen tulee vastata toisiaan, mikäli mahdollista

Käytännöllisyys ja merkintäkelpoisuus

- osoitenimen tulee olla selkeä ja oikeinkirjoitukseltaan helppo, kohtuuttoman pitkiä osoitenimiä tulee välttää

Osoite pitää pystyä tunnistamaan osoitteeksi

- osoitteen tulee noudattaa oikeinkirjoitussuosituksia (ks. Kotuksen Kielitoimiston ohjepankki)
- ja vastata mielikuvaa osoitteesta

Osoite liittyy paikkaan

- on eduksi, jos osoitenimi liittyy ympäröivään nimistöön, paikkaan tai alueeseen tai se voidaan tunnistaa tietylle alueelle kuuluvaksi

Osoitenimistön kieli

- kielenä käytetään kunnan kielisuhteiden mukaan suomen tai ruotsin kieltä tai molempia
- saamelaisalueen kunnissa voidaan vastaavasti käyttää saamea

Osoitteen tulee noudattaa yhteisiä suosituksia

- osoitteen tulee perustua julkishallinnon suosituksiin (JHS): JHS 106 Postiosoite (voimassa toistaiseksi)

Osoitteen rakenne

- osoitteen rakenteen tulee olla sellainen, että sitä voidaan hallinnoida tarvittavissa tietojärjestelmissä

Osoitteen sijaintia osoittavat koordinaatit

- Osoitteen sijaintipisteen tulee osoittaa yksiselitteisesti osoitteen tarkoittamaan paikkaan. Osoitteen koordinaattien tulee osua kohteen kohdalle niin tarkasti, että oikea kohde on paikannettavissa ilman sekaantumisen vaaraa

3.5 Osoitteen nimiosa

Nimistö on osa kunnan perusrakennetta, opastusta ja turvallisuutta. Osoitteiston perustan muodostavat kaikissa kunnissa kunnan päättämät tien- ja kadunnimet. Osoitenimi on osoitteen välttämätön osa, jonka pitää yksilöidä kohteensa ja ohjata ongelmitta oikeaan paikkaan.

3.5.1 Lähtökohtana perinnäinen paikannimistö

Nimistö kantaa paikallista perinnettä ja kulttuuria, säilyttää alueen historiaa ja tukee paikallista identiteettiä. Ympäröivään nimistöön sopiva nimi on helppo omaksua ja siksi myös tekniseltä kannalta käytännöllinen. Kun osoitenimissä hyödynnetään perinnäisiä paikannimiä, ei tarvita niin paljon muita nimeämistapoja. Perinnäiseen nimeen perustuvan osoitenimen voi tietenkin antaa vain paikkaan, joka sijaitsee luontevasti perinnäisen nimen tarkoitteeseen nähden.

Lähteenä suositetaan käyttämään Maanmittauslaitoksen [Karttapaikan](#) peruskartasta löytyviä paikannimiä tarkistettuine kirjoitusasuineen. Pienempien paikkojen nimiä kannattaa tarkastella Kotimaisten kielten keskuksen [Nimiarkiston](#) kokoelmista.

Perinnäinen nimistö ei aina riitä osoitenimien aineksiksi. Silloin nimiä voidaan antaa myös alueen luontoon, historiaan tai kulttuuriin sopivan aihepiirin pohjalta. On hyvä merkitä muistiin, esim. kuntatietorekisteriin, mistä osoitenimi on peräisin. Nimeämisperusteiden tunteminen helpottaa tulevaa nimistösuunnittelua.

3.5.2 Hyvän osoitenimen ominaisuudet

Toimiva osoitenimi noudattaa oikeinkirjoitusta, on asiallinen, mahdollisimman pysyvä sekä mahdollisimman helppo kirjoittaa, taivuttaa, ääntää ja muistaa.

Osoitenimistössä kannattaa pyrkiä yhtenäisyyteen, loogisuuteen ja käytännöllisyyteen. Muuhun kuin osoitenimikäyttöön virallistettu maantien tai yksityistien nimi ei yleensä sovi sellaisenaan osoitenimeksi, koska se voi olla hankalan moniosainen (esim. Korpelan yksityistie) tai muuten epätarkoituksenmukainen. Osoitenimeen ei muutenkaan ilman erityisiä syitä pidä sisällyttää tien hallinnollista luokkaa ilmaisevaa termiä (esim. maantie, paikallistie, yksityistie, metsäautotie), koska nimestä tulee liian pitkä ja kankea. Osoitenimistö ei ole sidoksissa esimerkiksi tiekuntien toimialueisiin ja nimiin.

Usein toimivin suomenkielisen tiennimen loppuosa on yksinkertaisesti sana tie, mutta tilanteen ja ympäristön mukaan voi käyttää muitakin kulkuväylään tai paikkaan viittaavia sanoja, kuten kuja, mäki tai niemi. Kannattaa antaa vain harkiten nimiä, joissa ei ole lainkaan paikan lajin ilmaisevaa loppuosaa, sillä niitä voi olla vaikea hahmottaa osoitenimiksi.

3.5.3 Tieverkon rakenteen huomioiminen

Nimenannossa on huomioitava myös tieverkon rakenne. Tieosuuksia ei nimetä samalla nimellä, jos ne lähtevät vastakkaisiin suuntiin luokaltaan suuremmalta tieltä. Tie ei myöskään saisi jatkua samannimisenä sen jälkeen, kun on kääntynyt risteyksestä tai kiertoliittymästä.

Tien sivuhaara nimetään omalla nimellään tarpeen mukaan. Asiaan vaikuttaa, kuinka pitkä tai muuten huomattava sivutie on sekä se, johtaako se usealle rakennetulle kiinteistölle. Jokainen erillinen tie, joka johtaa useammalle kuin kahdelle rakennuspaikalle tai rakennetulle kiinteistölle, tulee pääsääntöisesti nimetä omalla nimellään. Jos yksittäinen osoitekohde sijaitsee kaukana nimitystä tiestä, voidaan opastus hoitaa kiinteistön omistajan toimesta osoitenumerokilvin.

Yksityistiet ovat usein monihaaraisia, jolloin on tarpeen nimetä joitakin haaroja omilla nimillään. Erillisten nimien antaminen ei luonnollisestikaan vaikuta tiekuntaorganisaatioon. Tiekunta päättää tiekunnan nimen, mutta tien osoitenimen päättää aina kunta tienpitäjästä riippumatta. Hätäkeskus ohjeistaa hälytysajoneuvot oikealle reitille osoitenimillä, sillä tiekunnan nimet eivät näy hälytysajoneuvojen järjestelmissä.

Tieverkon muuttuminen voi aiheuttaa nimenmuutoksia (ks. 3.5.6 Osoitenimen muuttaminen). Jos tie katkaistaan keskeltä, toinen osa on syytä nimetä omalla nimellään. Jos taas kaksi aiemmin erillistä tietä liitetään uudella osuudella yhtäjaksoiseksi reitiksi, on harkittava, onko yksi nimi ulotettava koko matkalle.

Tiennimi saattaa olla tarpeen muuttaa myös silloin, jos esimerkiksi kaava-alueen kadun jatkeena oleva haja-asutusalueen tie on perusteettomasti eriniminen kuin kaavatie tai jos tien nimi muistuttaa liikaa toisen tien nimeä.

SUOSITUS:

Erillinen tie, joka johtaa vähintään kolmelle rakennuspaikalle tai rakennetulle kiinteistölle, nimetään pääsääntöisesti omalla nimellään.

Jos ajoyhteys katkeaa, katkokohdan toiselle puolelle jäävälle tieosuudelle tulee antaa eri nimi.

Jos tie haarautuu kahdeksi (tai useammaksi) tieksi, toinen haara (toiset haarat) tulee nimetä eri nimellä.

Jos rakennus sijaitsee nimetyllä aukiolla eikä rakennuksen sisäänkäynti ole aukiota rajaavalta nimetyltä kadulta, niin rakennuksen osoitteena voidaan käyttää aukion nimeä. Kaupallisessa käytössä olevien torien osoitteena käytetään lähtökohtaisesti sen kadun osoitetta mihin tori rajoittuu.

3.5.4 Osoitenimen kieli

Osoitenimistön kielenä käytetään kunnan kielisuhteiden mukaisesti suomea tai ruotsia tai molempia. Saamelaisalueen kunnissa voidaan käyttää vastaavasti myös saamea (esim. pohjoissaamea). Paikannimeä, jolla ei ole erillistä toisenkielistä vastinetta, käytetään yleensä samassa muodossa myös osoitenimeä muodostettaessa (esim. Långvik, Långvikintie); sille ei siis tällöinkään muodosteta käännös- tai mukaelmavastinetta.

Apua osoitenimien suunnitteluun saa Kotimaisten kielten keskuksesta (nimipalvelu@kotus.fi). Katso lisätietoja: Kotimaisten kielten keskuksen [Hyvän nimistön opas](#).

3.5.5 Muistonimet

Muistonimi on nimi, joka on tietoisesti annettu henkilön, tapahtuman tai muun seikan kunniaksi (esimerkiksi Kaarina Karin tie). Muistonimiä tulee antaa vain harkiten. Henkilöitä voi muistaa muutenkin kuin nimikkokadulla tai -paikalla; muu keino voi olla esimerkiksi muistokilpi tai muistomerkki.

SUOSITUS:

- Paikkoja ei nimetä elossa olevien henkilöiden mukaan.
- Muistettavan henkilön toiminnan tulee olla yleisesti tunnustettu muistamisen arvoiseksi, ja henkilöllä tulee olla jokin positiivinen yhteys nimettävään paikkaan.
- Muistonimiä ei anneta kaupallisten nimien, kuten toimivien yritysten tai tuotenimien mukaan.
- Henkilöiden muistoksi annettuja nimiä ei koota ryhmänimistöksi.

Suosituksen tarkoitus on tukea pysyvän nimistön muodostamista ja ehkäistä turhia nimenmuutoksia. Usein henkilön merkitystä yhteisölle voi tarkastella objektiivisesti vasta jonkin ajan kuluttua, kun kuoleman aiheuttama hämmennys ja menetyksen tunne ovat laantuneet.

Katso lisätietoja: Kotimaisten kielten keskuksen [Hyvän nimistön opas: Muistonimet ja nimikkopaikat](#)

3.5.6 Osoitenimen muuttaminen

Käytössä olevaa kadunnimeä, tiennimeä tai muuta osoitenimeä ei pidä muuttaa ilman painavia perusteita. Tällainen peruste voi olla tieverkon muuttuminen (ks. 3.5.3 Tieverkon rakenteen huomioiminen) siten, että erilleen jäävälle osuudelle joudutaan antamaan oma nimi. Nimeä on muutettava myös, jos toisaalla samassa kunnassa on käytössä identtinen nimi (ks. myös 2.5 Osoitejärjestelmien yhteensovittaminen kuntaliitoksissa).

Osoitenimistä päättää kunta. Asemakaavoittamattomalla alueella päätöksen tiennimestä tai muusta osoitenimestä tekee se kunnan viranomainen, jonka toimivaltaan päätös kuuluu. Asemakaava-alueella kadunnimet ja mahdolliset muut osoitekäyttöön otettavat nimet sisältyvät asemakaavaan ja vahvistetaan asemakaavassa. Kaavanimen muuttamiseen tarvitaan asemakaavan muutos tai kunnan erillinen päätös (viranhaltijapäätös tai toimielinpäätös). Muutettu nimi viedään myös ajantasa-asemakaavaan.

Alueidenkäyttölaki (55 §) säättää kaavanimen muuttamisesta: ”Kadun ja muun yleisen alueen nimi [- -] voidaan muuttaa myös kunnan erillisellä päätöksellä siten kuin kuntalaissa säädetään kunnan päätöksenteosta.”

3.6 Osoitteen numero-osa

Osoitenumeroitijärjestelmät perustuvat joko juoksevaan numerointiin tai etäisyyteen perustuvaan numerointiin.

3.6.1 Juoksevaan numerointiin perustuva osoitenumeroitijärjestelmä

Asemakaava-alueilla käytetään tyypillisesti tonttijakoon liittyvää juoksevan osoitenumeron järjestelmää, jossa jokaiselle tontille tai muulle rakennuspaikalle annetaan juokseva osoitenumero kadun varrella.

Asemakaava-alueellakin kannattaa huomioida etäisyys risteyksestä. Jos tontti tai rakennuspaikka sijaitsee kauempana risteyksestä, on mahdollista, että risteyksen ja tontin/rakennuspaikan väliin jäävälle alueelle rakennetaan myöhemmin esimerkiksi kaavan tai säädösten muuttuessa.

3.6.2 Etäisyyteen perustuva osoitenumeroitijärjestelmä

Haja-asutusalueilla käytetään tyypillisesti etäisyyttä tien alkupisteestä osoittavaa osoitenumerojärjestelmää. Etäisyys lasketaan tien päälinjaa pitkin rakennuspaikan liittymään (ei siis kiinteistön pihaan asti). Etäisyyden mittausta alkaa nimetyn tien alkupäästä (alkupään valitseminen: ks. 3.7 Osoitenumeroinnin kasvusuunta).

Osoitenumero määräytyy siten, että etäisyyden metrimäärästä jätetään pois viimeinen numero (ns. 10-jakojärjestelmä) tai kaksi viimeistä numeroa (ns. 100-jakojärjestelmä). Parittomat numerot annetaan tien oikealle, parilliset vasemmalle puolelle. Joissakin tapauksissa kunta on voinut käyttää myös vastakkaista numeroa (ks. luku 3.7). Jos rakennuspaikan liittymä sijaitsee esim. 35 metrin päässä tien alkupisteestä, rakennuspaikalle voidaan antaa 10-jakojärjestelmässä osoitenumero 3 tai 4 sen mukaan, kummalla puolella tietä rakennuspaikka on.

Rakennus voi sijaita kaukanakin nimetystä tiestä tai joissakin tapauksissa tien varressa, mutta eri paikassa kuin rakennuspaikan liittymä. Silloinkin osoitenumero määrätään nimetyllä tiellä olevan liittymän sijainnin mukaan.

3.6.3 Osoitenumeroinnin kasvusuunta

Pääsääntöisesti kunnan keskustaajamaan johtavien teiden osoitenumerointia laadittaessa kadun tai tien alkupiste on keskustaajaman puoleisessa päässä ja numerointi kasvaa keskustaajamasta ulospäin. Sivukatuja ja -teiden alkupisteenä pidetään liittymiskohtaa ylempiluokkaiseen katuun tai tiehen taikka sitä päätä, jonka kautta liikenne pääasiallisesti tapahtuu. Kuntaliitoskunnissa joudutaan toisinaan tilanteisiin, joissa näistä periaatteista on joustettava, tai vaihtoehtoisesti tiet on nimettävä ja numeroitava uudelleen.

Myös ruutukaava-alueilla suositetaan tonttien numeroimista liikenteen suuntaisesti kokoojakadulta lähtien. Varsinkin vanhoissa kaupungeissa voi olla käytäntönä myös numerointi ilmansuuntien mukaan.

Osoitenumerona käytetään lähintä paritonta numeroa kadun tai tien oikealla puolella ja parillista numeroa vasemmalla puolella kadun tai tien alkupisteestä katsoen. Jos kuitenkin kunnan asemakaava-alueilla osoitenumerointi on laadittu siten, että parittomat osoitenumerot ovat kadun tai tien vasemmalla ja parilliset oikealla puolella, on samaa järjestelmää perusteltua käyttää myös haja-asutusalueella.

3.6.4 Osoitenumeroiden määrä tonttia tai rakennuspaikkaa kohti

Lähtökohtaisesti annetaan vain yksi osoitenumero tonttijaon mukaista tonttia tai rakennuspaikkaa rajaavaa katua kohden ja tontilla olevat rakennukset erotellaan isoin kirjaimin tai numeroin. Jos tontille rakennetaan kerrostaloja, niin isoja kirjaimia käytetään ainoastaan porrastunnuksina. Sekä sitovan tonttijaon mukaista tonttia että muuta rakennuspaikkaa kohden voidaan tarvittaessa antaa useampiakin osoitenumeroita, jos tontilla sijaitsee tai sille oletetaan rakennettavan useita rakennuksia (ks. kuva 8). Mikäli vapaita osoitenumeroita ei ole ja samassa osoitenumerossa on useita rakennuksia, joille ei voi antaa isoa kirjainta tai numeroa, voidaan kiinteistölle antaa jakokirjaimellisia osoitenumeroita, joita käytetään eri rakennuksille (esim. 42a ja 42b). Pikkukirjaimen ohella ei käytetä kenoviivaa (esim. 42/a). Myöskään yhdysviivaa (esim. 42-1) ei tule käyttää.

Kuva 8. Korttelin kokoiselle tontille tuleville rakennuksille voidaan antaa useampia osoitenumeroita. Kuva: Helsingin kaupungin karttapalvelu. Copyright Helsingin kaupunki.

3.7 Rakennus- ja huoneistokohtaiset osoitteet

3.7.1 Osoitteet suurten kiinteistöjen rakennuksille

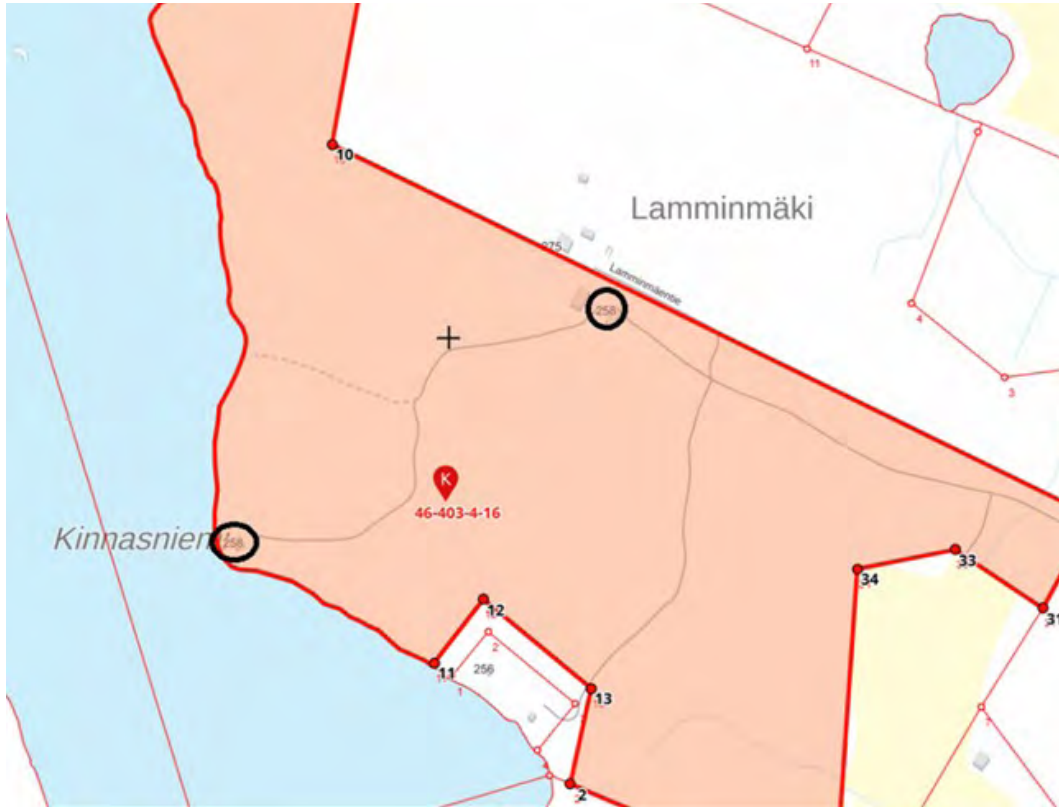
Jos pinta-alaltaan laajalla kiinteistöllä on useampia rakennuksia, niin omien osoitenumeroiden tarvetta tulee tarkastella ensisijaisesti hätäkeskuslaitoksen näkökulmasta.

Jos rakennukset eivät ole selkeästi samassa pihapiirissä, niin rakennuksille annetaan omat osoitenumerot. Rakennuksille annetaan omat osoitenumerot myös siinä tapauksessa, kun rakennukset sijaitsevat eri puolilla osoitenimen antavaa katua tai rakennuksille on omat ajoyhteydet.

Jos rakennus ei ole vaatinut rakentamislupaa, sille ei välttämättä ole annettu osoitetta.

Haja-asutusalueella suurella kiinteistöllä samassa pihapiirissä olevat asuinrakennukset erotellaan isoin kirjaimin.

Esimerkki: kuvan rakennuksilla on sama osoitenumero, vaikka niiden keskinäinen etäisyys on lähes 500 metriä. Oma etäisyyteen perustuva osoitenumero olisi tässä tapauksessa tarpeellinen.

Kuva 9. Kun suuren kiinteistön rakennukset ovat kaukana toisistaan, on niille tarpeen antaa omat osoitenumerot. Kartta: Maanmittauslaitos.

3.7.2 Rivi- ja paritalojen sekä erillispientalojen lähiosoitteet

Lähtökohtaisesti rivi- ja paritalotonteille sekä erillispientalotonteille annetaan yksi osoitenumero tonttiin rajautuvaa katua kohden. Käyntiosoitteeksi valikoituu sen kadun osoite, mistä on liittymä tontille. Jos isolla tontilla on useita rakennuksia, voidaan tontille tarvittaessa antaa useampia osoitenumeroita. Rakennustunnisteita annettaessa pitää noudattaa kunnan rakennusjärjestystä.

Jos tontilla on kaksi rivitaloa, joissa molemmissa on viisi huoneistoa, niin huoneistokohtaiset osoitteet voivat olla esim.

1. Mallikatu 2 A, 2 B, [...] 2 E, Mallikatu 2 F, 2 G, [...] 2 J (huoneistokohtaiset kirjaimet)
2. Mallikatu 2 A 1, 2 A 2, [...] 2 A 5, Mallikatu 2 B 6, 2 B 7, [...] 2 B 10 (rakennuskohtaiset kirjaimet ja juoksevat huoneistonumerot); suositettava tapa, jos tontilla on monta rakennusta

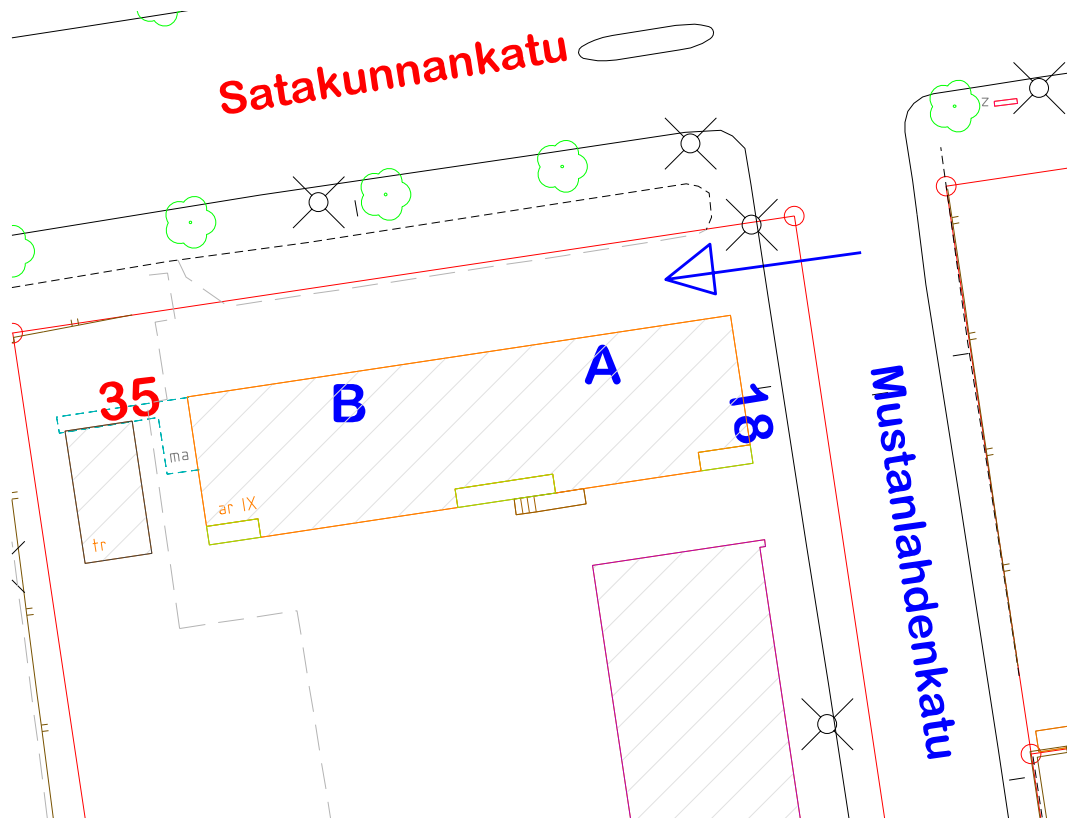
Mikäli samalla kiinteistöllä on useita rakennuksia, huoneistonumerointi jatkuu juoksevasti rakennuksesta toiseen.

Huoneistonumeroinnin ja mahdollisen jakokirjainosan valmistelee rakennuksen suunnittelija yhdessä rakennushankkeen tilaajan kanssa. Kunnan rakennusvalvonta vastaanottaa rakennusluvan yhteydessä asuinhuoneistojen huoneistotunnisteet, huolehtii niiden oikeellisuudesta, sekä välittää ne valtakunnalliseen tietovarantoon.

Osoitejärjestelmän kattavuuden parantamiseksi myös liikehuoneistoille olisi taroituksenmukaista antaa tunniste ja toimittaa se Digi- ja väestötietovirastoon. Digi- ja väestötietovirastolla on tekninen valmius ottaa vastaan liikehuoneistojen tunnisteet, mikäli kunta välittää ne rakennushankkeen muiden tietojen toimittamisen yhteydessä.

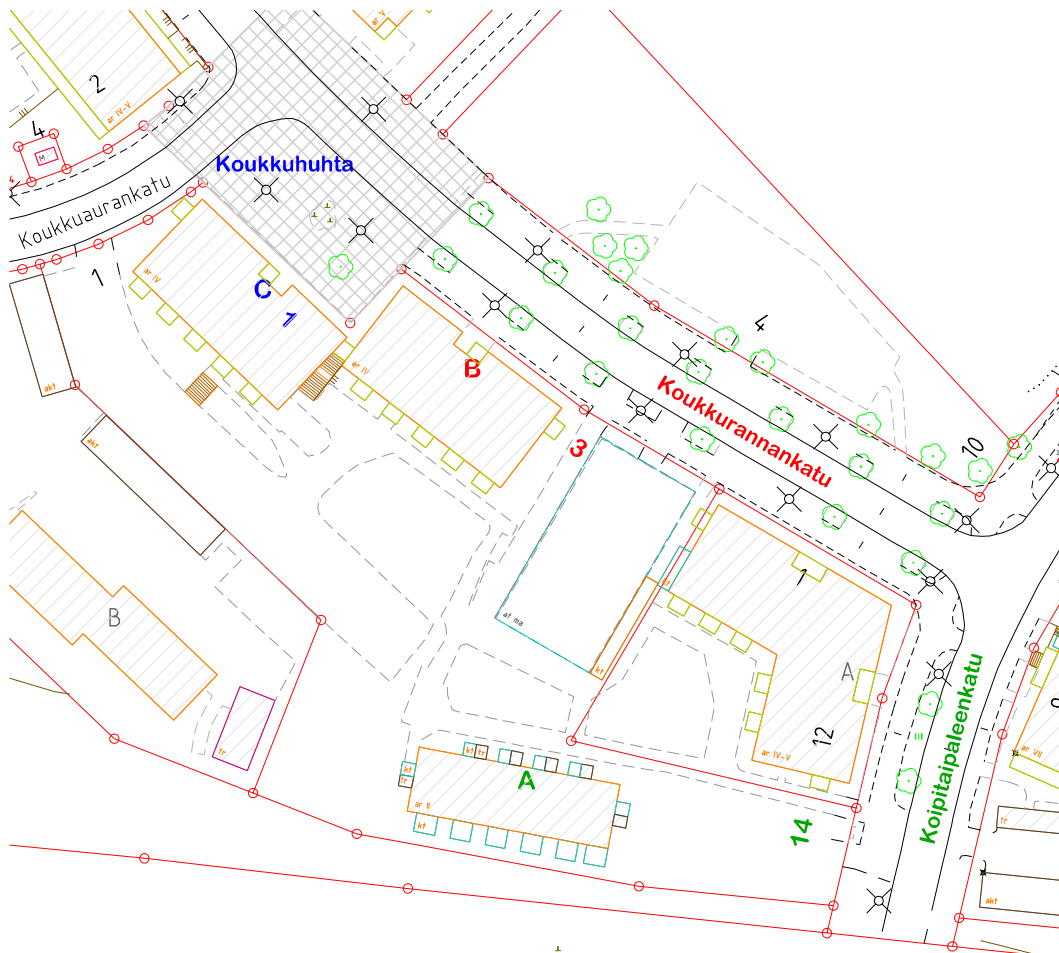
3.7.4 Kulmatalojen osoitenumerointi

Katujen tai teiden kulmassa tai välissä olevan tontin tai muun rakennuspaikan osoite tulee antaa ensisijaisesti sen mukaan, miltä kadulta tai tieltä rakennuspaikalle kuljetaan (kuva 11).

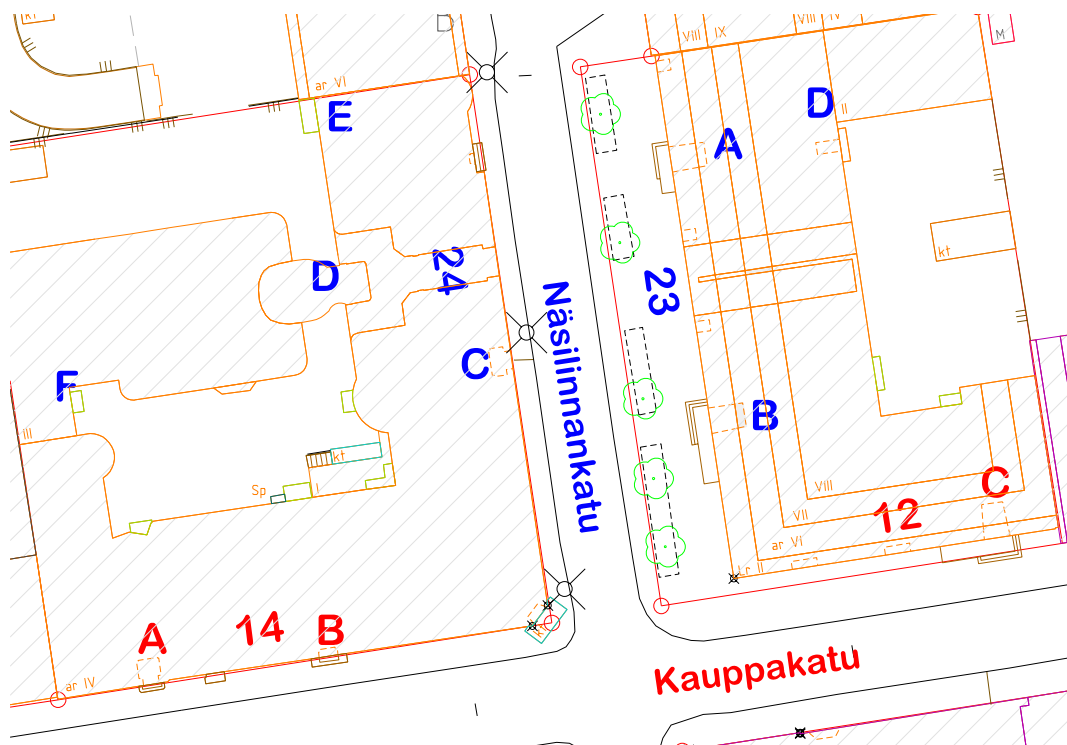

Kuva 11. Rakennukselle on määritelty osoite tonttiliittymän mukaisesti sivukadulta (Mustanlahdenkatu 18). Pohjakartta: Tampereen kaupunki.

Kulmatalon kerrostaloasunnolla tulee olla käytössä ensisijainen lähiosoite, joka määrittyy sen mukaan, miltä kadulta tai tieltä on esteettömin kulku porraskäytävään. Kohteelle määritetään kunnan osoitejärjestelmään rinnakkaisosoitteita esimerkiksi tonttia sivuavilta kaduilta, mikäli myös niiltä voidaan järjestää kulku rakennukseen. Näin tontin eri rakennuksilla tai jopa rakennuksen eri porraskäytävillä ja huoneistoilla voi olla eri osoitteet (kuvat 12 ja 13).

Kuva 12. Tontti rajoittuu kahden kadun lisäksi nimettyyn katuaukioon. Tontin eri rakennuksilla on omat osoitteensa, jotka perustuvat siihen katuun tai katuaukioon, josta rakennukselle kuljetaan (esim. Koukkuhuhta 1 C). Pohjakartta: Tampereen kaupunki.

Kuva 13. Rakennuksilla on useampi osoite. Käytettävä osoite määräytyy sen mukaan, miltä kadulta on käynti portaikkoon/liiketiloihin (esim. Näsilinnankatu 24 C). Pohjakartta: Tampereen kaupunki.

3.8 Aukionnimi osoitenimenä

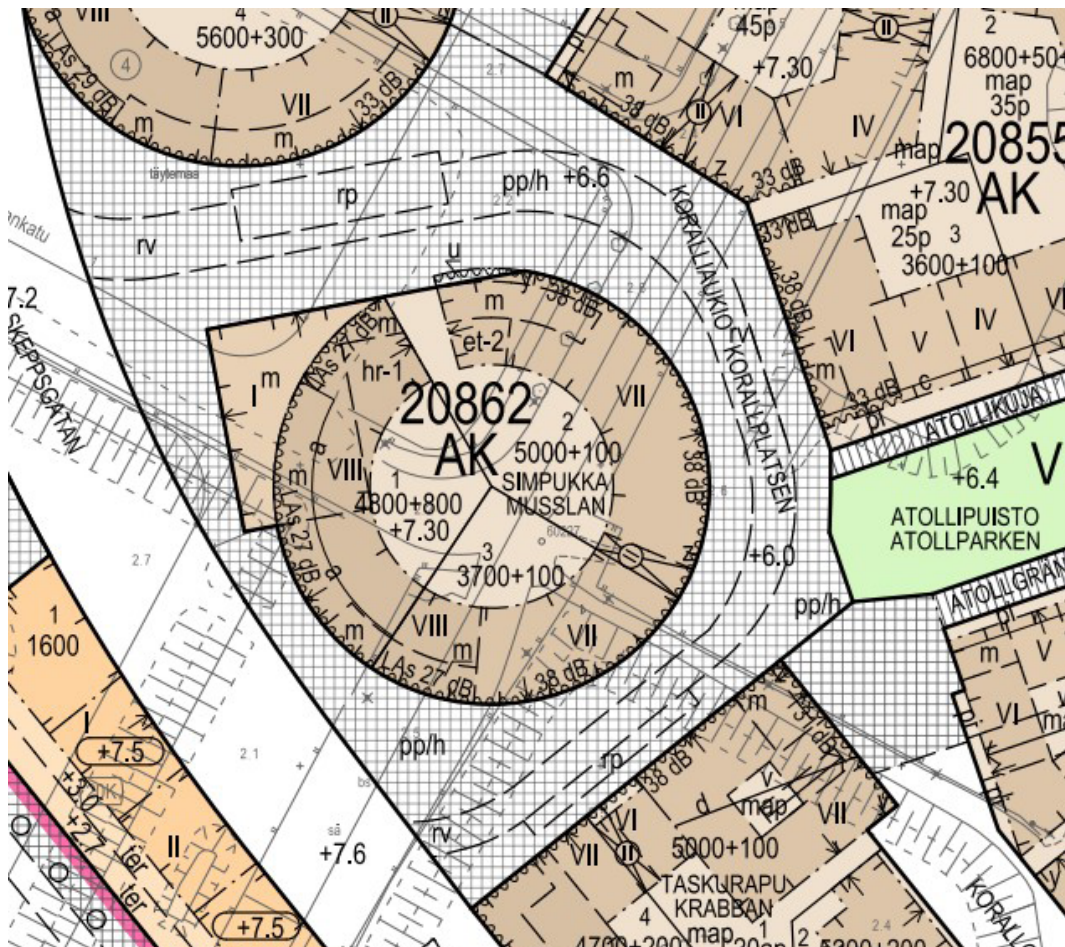
Aukioiden osalta osoitteiden antaminen riippuu siitä, minkä kokoinen ja muotoinen aukio on kyseessä.

Tiiviissä kaupunkirakenteessa osoitenumero annetaan nimettyyn aukioon rajautuville tonteille. Tontille rakennettavan rakennuksen sisäänkäynti määrittää rakennuksen käyttöosoitteen. Myös jalankulkuun tarkoitetuille aukioille annetaan osoite, jotta liiketilat, joihin kuljetaan aukiolta, saavat perille opastavan osoitteen.

Osoitteiden kannalta on ongelmallista, jos nimetyn aukion halkaisee nimetty katu. Silloin aukioon rajautuville tonteille voidaan antaa osoitteet ainoastaan kadunnimellä, vaikka sisäänkäynti rakennuksiin onkin aukiolta. Tällöin aukionnimeä ei pidä merkitä kadunnimikilpiin, koska nimikilpien pitää täsmätä rakennusten osoitenimiin ja -numeroihin.

Jos kuitenkin aukionnimeä on tarkoituksenmukaista käyttää osoitenimenä, vaikka aukion ylittää katuyhteys, kadun pitäisi jatkua erinimisenä aukion toisella puolen.

Toisinaan aukiot ovat muodoltaan katumaisia (kuva 15), jolloin osoitenumerointi voidaan antaa samoin kuin kadulla.

Kuva 15. Jos aukio muistuttaa muodoltaan katuja, niin aukioon rajautuville kohteille annetaan osoitenumero samalla periaatteella kuin kadunvarren kohteille. Kuva: Helsingin kaupungin karttapalvelu. Copyright Helsingin kaupunki.

3.9 Monimutkaiset osoitteet tiiviissä rakentamisessa

3.9.1 Hybridirakentaminen ja monimutkaiset rakennuskokonaisuudet

Tiivistyvät keskustat ja kolmiulotteinen maailma asettavat haasteita osoitteiden antamiselle. Nouseva trendi rakentamisessa on ns. hybridirakentaminen, eli erilaisten toimintojen (esim. asuminen, liiketilat ja julkiset palvelut) kokoaminen samoihin kiinteistöihin. Sen tuloksena voi syntyä monimutkaisia rakennuskokonaisuuksia. Hybridirakentamisen hankkeissa on tärkeää pitää osoitesuunnittelu ja pelastusviranomaisen mukana jo projektin varhaisessa vaiheessa. Suunnittelijan tulee hyvissä ajoin esittää suunnitelma kohteen tai kohteiden osoitteista.

Tonteille annetaan yleensä ensimmäinen osoite sen mukaan, mistä tontille kuljetaan. Hybridirakentamiskohteissa kulku saattaa olla esimerkiksi vain maanalaisen paikoitusluolan kautta. Tällaisessa tapauksessa maanalaisen paikoitusluolan ajoluiskan sijaintia voidaan käyttää osoitteessa ajokulkupisteenä. Monikerroksi-

sessä rakennuskokonaisuudessa porraskäytävän tunnusta ja kulkupistettä käytetään tarpeen mukaan myös eri tasoilla yksilöimässä osoitetta tarvitsevaa kohdetta. Selvyyden vuoksi voidaan ottaa samalle tontille käyttöön myös erilaisilla korkeusasemilla olevia osoitenimiä.

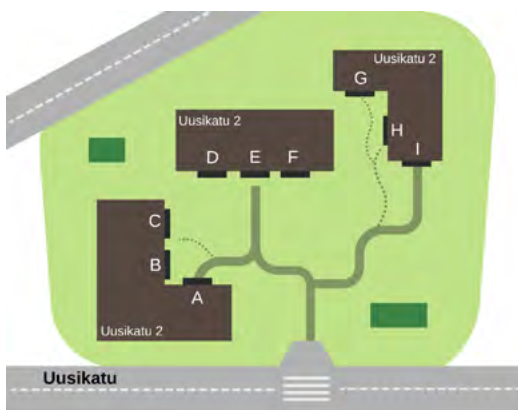
Tontille voidaan antaa monia osoitteita, jotta tontin rakennuksille saadaan hyvät ja yksilöidyt osoitteet. Pysyvän huoneistotunnisteen tulon ansiosta voidaan jatkossa antaa eri osoitteita myös saman rakennuksen eri huoneistoille aina sen mukaan, miten huoneistoille kuljetaan.

3.9.2 Kiinteistön sisäiset osoitteet

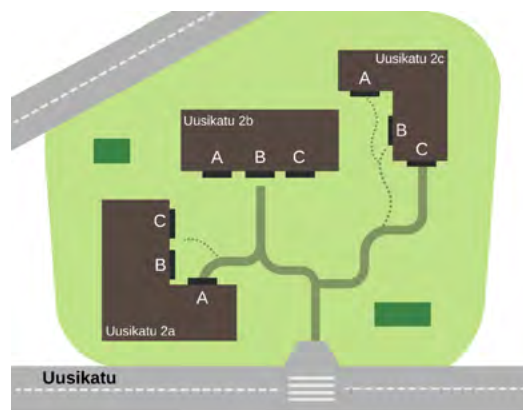
Laajoilla kiinteistöillä voi olla useita rakennuksia, joille kulku tapahtuu saman sisääntuloliittymän kautta. Tällaisessa tapauksessa rakennusten osoitteet annetaan sen kadun puolelta, josta liittymä on.

Mikäli kiinteistöllä on useampia rakennuksia, aloitetaan porraskäytävien tunnuksen antaminen A:sta ja jatketaan seuraavassa rakennuksessa siitä kirjaimesta, mihin edellisessä rakennuksessa jäätiin. Kuvassa 16 kaikkien kiinteistön rakennusten osoite olisi näin ollen Uusikatu 2 ja raput olisivat A, B, C, [...] H, I.

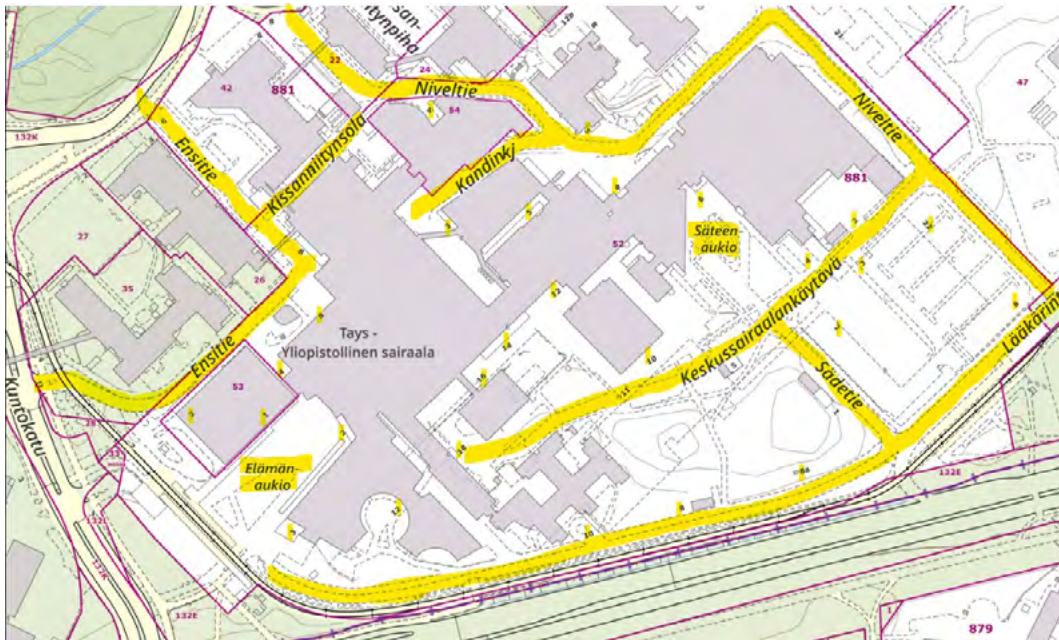
Tilanteessa, jossa aakkoset loppuvat kesken, eikä vapaita numeroita ole käytettävissä, osoitenumeroa voidaan laajentaa pikkukirjaimella (ks. kirjoitusasu taulukko 2 luku 3.3.2) kuvan 17 mukaisesti. Porraskäytävän tunnuksina käytetään isoja kirjaimia vastaavasti kuten kadun varrella olevien rakennusten porraskäytävien osoitteissa. Tätä ratkaisua on kuitenkin syytä käyttää vain poikkeustilanteissa. Esimerkiksi uusilla alueilla kohteen osoitteet on syytä suunnitella kokonaisuutena niin, ettei osoitenumeron laajentamiseen pikkukirjaimella tarvitse turvautua.

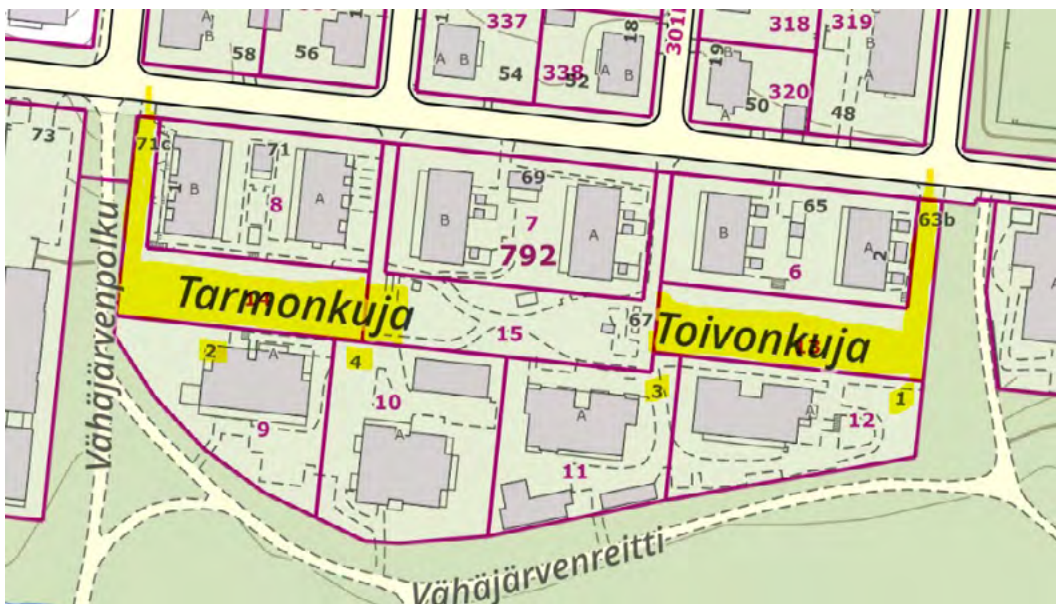
Kuva 16. Kiinteistön sisäiset osoitteet, porraskäytävien tunnuksina kirjaimet A–I.

Kuva 17. Kiinteistön sisäiset osoitteet, rakennusnumeron laajentaminen pikkukirjaimella.

Kuva 18. Erityistapauksissa, esimerkiksi sairaalakiinteistön tontille, voidaan nimetä tontin sisäisiä kulkuväyliä, jotta kaikille tarpeellisille osoitekohteille saadaan yksilölliset osoitteet. Virastokartta: Tampereen kaupunki.

Kuva 19. Jotta korttelin 792 eteläisille tonteille on saatu osoitteet ilman pikkukirjaimia, kortteliin on annettu sisäiset osoitenimet. Mikäli osoitteet olisi annettu varsinaiselta kadulta, asukkaiden lähiosoiteisiin olisi tullut osoitenumeron lisäksi myös jakokirjain ja porraskirjain. Virastokartta: Tampereen kaupunki.

On suositeltavaa, että liittymän yhteydessä on kiinteistön rakennusten sijaintia, kulkemista ja osoitteita havainnollistava opastaulu.

3.10 Haja-asutusalueiden osoitteet

3.10.1 Osoitejärjestelmän täydentäminen

Joissakin kunnissa lähiosoitteita saattaa puuttua haja-asutusalueiden rakennuksilta. Osoitteistamistyön laajuuden ja painopisteiden tunnistamiseksi kunnan kannattaa selvittää ne alueet, joilta osoitteet puuttuvat.

Haja-asutusalueilla tulee selvittää teiden pituudet ja asutuksen rakenne sekä mahdollisuudet jäsentää epäkäytännöllisen pitkät tiet luonteviksi erinimisiksi teiksi. Taajamien ja kylien asutusrakenne ja kehitysnäkymät sekä tiestön rakenne ratkaisevat, tarvitaanko niissä jatkuvaa tonttijakonumerointia vai päädytäänkö käyttämään etäisyyteen perustuvaa järjestelmää.

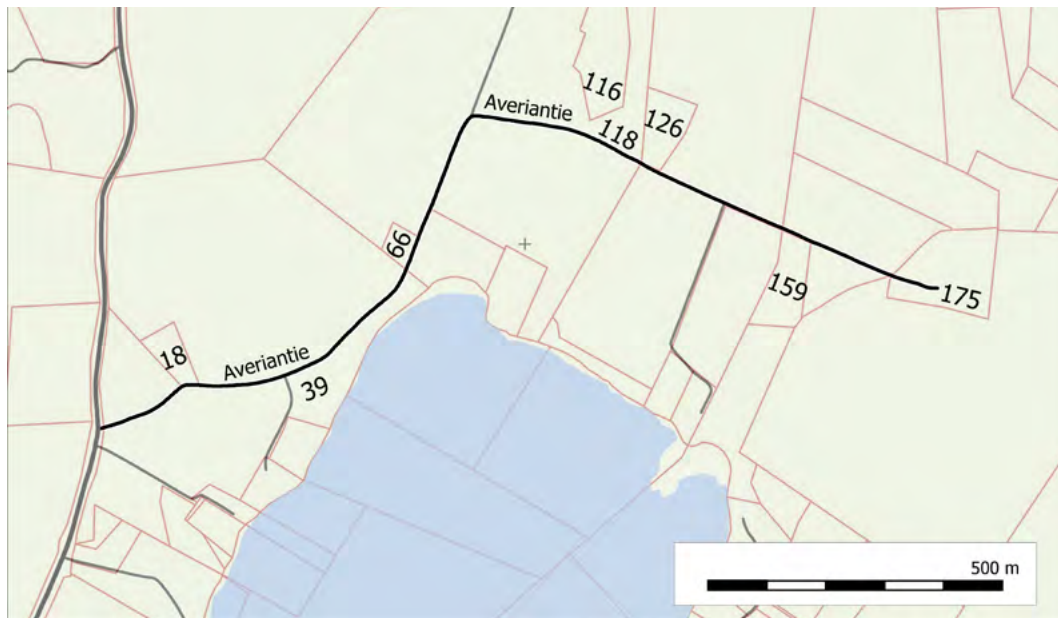
3.10.2 Osoitenumerointijärjestelmän valinta haja-asutusalueella

Kunta voi käyttää koko kunnan alueella samaa osoitenumerointijärjestelmää tai alueiden luonteen mukaan kahta eri järjestelmää, esimerkiksi 10-jakoista järjestelmää haja-asutusalueella ja juoksevaa numerointia taajama-alueella. Suositeltavaa kuitenkin on, että ainakin koko haja-asutusalueella käytetään samaa osoitenumerointijärjestelmää.

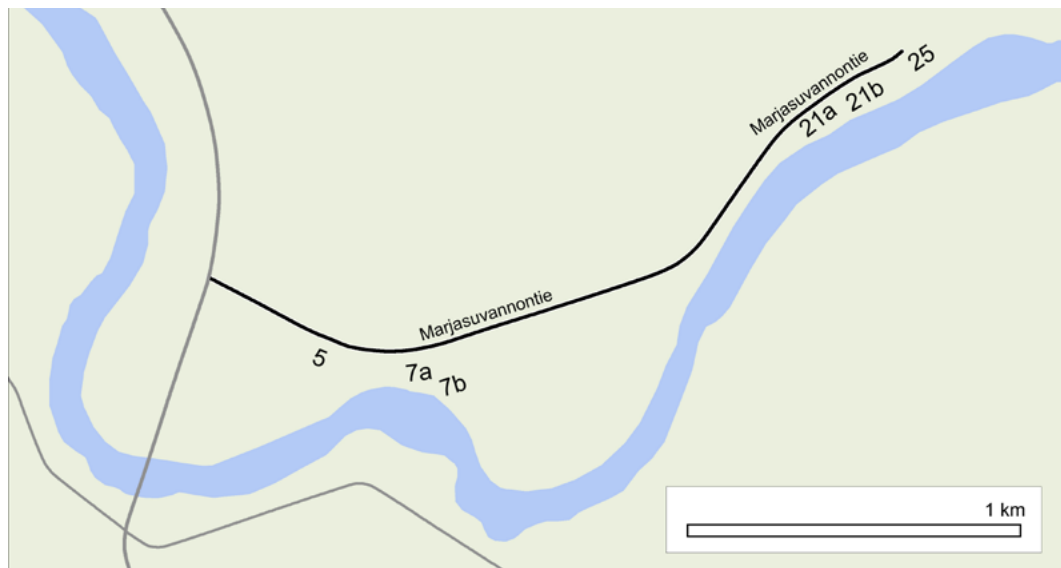

Kuva 20. Asemakaava-alueen tonttijakoon perustuva juokseva osoitenumerojärjestelmä. Pohjakartta: Espoon kaupunki.

Haja-asutusalueen osoitenumerointijärjestelmäksi valitaan yleensä 10-jakoinen järjestelmä. Vain poikkeustapauksissa erityisen harvaan asutuilla alueilla voidaan päätyä ottamaan käyttöön 100-jakoinen järjestelmä. Samalla tulee päättää, miten rajat vedetään taajamien tonttijakonumerointijärjestelmän ja haja-asutusalueen etäisyyteen perustuvan numerointijärjestelmän välillä.

Kuva 21. Haja-asutusalueen etäisyyteen perustuva 10-jakoinen osoitenumerointijärjestelmä. Averiantie, Vihti. Pohjakartta: Maanmittauslaitos.

Kuva 22. Etäisyyteen perustuva 100-jakoinen osoitenumerointijärjestelmä. Marjasuvannontie, Savukoski. 100 metrin jaotus sopii käytettäväksi vain hyvin harvaan asutussa kunnassa. Pohjakartta: Maanmittauslaitos.

Jos kunta on valinnut pääsäännön mukaisesti 10-jakoisen järjestelmän, tulisi pyrkiä jakamaan 10 kilometriä pidemmät tiet osiin niin, ettei nelinumeroisia osoitenumeroita syntyisi. Teiden risteyskohdat ovat usein luontevia katkaisukohtia.

Taajamien lievealueilla ei yleensä tule ongelmia valittaessa 10-jakoinen järjestelmä, koska tonttijakojärjestelmän juokseva numerointi kasvaa yleensä hitaammin kuin 10-jakojärjestelmän numerot. Tällöin numerointi jatkuu loogisena. 10-jakoinen etäisyyteen perustuva järjestelmä toimii yleensä hyvin taajamissakin, koska osoitenumeroita on käytettävissä samalla puolella katua 20 metrin välein.

Jos kuitenkin poikkeuksellisesti valitaan 100-jakoinen järjestelmä, saattaa taajamien reuna-alueilla tulla vaikeuksia numeroinnissa tien jatkuessa kaava-alueelta ulos haja-asutusalueelle samannimisenä. Tällaisissa tapauksissa voi olla tarpeen antaa taajamaosuudelle eri tiennimi. Numerointia voidaan myös järjestellä jonkin verran käyttämällä pikkukirjaimia numeron jälkeen (esim. 42a ja 42b), jolloin reuna-alueen mahdollinen epäloogisuus numeroinnissa voidaan korjata.

Eräissä kunnissa on päädytty käyttämään samaa jatkuvaan rakennuspaikkamerointiin perustuvaa osoitenumeroointia myös haja-asutusalueilla. Jos haja-asutus on suhteellisen tiivistä, toimii tämäkin järjestelmä tyydyttävästi. Jatkuvaan rakennuspaikkamerointiin perustuva osoitejärjestelmä ei kuitenkaan yleensä sovellu haja-asutusalueille lähinnä seuraavista syistä:

- rakennuspaikat sijaitsevat vaihtelevasti toisiinsa ja teihin nähden, jolloin jatkuva numerointi ei anna riittävän hyvää tietoa sijainnista
- jatkuvassa numeroinnissa ei ole joustoa, jos numeroiden väliin tulee uusia rakennuspaikkoja
- liikenneväylät eivät muodosta selvää hierarkkista järjestelmää haja-asutusalueilla
- asemakaava-alueilla osoiteyksikkö on yleensä yhden rakennuspaikan muodostama kiinteistö, mutta haja-asutusalueilla osoiteyksikkö on rakennuspaikka riippumatta kiinteistöjaotuksesta.

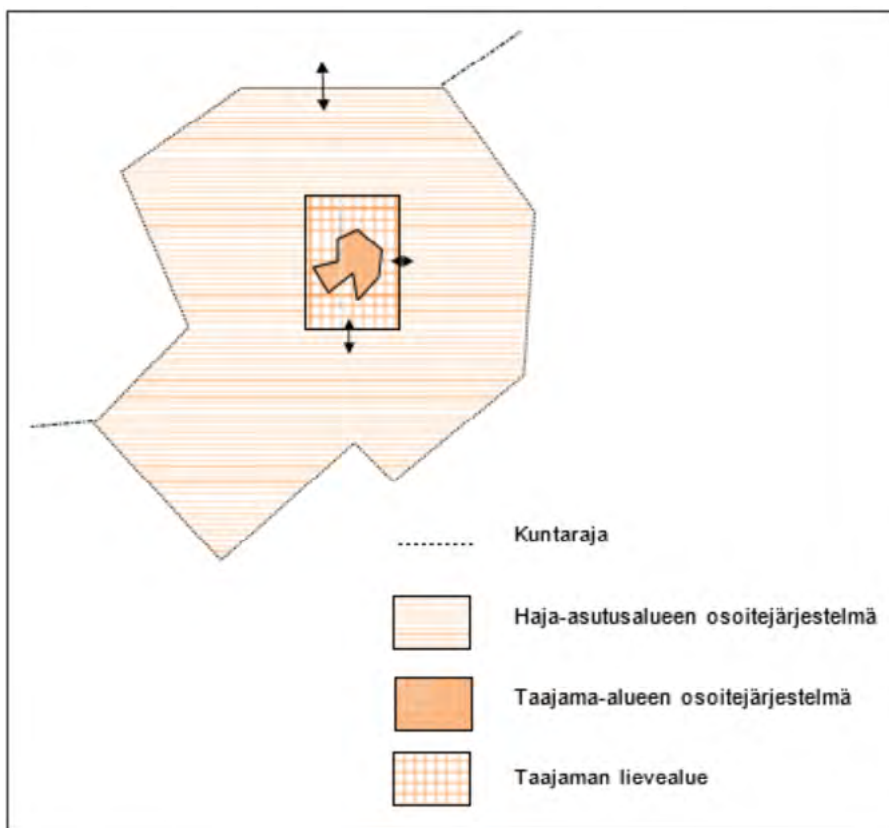
Osoitenumeroinnissa käytetään pääsääntöisesti kadun tai tien vasemmalla puolella parillisia ja oikealla parittomia osoitenumeroita.

Kuva 23. Asemakaavoitetulla alueella juokseva osoitenumerointi (Nissnikuntie, Sepänkyläntie 3, 10, 12). Asemakaavoitetun alueen ulkopuolella etäisyyteen perustuva 10-jakoinen osoitenumerointi (Sepänkyläntie 53–). Sepänkyläntie ja Nissnikuntie, Kirkkonummi. Pohjakartta: Maanmittauslaitos.

Tiettömässä saarella osoitenumerointijärjestelmänä tulisi käyttää etäisyyteen ja 10-jakojärjestelmään perustuvaa osoitenumerointia.

Tiettömään saareen tai muuhun tieverkon ulkopuoliseen kohteeseen vesitse liikuttaessa käytettävä kulkupaikka, kuten vesillelaskupaikka, voi saada oman lähiosoitteen esimerkiksi postinjakelun järjestämistä varten.

Kuva 24. Haja-asutus- ja taajama-alueen osoitejärjestelmien käyttöalueet.

SUOSITUS:

Haja-asutusalueella käytetään etäisyyteen perustuvaa ns. 10-jakoista osoitenumeroitijärjestelmää. (Ns. 100-jakoista osoitenumeroitijärjestelmää käytetään vain kunnissa, jossa se on jo vanhastaan käytössä.)

Tiettömän saaren osoitenumeroinnissa suositellaan käytettäväksi ns. 10-jakoista osoitenumeroitijärjestelmää saaren pohjoiskärjestä rantaviivaa pitkin myötapäivään edeten. Vastaavaa menettelyä voi soveltaa muillakin tieverkon ulkopuolisilla ranta-alueilla.

3.11 Saarten ja tieverkon ulkopuolisten alueiden osoitteet

Kunnan tulee antaa lähiosoite myös tiettömien saarten ja muiden tieverkon ulkopuolisten alueiden rakennuspaikoille.

3.11.1 Lähiosoite saarella

Tiettömässä saarella olevan rakennuspaikan lähiosoite muodostuu osoitenimestä ja osoitenumeroista. Osoitenimenä voi useimmiten olla saaren nimi. Tarvittaessa osoitenimi voidaan muodostaa täsmentämällä saarennimeä esimerkiksi kylän tai järven nimellä.

Koska saaret ovat tärkeitä paikkoja, lähes kaikilla saarilla on jo vanhastaan nimi, joka on usein myös peruskartassa. Tällainen nimi otetaan ensisijaisesti myös osoitenimeksi.

Sama osoitenimi ei kuitenkaan saa toistua kunnan alueella. Jos samannimisiä saaria on useita, itse saarennimeä ei tule muuttaa, mutta osoitejärjestelmässä sitä voidaan tarvittaessa täsmentää kylän nimellä, järven nimellä tai muulla laajempaa aluetta tarkoittavalla nimellä. Jos kunnassa on esimerkiksi kaksi Tiirinsaarta, Aittojärven sijaitseva Tiirinsaari voi saada osoitenimen Aittojärven Tiirinsaari. Merkittävämmälle Tiirinsaarelle riittää osoitenimeksi pelkkä Tiirinsaari.

Jos saarella ei ole peruskartassa nimeä, sen perinnäistä nimeä voi etsiä Kotimaisten kielten keskuksen Nimiarkiston kokoelmista ja kysymällä paikallisilta asukkailta.

Jos nimetön mökkisaari on pieni ja sijaitsee nimellisen saaren kupeessa, suuremman saaren nimi on mahdollista ulottaa osoitenimenä pikkusaareenkin.

Saariryhmällä voi olla myös yhteisnimi (esim. Lökkisaaret), jonka voi ottaa saarten yhteiseksi osoitenimeksi.

On pidettävä mielessä, että saaren luontonimi ja osoitenimi ovat kaksi eri asiaa. Luontonimet eivät kuulu kunnan nimistönsuunnittelun piiriin. Täsmennetyt osoitenimet ja nimettömille saarille muodostetut osoitenimet voidaan merkitä vain opaskarttoihin ja osoitekarttoihin, ei peruskarttaan. Kunnan opaskartassa ja osoitekartassa osoitenimet on syytä esittää fontilla, joka erottuu luontonimistä.

Mikäli saarella on rakennuspaikkoja yhdistävä tie, tie nimetään, ja lähiosoite muodostuu tien varrella sijaitseville rakennuspaikoille tavalliseen tapaan tiennimestä ja osoitenumeroista kunnan haja-asutusalueilla käyttämän numerointijärjestelmän mukaisesti.

Mikäli saarella (tai osassa saarta) ei ole rakennuspaikkoja yhdistävää tietä, lähiosoite muodostuu tiettömille rakennuspaikoille saarennimestä (tai tarvittaessa täsmennetystä osoitenimestä) ja rantaviivaa seurailleen määritetystä 10-jakojärjestelmän mukaisesta osoitenumeroista. Numerointi alkaa saaren pohjoiskärjestä ja kiertää myötäpäivään. Osoitenumero määritetään rakennuksen sijainnin mukaan (kohtisuoraan rantaviivaan kohdistamalla) tai rantautumispaikan mukaan.

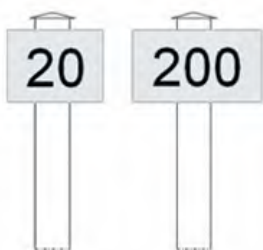
Rantaan ulottuville kiinteistöille annetaan parillisia osoitenumeroita. (Jos keskenmällä saarta on kiinteistöjä, niille voidaan antaa parittomia numeroita.)

Katso lisätietoja: Kotimaisten kielten keskuksen [Hyvän nimistön opas: Saarten osoitenimet](#).

3.11.2 Osoitteen merkitseminen saarissa

Rakennuksen omistajan tulee kiinnittää rakennuksen osoitenumero sellaiseen paikkaan, josta se näkyy hyvin liikennöitävälle vesiväylälle (esim. laituri, rannassa oleva puu tms.). Kun pääasiallinen liikennöintitapa saarella tai mantereella olevalle kiinteistölle on venekuljetus, osoitenumeroa ilmaiseva kilpi sijoitetaan kiinteistön rantautumispaikkaan (kuva 25).

Tiettömän kohteen lähiosoitekilpeen on suositeltavaa merkitä sekä osoitenimi että osoitenumero, koska osoitenimeä ei esitetä erillisin kilvin.

Kuva 25. Osoitenumeron merkitseminen rantautumispaikkaan saarella.

3.11.3 Postin jakelupaikan ja mantereella olevan kulkupaikan osoite saarella olevaan kohteeseen

Saarella olevan rakennuksen postiosoite perustuu lähiosoitteeseen saarella. Aukkaat ja Posti sopivat keskenään postin jakelupaikasta. Kunta antaa mantereella oleville laitureille, vesillelaskupaikoille ja vastaaville saareen mentäessä käytettäville kulkupaikoille osoitteet normaaliin tapaan. Kulkupaikan osoitetta tarvitaan opastettaessa kulkemista saareen.

Saarikohteelle tallennetaan kunnan osoitejärjestelmässä sekä lähiosoite saareen, että mantereella olevan kulkupaikan osoite.

Erityisen tärkeää on, että kulkupaikkojen osoitteet ovat sekä hätäkeskuksen että pelastuslaitoksen käytössä.

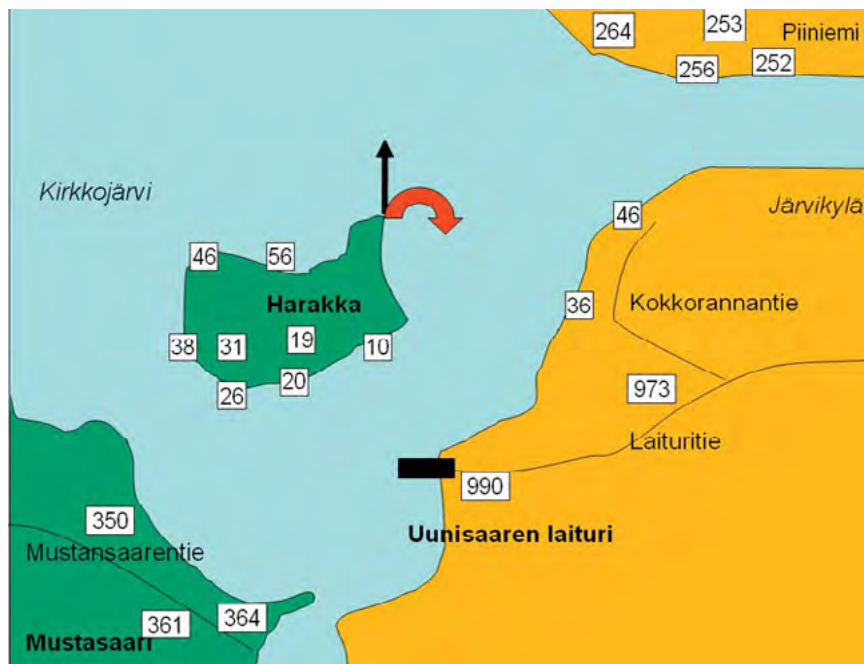
Pelastuslaitos arvioi itse lyhyimmän reitin saareen mennessään. Muun liikenteen ohjaamista varten on tärkeä olla kunnan antama kulkupaikan osoite. Kulkupai-

kan käyttäjien tulisi sopia kiinteistönomistajan kanssa osoitenumeroilven merkittämisestä maastoon. Isommille venerannoille kunta antaa osoitteen ja toimittaa tarvittaessa numerokilven.

3.11.4 Muut tieverkon ulkopuolella sijaitsevat rakennetut ranta-alueet

Muilla rakennetuilla ranta-alueilla tai erämaisilla kohteilla, joille ei ole tieyhteyttä, kohteiden lähiosoite voi perustua esimerkiksi sen paikan nimeen, jossa tai jonka lähellä rakennettu kohde sijaitsee (esim. järvi, lahti tai niemi) sekä alueen pohjoisreunasta lähtevään osoitenumerointiin.

Jos alueen pohjoisreunaa on hankala määrittää, tällaiselle kohteelle voidaan antaa myös tieverkon piirissä olevan kulkupaikan osoite vastaavalla tavalla kuin saarikohteellekin.

Kuva 26. Esimerkkejä saarella olevan kohteen osoitteesta.

- 1) Saaressa ei ole rakennuspaikkoja yhdistävää tietä:
Lähiosoite saarella: Harakka 56
Mantereella olevan kulkupaikan lähiosoite: Laituritie 990
Postiosoite saareen: Harakka 56
00140 Järvelä
- 2) Jos kunnassa on toinenkin Harakka-niminen saari, muodostetaan täsmennetty osoitenimi, esim. Kirkkojärven Harakka:
Lähiosoite saarella: Kirkkojärven Harakka 56
Mantereella olevan kulkupaikan lähiosoite: Laituritie 990
Postiosoite saareen: Kirkkojärven Harakka 56
00140 Järvelä
- 3) Saaressa on rakennuspaikkoja yhdistävä tie (Mustansaarentie):
Lähiosoite saarella: Mustansaarentie 350
Mantereella olevan kulkupaikan lähiosoite: Laituritie 990
Postiosoite saareen: Mustansaarentie 350
00140 Järvelä
- 4) Mantereella sijaitsevalle alueelle ei ole tieyhteyttä
Lähiosoite kohteeseen: Piiniemi 256
Mantereella olevan kulkupaikan osoite: Laituritie 990
Postiosoite kohteeseen: Piiniemi 256
00140 Järvelä

3.12 Infrakohteiden osoitteet

Kunta voi antaa osoitteen myös muulle merkittävälle kohteelle kuin rakennukselle, kun kohteen saavutettavuus halutaan varmistaa ja erityisesti jos osoitteen antaminen katsotaan turvallisuuskulmien kannalta tarpeelliseksi (esimerkiksi liikunta-, leikki- tai seikkailupuistot). Osoitteita on annettu esimerkiksi kunnan ylläpitämille puistoille, ulkoliikuntapaikoille ja kokoontumispaikoille. Kunta julkaisee näitä tietoja muun muassa karttapalveluissaan ja palvelukartoillaan.

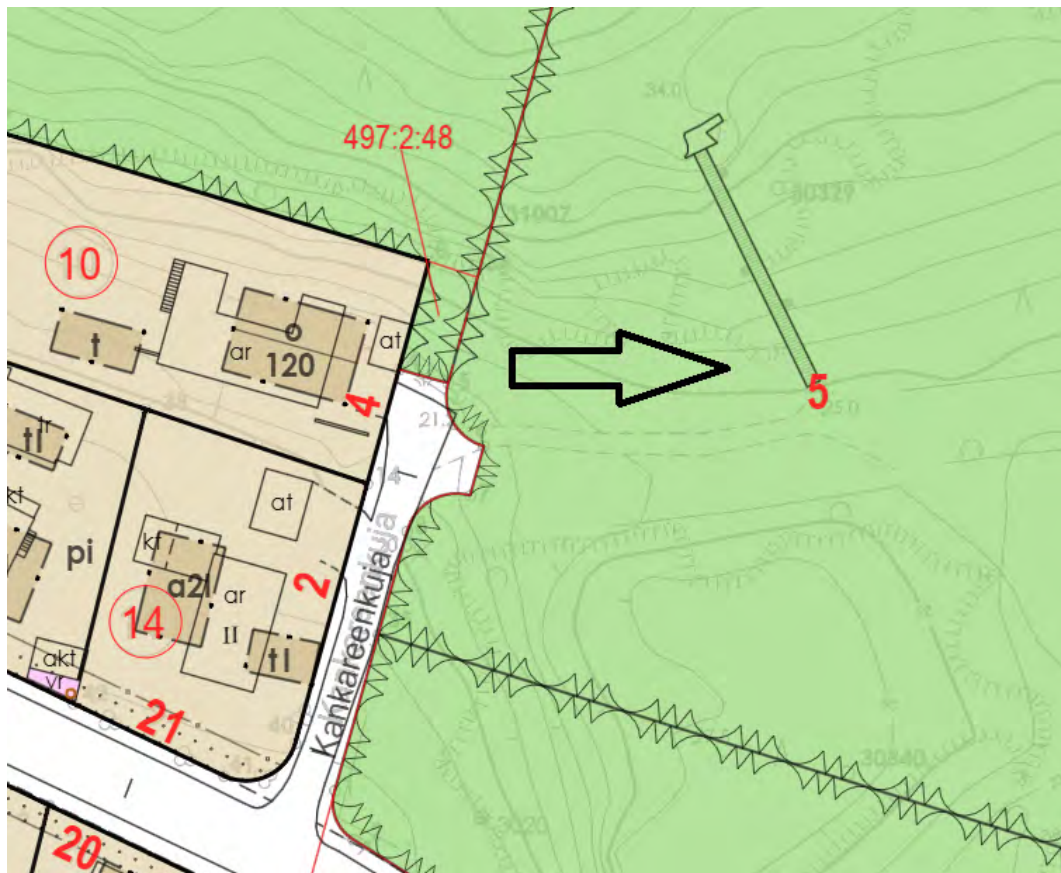
Infrakohteita, joille voi olla hyvä antaa osoite, on muun muassa puistot, ulkoliikuntapaikat, koira-aitaukset, grillipaikat, näköalatornit/lintutornit, uimapaidat, laiturit, telemastot ja tuulivoimalat.

Infrakohteen osoite on rakenteeltaan samanlainen kuin rakennuksen osoite ja koostuu yksilöivästä osoitenimestä ja osoitenumeroista. Täydentävänä sijaintitietona kannattaa esittää kohteen koordinaatit.

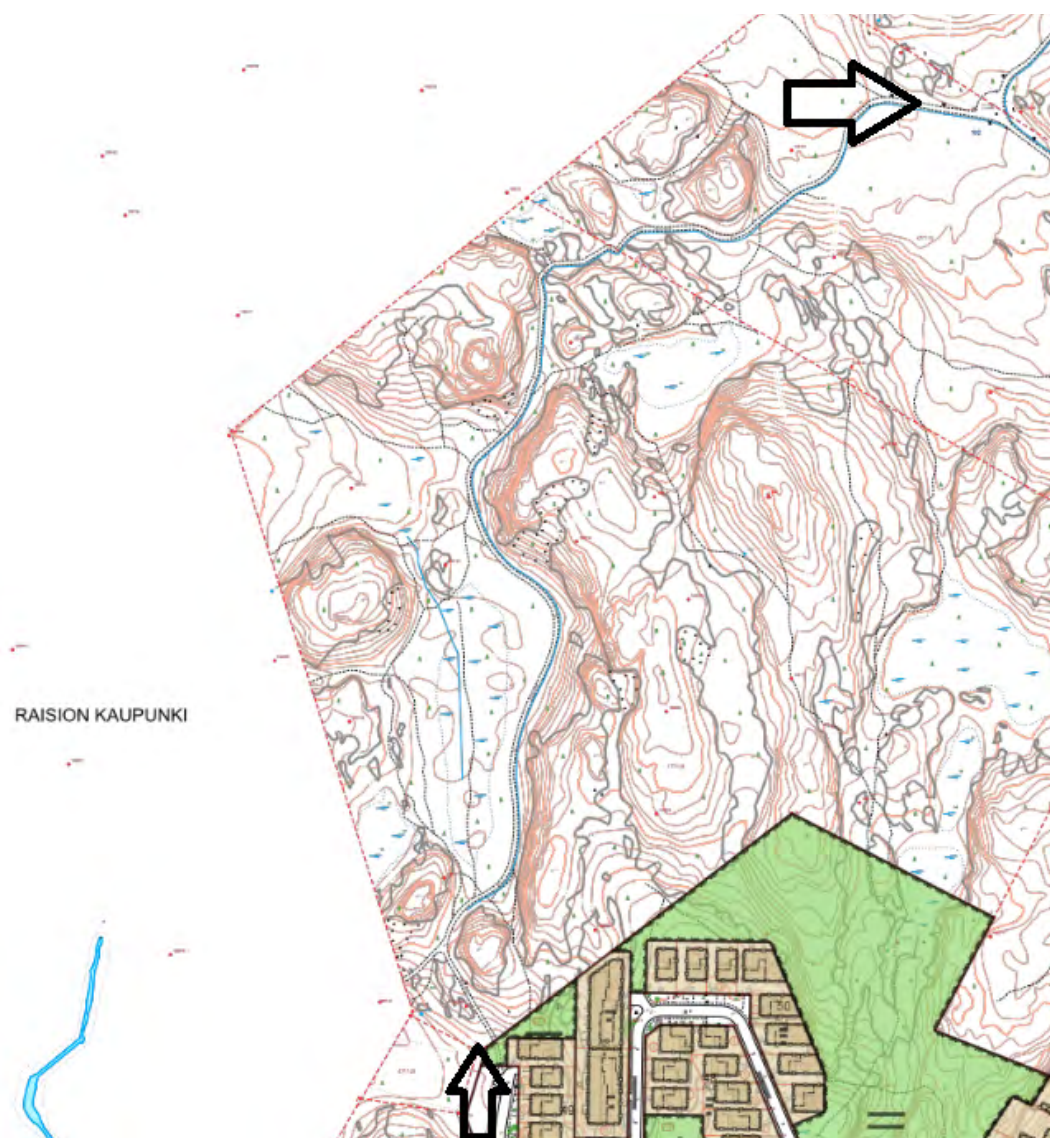
Kunta harkitsee infrakohteen osoitteen tapauskohtaisesti sen mukaan, mistä kohteelle on pääsääntöinen kulku. Osoitenimenä on yleensä kadunnimi (tai tien-nimi). Numero määräytyy kadun osoitenumeroinnin mukaisesti. Jos kohde on

puistossa ja katu jatkuu puistoon, numerointia voidaan jatkaa puisto-osuudelle jättäen riittävästi varaa mahdollisia myöhempiä numerotarpeita varten.

Tarvittaessa voidaan myös puiston ulkoilutien nimi ottaa osoitenimeksi. Tällöin osoite muodostuu ulkoilutiennimestä ja osoitenumeroista, joiden lisäksi esitetään koordinaatit.

Kuva 27. Kalmasvuoren kuntoportaat ovat asemakaavallisesti puistoa. Kulku käy Kankareenkujan katualueelta, ja portaat näkyvät jo kadulta. Kuntoportaiden osoite: Kankareenkuja 5. Kartta: Turun kaupunki.

Kuva 28. Mälikkälän ulkokuntoilulaitteet sijaitsevat Turun länsiosassa. Kulku tapahtuu Mälikkälän kaupunginosan Paaluttajantien kautta. Osoitenimeksi otettiin Paaluttajantie, ja kohteelle annettiin riittävän iso osoitenumero (jätettiin runsaasti numerointivaraa). Osoite: Paaluttajantie 102. Kartta: Turun kaupunki.

Infrakohteiden yksilöidyt osoitteet tulisi saada erityisesti hätäkeskuksen sekä pelastuslaitoksen tietoon. Tämä vaatii valtakunnallista määrittelytyötä, infrakohteiden pysyviä tunnuksia, kuntien järjestelmien yhtenäistämistä sekä valtakunnallisen järjestelmän kehittämistä. Ohjeen kirjoitushetkellä infrakohteet ovatkin vain kuntien järjestelmissä. Eri kunnissa on erilaisia toimintamalleja ja tietorakenteita infrakohteiden tallentamiselle. Infrakohteen osoite voi olla liitetty esimerkiksi yleisen alueen kaavayksikölle, tilan kaavayksikölle tai rakennelmalle.

4 Paikannuspiste- merkin käyttö maastossa, mootto- rikelkkaväylästä ja ulkoilureiteillä

Paikannuspiste-liikennemerkki osoittaa paikannuspisteen maastossa. Se on käytössä tieliikennelain alaisilla moottorikelkkareiteillä, mutta sitä voidaan käyttää myös muilla ulkoilureiteillä ja maastokohteissa. Merkin ulkonäkö vaihtelee sen mukaan, millaisilla reiteillä tai kohteissa sitä käytetään.

Paikannuspiste-merkin tarkoitus on helpottaa pelastusviranomaisten yhteistyötä sekä avun tarvitsijan paikantamista maastossa. Merkkiä voidaan käyttää koko Suomen alueella. Merkin paikkatiedot tallennetaan kunnan kautta pelastusviranomaisten käytettäväksi. Merkki on esitetty myös Suomen standardisoimisliiton standardissa SFS 4424 Ulkoilun ja liikunnan merkit.

Kuva 29. Paikannuspistemerkki.

4.1 Ohjeistus merkin käyttöön

4.1.1 Merkin sisältö

Paikannuspistemerkkiin kirjoitettava sisältö määritellään tieliikennelaissa:

Hätänumero

Paikannuspiste

Kunnan nimi

Yksilöllinen paikannimi (ks. nimeämistapa)

Koordinaatit (WGS84, muodossa ast min.mm, esim. 67° 32.84 N 24° 15.83 E)

4.1.2 Merkin yksilöiminen paikannimellä

Jokaiselle merkille annetaan yksilöllinen nimi seuraavien kriteerien mukaan. Kunnan alueella ei voi olla kahta samannimistä merkkiä. Loogisesti etenevää numerointia tai kirjainyhdistelmiä ei kannata käyttää esim. ulkoilureiteillä, koska merkin tarkoitus ei ole olla opastava vaan informatiivinen ja osoittaa erityistä paikannuspistettä.

- tie- tai katuosoite (esim. tien- tai kadunristeys)
- merkin sijaintipaikkaa tarkoittavan paikannimen mukaan (esim. nimetty laavu)
- lähiympäristön paikannimen mukaan

Jos merkin sijaintipaikalla ei ole peruskartassa nimeä tai sen lähistöllä ei ole sopivia nimettyjä paikkoja, joiden mukaan merkki voitaisiin yksilöidä, voidaan muodostaa tarkoituksenmukainen uudisnimi. Tällaisen uudisnimen voi muodostaa vapaavalintaisella tavalla käyttäen tarpeen mukaan nimiä, muita sanoja, kirjaimia ja numeroita.

4.1.3 Merkin sijoituspaikka

Merkki sijoitetaan maastoon sen perusteella, missä paikoissa onnettomuuden riski on kartoituksen perusteella tavallista suurempi. Sijoituspaikkoja voivat olla esim.

Lähtöpaikat

Taukopaikat

Risteykset: teiden ja reittien risteykset

Muut riskien arvioinnissa tunnistetut riskipaikat

Veden läheisyydessä olevat paikat tarpeen mukaan

Pitkien välien täydennys tarpeen mukaan

Kuva 30. Paikannuspistemerkki maastossa, Ylläksen moottorikelkkareitillä.

4.1.4 Merkin ulkonäkö

Merkin ulkonäkö tieliikennelain alaisilla reiteillä on tieliikennelain mukainen (kuva 31):

Tieliikennelaki 729/2018, 4. luku Liikenteenohjaus

83 §

Muut liikenteenohjaukseen tarkoitetut merkit

Muiden liikenteenohjaukseen tarkoitettujen merkkien kuvat sekä niiden tarkoitus ja sijoittaminen esitetään tämän lain liitteessä 3.9. 114 Merkillä osoitetaan paikannuspiste moottorikelkkareitillä.

Kuva 31. Tielikennelain mukainen paikannuspistemerkki, jota käytetään tieliikennelain alaisilla reiteillä. Merkki on keltainen ja siinä on punainen reunaviiva.

Merkin ulkonäkö muualla on SFS 4424 Ulkoilun ja liikunnan merkit standardin mukainen (kuva 32):

5. Ohjemerkit

5.6 Ensiapumerkit ja paikannuspistemerkki

H003: Paikannuspistemerkki

Kuva 32. Muilla kuin tieliikennelain alaisilla reiteillä käytettävä paikannuspistemerkki. Merkki on keltainen ja siinä on musta reunaviiva.

4.2 Merkin paikkatiedon vieminen kunnan osoitetietojärjestelmään

Kunta tallentaa merkin paikkatiedon esim. kunnan osoitetietojärjestelmään siten, että tieto välittyy sitä kautta myös hätäkeskuksen ja pelastustoimintaan osallistuvien viranomaisten käyttämiin aineistoihin. Merkin asettaja toimittaa tiedot merkkien asentamissuunnitelmasta kuntaan.

- aiottu merkin sijoituspaikka
- mahdollinen nimiehdotus

Kunta tarkastaa suunnitelman ja hyväksyy nimiehdotuksen tai tarvittaessa antaa uudet nimet

- nimien tulee ohjata oikeaan paikkaan ja olla sopusoinnussa muun nimistön kanssa
- kunta tarkastaa myös, ettei kunnan alueelle tule kahta samannimistä merkkiä

Merkin asettaja asettaa kunnan hyväksymän suunnitelman mukaiset merkit maastoon ja ilmoittaa kunnalle, kun merkit on asetettu.

Liite 1. Suosituksia katujen ja teiden nimikilvistä sekä rakennusten numerokilvistä

Kadunnimikilpi

Asunto- ja kokoojakaduilla sallitun ajonopeuden ollessa 30 km/t – 50 km/t, esimerkiksi asuntoalueilla ja keskusta-alueilla.

Tekstityyppi: Helvetica Medium pienaakkoset

Tekstiväri: Musta

Tekstikorkeus (mm), kun alueen suurin ajonopeus on 50 km/t:

Iso kirjain 61 mm, pieni kirjain 45 mm

Kilven pohjaväri: Valkoinen

Muut viestit kilvessä: Kilvessä voi olla kaupunginosan nimi ja/tai numero. Kilpeen ei tule sijoittaa muita viestejä, kuten nuolia tai mainoksia, jotka heikentävät opastamisen selkeyttä ja vaikeuttavat kilven nimityksen hahmottamista liikkuvasta ajoneuvosta. Asemakaava-alueen ulkopuolella sekä asemakaava-alueella maankäyttö- ja rakennuslain 83 §:n 4 momentin mukaisella liikennealueella on kielletty maantien käyttäjille tarkoitettujen ulkomainosten asettaminen.

Kilpien asennus/sijoitus: Kilvet suunnittelee kunta. Kilpi asennetaan yleiselle alueelle, kiinteistöön, sen alueelle tai rakennukseen maankäyttö- ja rakennuslain 163 §:ään perustuen. Kun kilvet asennetaan tolppaan, tulisi kilpitekstien olla kaksipuolisia. Kilvet voidaan tarvittaessa asentaa samaan tolppaan liikenne-merkkien kanssa, ensi sijassa liikennemerkkien alapuolelle. Katukilpien ei tulisi estää liikennemerkin näkymistä.

Rauhankatu

Kilven korkeus 90 mm

Rauhankatu
Fredsgatan

Kilven korkeus 180 mm

Rauhankatu
Fredsgatan
Kaupunginosa
Stadsdelen

Kilven korkeus 270 mm

Nimikilpien rakentaminen ja yksityiskohdat vaikuttavat elinympäristömme ominaispiirteisiin ja muodostavat rakennettua kulttuuria.

Kadun- ja tiennimikilpi

Pää- ja kokoojaväylillä sallitun ajonopeuden ollessa 60 km/t – 80 km/t, esimerkiksi lähiöissä, teollisuusalueilla, haja-asutusalueilla.

Tekstityyppi: Helvetica Medium pienaakkoset

Tekstin väri: Musta

Tekstikorkeus (mm), kun pääkadun/-tien suurin ajonopeus on 60 km/t:

Iso kirjain 80 mm, pieni kirjain 60 mm

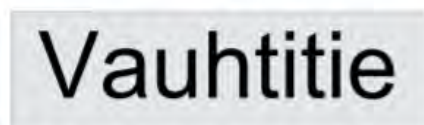
Tekstikorkeus, kun pääkadun/-tien suurin ajonopeus on 80 km/t:

Iso kirjain 100, pieni kirjain 80

Kilven pohjaväri: Valkoinen

Muut viestit kilvessä: Kilpeen ei suositella sijoitettavaksi muita viestejä, kuten nuolia tai mainoksia, jotka vaikeuttavat tai heikentävät opastamisen selkeyttä ja kilven nimitekstin hahmottamista liikkuvasta ajoneuvosta. Asemakaava-alueen ulkopuolella sekä asemakaava-alueella maankäyttö- ja rakennuslain 83 §:n 4 momentin mukaisella liikennealueella on kielletty maantien käyttäjille tarkoitettujen ulkomainosten asettaminen

Kilven asennus/sijoitus: Kilvet suunnittelee ja asentaa yleensä kunta. Kilpi asennetaan yleiselle alueelle, kiinteistöön, sen alueelle tai rakennukseen maankäyttö- ja rakennuslain 163 §:ään perustuen. Kun kilvet asennetaan tolppaan, tulisi kilpitekstien olla kaksipuolisia. Tolppaan asennetun tiennimikilven etäisyys yleisen tien pientareen ulkoreunasta on noin 4 metriä. Kilvet voidaan tarvittaessa asentaa samaan tolppaan liikennemerkkien kanssa, ensi sijassa liikennemerkkien alapuolelle. Katukilpien ei tulisi estää liikennemerkin näkymistä.

Kilven korkeus on 150 mm,
kun ajonopeus on 60 km/t

Kilven korkeus on 200 mm,
kun ajonopeus on 80 km/t

Kilven korkeus on 150 mm,
kun ajonopeus on 60 km/t

Kilven korkeus on 200 mm,
kun ajonopeus on 80 km/t

Kadun- ja tiennimikilpi

Arvokkailla alueilla ja paikallisia ominaispiirteitä käsittävillä alueilla.

Tekstityyppi: Erillisen suunnitelman mukaan

Tekstin väri: Musta tai suunnitelman mukaan

Tekstikorkeus (mm): Erillisen suunnitelman mukaan, kuitenkin vähintään 60 mm

Kilven pohjaväri: Valkoinen tai suunnitelman mukaan

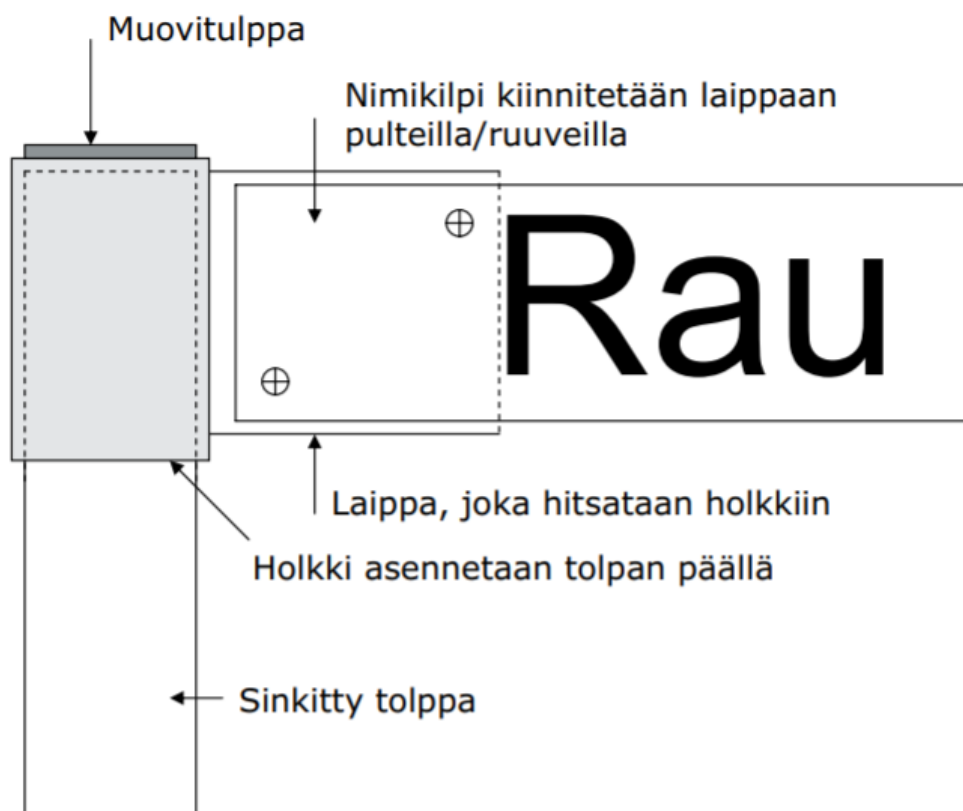
Kilven sijainti: Erillisen suunnitelman mukaan

Kilven minimikorkeus 90 mm

Nimikilpien rakentaminen ja yksityiskohdat vaikuttavat elinympäristömme ominaispiirteisiin ja muodostavat rakennettua kulttuuria.

Kadun- ja tiennimikilpi

Rakennuksen osoitemerkintä taajamissa

Malli: Numerokilpi

Osoitemerkinnät opastavat liikennöimistä, hälytys- ja huoltoajoa kiinteistöille.

Omistajan velvollisuus: Rakennuksen omistajan tulee asettaa kadulta, muulta liikenneväylältä ja tontin sisäiseltä liikennealueelta näkyvään paikkaan rakennuksen ja porrashuoneen tunnusta ilmaiseva numero tai kirjain. Rakennuksen osoitenumeroa päättää kunta. Osoitenumeron tekstityypistä ja kilven koosta päättää kunta tai kunnan rakennusvalvontaviranomainen.

Rakennuksen osoitenumero tulee valaista, jos kunnassa niin on säädetty. Rakennuksen osoitenumero voidaan merkitä myös nimimerokilvellä, jossa samassa kilvessä on kadunnimi ja rakennuksen numero.

Tekstityyppi: Helvetica Medium pienaakkoset

Numeron/tekstin väri: Musta, suuri kontrasti numeron taustan kanssa

Numeron korkeus: 100 mm

Numeron taustan koko: Taustan korkeus 150 mm, leveys alla olevien esimerkkien mukaan

Numeron taustan väri: Valkoinen tai vaalean harmaa

Numeron korkeus maasta: min. 2100 mm

Numeron sijainti: Katuun rajoittuvan tai sen välittömään läheisyydessä olevan rakennuksen osoitenumero sijoitetaan seinään kadulle johtavan portin tai muun sisäänkäynnin kohdalle. Milloin rakennus ei ole kadun välittömässä läheisyydessä, osoitenumero sijoitetaan näkyvään paikkaan kiinteistölle johtavan ajoväylän alkupäähän noin 2,1 metrin korkeudelle maasta, tarvittaessa erillisen pylvääseen. Jos rakennuksessa on useampia porrashuoneita, ne merkitään isoin kirjaimin. Jos sama osoite on jaettu, pienet kirjainosat esim. 2a ja 2b tulevat välittömästi numeroiden viereen. Kulmatontilla molemmat osoitenumerot asetetaan näkyviin kadun suuntaisesti, silloin kun Rakennus on selvästi nähtävissä molemmilta osoitekadulta.

Opastus tontilla: Useamman rakennuksen ryhmässä sijoitetaan tontin opastaulu ajoliittymän läheisyyteen pelastuslaitoksen toimien helpottamiseksi. Opastauluun merkitään rakennukset, porrastunnisteet, väestönsuojan sijainti ja pelastustie. Pelastustie eli ajoyhteys, jota hälytysajoneuvot voivat käyttää hätätilanteessa, merkitään Pelastustie-kilvellä. Kilven pohjaväri on keltainen ja teksti musta. Kilvessä lukee joko 1) Pelastustie, 2) Pelastustie Räddningsväg tai 3) Räddningsväg.

Rakennuksen osoitemerkintä taajamissa

Malli: Niminumerokilpi

Osoitemerkinnät opastavat liikenneöimistä, hälytys- ja huoltoajoa kiinteistöille.

Omistajan velvollisuus: Rakennuksen omistajan tulee asettaa kadulta, muulta liikenneväylältä ja tontin sisäiseltä liikennealueelta näkyvään paikkaan rakennuksen ja porrashuoneen tunnusta ilmaiseva numero tai kirjain. Rakennuksen osoitenumeroa päättää kunta. Osoitenumeron tekstityypistä ja kilven koosta päättää kunta tai kunnan rakennusvalvontaviranomainen.

Rakennuksen osoitetta ilmaiseva tunnus voidaan merkitä numerolla tai vaihtoehtoisesti niminumerokilvellä noudattaen tässä esitetyjä ohjeita. Yhdistelmään ei tule merkitä As Oy -muotoista kadunnimeen perustuvaa asuntoyhteisön nimeä. Kadunnimeen perustuvaa asuntoyhteisön nimeä ei myös tule sijoittaa rakennuksen seinään kadunnimikilpeä muistuttavalla tavalla. Osoitemerkintä tulee valaista, jos kunnassa niin on säädetty. Niminumerokilvessä suositellaan käytettävän kielilainsäädännön mukaisia kieliversioita.

Tekstityyppi: Helvetica Medium isot aakkoset

Tekstin ja numeron väri: Musta, riittävän suuri kontrasti taustan kanssa

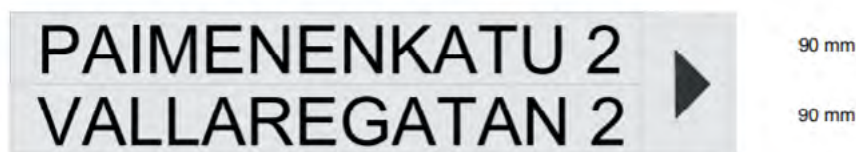
Tekstin + numeron korkeus: Suuri kirjain 80-100 mm/pieni kirjain 60-80mm, numeron korkeus 80-100 mm, teksti sijoitetaan kilven pituussuunnassa keskelle.

Taustan pohjaväri: Valkoinen tai vaalean harmaa

Korkeus maasta: min. 2100 mm

Kadunniminumeron sijainti: Katuun rajoittuvan tai sen välittömässä läheisyydessä olevan rakennuksen kadunniminumero sijoitetaan väärinkäsitysten välttämiseksi ensi sijassa kyseisen kadun puolella rakennuksen seinään tai rakennelmaan. Milloin rakennus ei ole kadun välittömässä läheisyydessä, kadunniminumero sijoitetaan näkyvään paikkaan kiinteistölle johtavan ajoväylän alkupäähän noin 2,1 metrin korkeudelle maasta omaan tolppaan. Tunnus voidaan tällöin poikkeuksellisesti varustaa myös opastavalla nuolella.

Rakennuksen porrashuoneet merkitään numeroin ja/tai isoin kirjaimin. Jos sama osoite on jaettu, käytetään pieniä kirjaimia, jotka sijoitetaan välittömästi numeroiden viereen esim. 2a ja 2b. Kulmatontilla molemmat osoitenumerot asetetaan näkyviin kadun suuntaisesti, silloin kun Rakennus on selvästi nähtävissä molemmilta osoitekaduilta.

Opastus tontilla: Useamman rakennuksen ryhmässä sijoitetaan tontin opastaulu tontilla sen ajoliittymän läheisyyteen pelastuslaitoksen toimien helpottamiseksi. Opastauluun merkitään rakennukset, porrastunnisteet, väestönsuojan sijainti ja pelastustie. Pelastustie eli ajoyhteys, jota hälytysajoneuvot voivat käyttää hätätilanteessa, merkitään Pelastustie-kilvellä. Kilven pohjaväri on keltainen ja teksti musta. Kilvessä lukee joko 1) Pelastustie, 2) Pelastustie Räddningsväg tai 3) Räddningsväg.

Rakennuksen osoitemerkintä haja-asutusalueella

Osoitemerkinnät opastavat liikenneöimistä, hälytys- ja huoltoajoa kiinteistöille.

Omistajan velvollisuus: Rakennuksen omistajan tulee asettaa kadulta, muulta liikenneväylältä ja tontin sisäiseltä liikennealueelta näkyvään paikkaan rakennuksen ja porrashuoneen tunnusta ilmaiseva numero tai kirjain. Osoitenumeroista päättää kunta. Osoitenumeron tekstityypistä ja kilven koosta päättää kunnan rakennusvalvontaviranomainen.

Tekstityyppi: Helvetica Medium, pienaakkoset

Numeron/tekstin väri: Musta, suuri kontrasti kilven värin kanssa

Numeron/tekstin korkeus (mm), kun päätien suurin ajonopeus on 60 km/t:

Numero 100 mm, pieni kirjain 60 mm

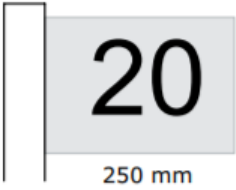
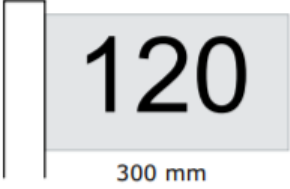
Numeron/tekstin suurin korkeus, kun päätien suurin ajonopeus on 80 km/t:

Numero 150 mm, pieni kirjain 100 mm

Kilven pohjaväri: Valkoinen tai vaalean harmaa

Kilven korkeus maanpinnasta (mm): Min. 2000 mm

Kilven sijainti: Tien välittömässä läheisyydessä olevan rakennuksen osoitenumero sijoitetaan seinään tielle johtavan portin tai muun sisäänkäynnin kohdalle. Milloin rakennus ei ole tien välittömässä läheisyydessä, osoitenumero sijoitetaan näkyvään paikkaan kiinteistölle johtavan ajoväylän alkupäähän noin 2,1 metrin korkeudelle maasta, tarvittaessa erillisen pylvääseen. Jos ajoväylästä ajetaan kahteen kiinteistöön, käytetään jaettua osoitetta ja ne merkitään pienillä kirjaimilla välittömästi numeron viereen esim. 120a,b.

	Kilpien korkeudet 150 mm, kun alueen ajonopus on 60 km/t 200 mm, kun alueen ajonopus on 80 km/t
	150 mm, kun alueen ajonopus on 60 km/t 200 mm, kun alueen ajonopus on 80 km/t
	150 mm, kun alueen ajonopus on 60 km/t 200 mm, kun alueen ajonopus on 80 km/t

Rakennuksen osoitemerkintä saarella

Osoitemerkinnät opastavat liikenneöimistä, hälytys- ja huoltoajoa kiinteistöille.

Omistajan velvollisuus: Rakennuksen omistajan tulee asettaa liikenneväylältä näkyvään paikkaan rakennuksen tunnusta ilmaiseva numero tai kirjain. Kun pääasiallinen liikennöintitapa saarella tai mantereella olevalle kiinteistölle on venekuljetus, tunnusta ilmaiseva kilpi sijoitetaan kiinteistön rantaan. Osoitenumeroista päättää kunta. Osoitenumeron tekstityypistä ja kilven koosta päättää kunnan rakennusvalvontaviranomainen.

Tekstityyppi: Helvetica Medium

Numeron väri: Musta, suuri kontrasti kilven värin kanssa

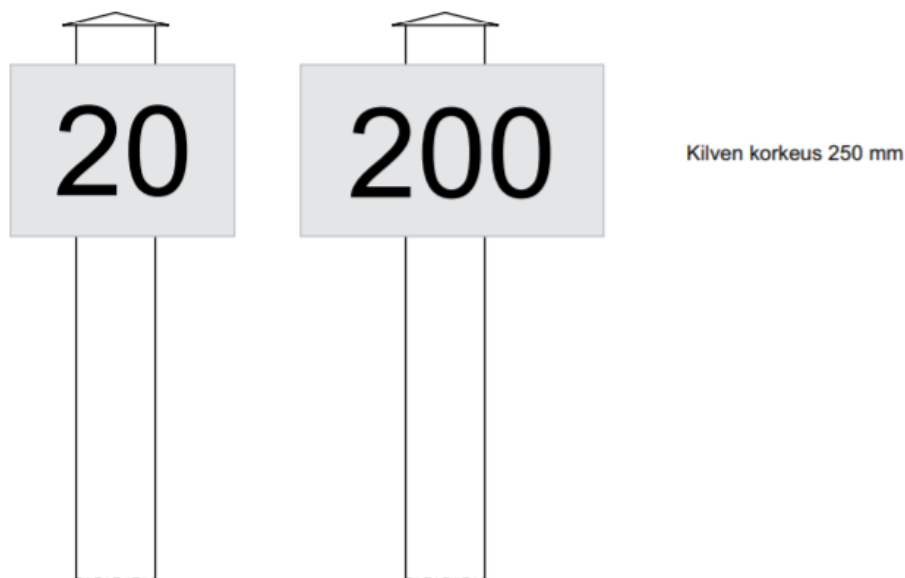
Numeron korkeus (mm): 200 mm

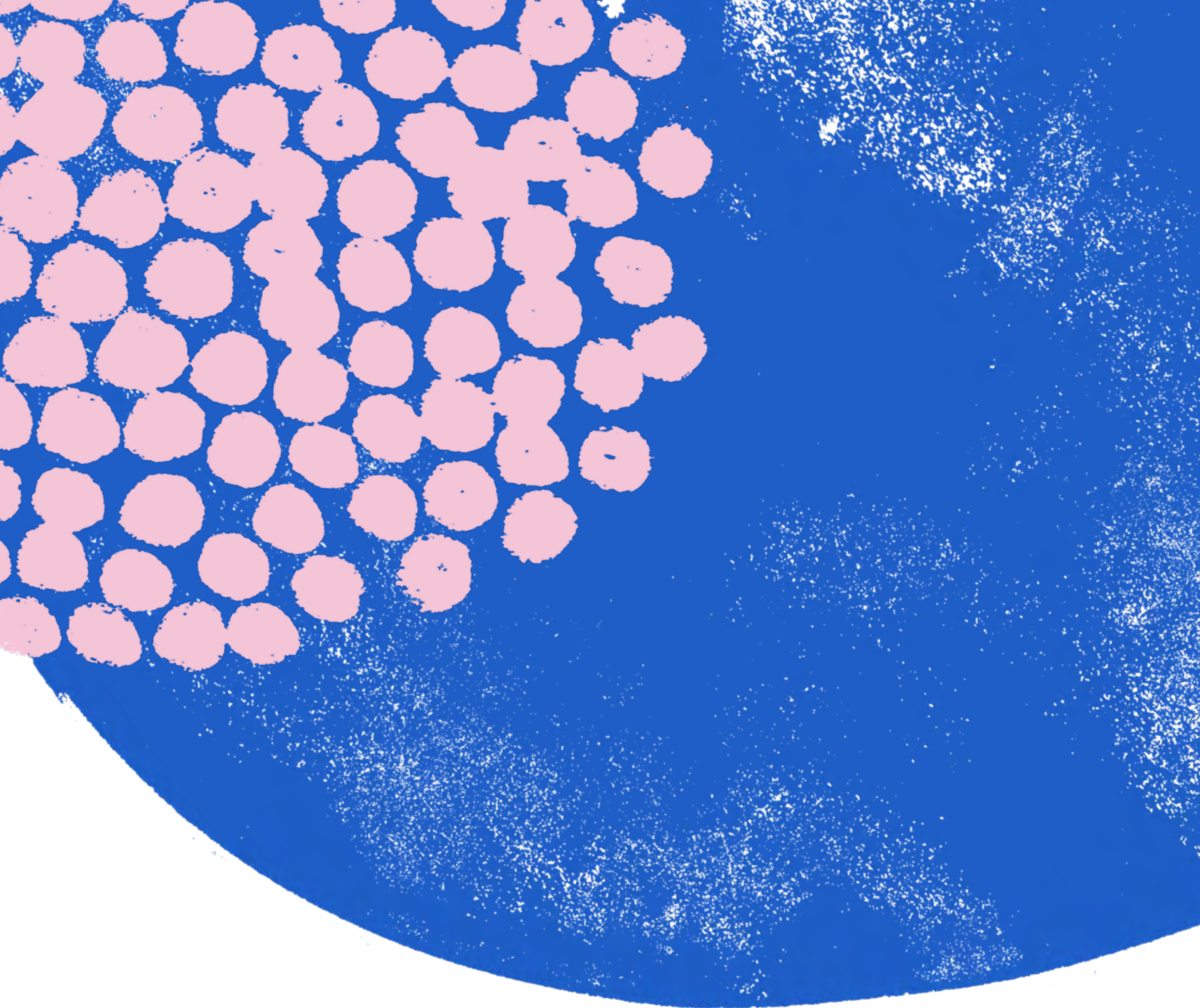
Kilven pohjaväri: Valkoinen tai vaalean harmaa

Kilven korkeus maanpinnasta (mm): Min. 1500 mm

Kilven sijainti:

Kilpi sijoitetaan ranta-alueelle siten, että se näkyy järvi- tai merialueen suuntaan.

Kunnan osoitejärjestelmä

Helsinki 2025

**KUNTA
LIITTO**

Kommun-
förbundet